

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Role zřizovatele a velitele jednotky sboru
dobrovolných hasičů ve vybraných obcích
Pardubického kraje při zajišťování akceschopnosti
a stability jednotky**

Autor práce: Tomáš Šrámek, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Martin Čuhel

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Tomáš Šrámek, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Role zřizovatele a velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů ve vybraných obcích Pardubického kraje při zajišťování akceschopnosti a stability jednotky

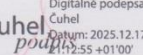
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Role of the Founder and the Unit Commander of Volunteer Fire Brigade Units in Selected Municipalities of the Pardubice Region in Ensuring Operational Readiness and Unit Stability.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

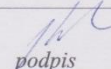

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Ing. Martin Čuhel

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Listopad 2025

Cíl bakalářské práce: Cílem práce je vymezit odpovědnosti zřizovatele a velitele vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů v praxi při zajištění jejich akceschopnosti a stability, určit klíčové faktory ovlivňující fungování členské základny a připravit návrhy opatření podporující dlouhodobé a kvalitní fungování jednotek.

Student: Tomáš Šrámek, DiS.	17.12.2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: Ing. Martin Čuhel	17.12.2025 datum	Martin Čuhel podpis <small>Digitálně podepsal Martin Čuhel Datum: 2025.12.17 21:55 +01'00'</small>

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12.1.2026 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.1.2026 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	15.1.2026 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Martinu Čuhelovi za odborné vedení, cenné rady, připomínky a metodickou pomoc při zpracování této bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat velitelům jednotek sboru dobrovolných hasičů a členům jednotek sboru dobrovolných hasičů Pardubického kraje, za ochotu spolupracovat při realizaci výzkumu a za poskytnuté informace a zkušenosti z praxe.

ABSTRAKT

ŠRÁMEK, T. Role zřizovatele a velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů ve vybraných obcích Pardubického kraje při zajišťování akceschopnosti a stability jednotky: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 94 s. Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martin Čuhel.

Klíčová slova: jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zřizovatel jednotky, velitel jednotky, akceschopnost jednotky, stabilita jednotky, Pardubický kraj.

Bakalářská práce se zabývá problematikou role zřizovatele a velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při zajišťování akceschopnosti a dlouhodobé stability jednotky. Práce se zaměřuje na vybrané obce Pardubického kraje a analyzuje praktickou spolupráci mezi obcí jako zřizovatelem jednotky a velitelem jednotky při zabezpečování její činnosti.

Teoretická část vymezuje postavení jednotek požární ochrany v integrovaného záchranného systému České republiky a charakterizuje základní kompetence a odpovědnosti zřizovatele a velitele jednotky. Součástí je také přehled legislativního rámce, organizace jednotek požární ochrany a faktorů ovlivňujících jejich akceschopnost a stabilitu.

Praktická část je založena na analýze vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Pardubickém kraji. Pro získání dat byly využity zejména metody kvalitativního výzkumu, a především strukturované rozhovory s veliteli jednotek.

Na základě provedené analýzy jsou identifikovány hlavní faktory ovlivňující fungování členské základny jednotek a kvalitu spolupráce mezi obcí a velitelem jednotky. V závěru bakalářské práce jsou formulována doporučení a návrhy opatření směřující ke zlepšení organizace, komunikace a podpory jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí s cílem posílit jejich akceschopnost a dlouhodobou stabilitu.

ABSTRACT

ŠRÁMEK, T. The Role of the Founder and the Unit Commander of Volunteer Fire Brigade Units in Selected Municipalities of the Pardubice Region in Ensuring Operational Readiness and Unit Stability: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 94 pp. Supervisor: Ing. Martin Čuhel.

Key words: volunteer fire brigade unit of a municipality, founder of the unit, unit commander, operational readiness, unit stability, Pardubice Region.

This bachelor thesis deals with the issue of the role of the founder and the commander of a municipal volunteer fire brigade unit in ensuring the operational readiness and long-term stability of the unit. The thesis focuses on selected municipalities in the Pardubice Region and analyses the practical cooperation between the municipality as the founder of the unit and the unit commander in ensuring the functioning of the unit.

The theoretical part of the thesis defines the position of fire protection units within the Integrated Rescue System of the Czech Republic and characterizes the basic competences and responsibilities of the founder and the unit commander. It also includes an overview of the legislative framework, the organization of fire protection units and the factors influencing their operational readiness and stability.

The practical part of the thesis is based on the analysis of selected volunteer fire brigade units in municipalities of the Pardubice Region. Data were obtained mainly through qualitative research methods, particularly structured interviews with unit commanders.

Based on the conducted analysis, the main factors influencing the functioning of the membership base of the units and the quality of cooperation between the municipality and the unit commander are identified. In the conclusion of the thesis, recommendations and proposals for measures aimed at improving the organization, communication and support of municipal volunteer fire brigade units are formulated in order to strengthen their operational readiness and long-term stability.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Integrovaný záchranný systém.....	13
2.1 Základní složky integrovaného záchranného systému.....	15
2.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky.....	16
2.1.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje	16
2.1.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby	17
2.1.4 Policie České republiky.....	17
2.1.5 Ostatní složky integrovaného záchranného systému	18
2.1.6 Záchranné a likvidační práce	19
3 Jednotka požární ochrany.....	21
3.1 druhy jednotek požární ochrany	21
3.1.1 Hasičský záchranný sbor.....	21
3.1.2 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce.....	22
3.1.3 Jednotka hasičského záchranného sboru podniku.....	24
3.1.4 Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku	24
3.2 Kategorie jednotek požární ochrany	25
3.2.1 Plošné pokrytí jednotek požární ochrany	25
3.3 Akceschopnost jednotky	26
3.4 Výkon služby	27
3.5 Velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.....	28
3.6 Členové jednotky	29
3.7 Obec a obecní úřad.....	29
3.7.1 Náhrada ušlého výdělku členům jednotek sboru dobrovolných hasičů ..	30
3.7.2 Náhrada ušlého výdělku členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce	
31	
4 Motivace členu jednotek sboru dobrovolných hasičů obce	33

5	Výzkumné šetření jednotek požární ochrany v Pardubickém kraji	35
5.1	Vývoj počtu jednotek požární ochrany v Pardubickém kraji.....	35
5.2	Metodika Empiristického výzkumu	36
5.2.1	Kvantitativní výzkum.....	36
5.2.2	Strukturovaný rozhovor	37
6	Kvantitativní dotazníkové šetření jednotek sboru dobrovolných hasičů v Pardubickém kraji	38
6.1	Velitele Jednotky.....	40
6.2	Členové jednotek.....	60
6.3	Souhrnné vyhodnocení dotazníkového šetření.....	79
6.3.1	Pozitivní zjištění.....	79
6.3.2	Negativní zjištění	80
6.4	Závěr dotazníkového šetření	81
7	Strukturované rozhovory vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů v Pardubickém kraji	83
7.1	Anonymní strukturované rozhovory	84
7.1.1	Jednotka A.....	84
7.1.2	Jednotka B.....	85
7.1.3	Jednotka C.....	86
7.1.4	Jednotka D.....	88
7.1.5	Jednotka E	89
7.1.6	Jednotka F	90
7.1.7	Jednotka G.....	92
7.1.8	Jednotka H.....	93
7.2	Souhrnné vyhodnocení rozhovorů	94
8	Souhrnné vyhodnocení dat získané výzkumem	96
9	Doporučení pro praktické zlepšení akceschopnosti a stability JSDH.....	98
9.1	Doporučení pro zřizovatele jednotek	98

9.2 Doporučení pro velitele jednotek.....	100
Závěr	103
Seznam použitých zdrojů	105
Seznam zkratek	108
Seznam tabulek	108
Seznam grafů.....	108

Úvod

Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí představují významnou součást integrovaného záchranného systému České republiky a hrají nezastupitelnou roli při zajišťování ochrany života, zdraví a majetku obyvatel. Jejich akceschopnost a dlouhodobá stabilita jsou ovlivňovány řadou faktorů, mezi které patří zejména organizační zajištění, personální obsazení, materiálně-technické vybavení, odborná příprava a v neposlední řadě také kvalita spolupráce mezi zřizovatelem jednotky a jejím velitelem.

Obec, jako zřizovatel jednotky, nese odpovědnost za vytvoření podmínek pro činnost jednotky, její financování a personální zabezpečení. Velitel jednotky je naopak klíčovou osobou odpovědnou za odborné vedení jednotky, přípravu jejích členů, řízení zásahové činnosti a každodenní fungování kolektivu. Vztah mezi zřizovatelem a velitelem jednotky má zásadní vliv na celkovou funkčnost jednotky, přičemž ne vždy jsou jejich role, kompetence a odpovědnosti v praxi jasně vymezeny nebo správně pochopeny.

Impulzem ke zpracování této bakalářské práce jsou nejen teoretické poznatky získané během studia, ale především praktické zkušenosti autora, který působí jako příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky a zároveň jako velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Tyto zkušenosti umožňují nahlížet na problematiku z více úhlů pohledu, zejména v oblasti vedení lidí, motivace členů jednotky a vnímání role zřizovatele ve vztahu k jednotce a jejímu veliteli. Praktická znalost prostředí dobrovolných jednotek přispívá k lepšímu pochopení reálných problémů, se kterými se tyto jednotky v každodenní činnosti potýkají.

Tato práce se zaměřuje na vybrané obce Pardubického kraje, kde je analyzována praxe spolupráce zřizovatele a velitele jednotky při zajišťování akceschopnosti a stability jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí. Pozornost je věnována zejména odpovědnostem obou subjektů, faktorům ovlivňujícím fungování členské základny a možnostem podpory dlouhodobého a kvalitního fungování jednotek. Výsledky práce by měly přispět k lepšímu pochopení této problematiky a nabídnout návrhy opatření využitelné v praxi nejen ve sledovaném regionu.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem je vymezit odpovědnosti zřizovatele a velitele vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí (dále jen JSDH) v praxi při zajištění jejich akceschopnosti a dlouhodobé stability. Práce se dále zaměřuje na identifikaci klíčových faktorů ovlivňujících fungování členské základny jednotek a na návrh opatření, která by mohla přispět k jejich dlouhodobému a kvalitnímu chodu.

Díličními cíli práce jsou zejména:

- charakterizovat legislativní rámec působnosti zřizovatele a velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- analyzovat praktické fungování vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů v obcích Pardubického kraje,
- porovnat teoretické vymezení kompetencí a odpovědností se skutečnou praxí,
- identifikovat nejčastější problémy ovlivňující akceschopnost a stabilitu jednotek,
- navrhnout opatření ke zlepšení spolupráce mezi zřizovatelem a velitelem jednotky a ke stabilizaci členské základny.

Práce je zpracována s využitím kombinace teoretických a praktických výzkumných metod. Teoretická část vychází z rešerše dostupné odborné literatury, platné legislativy a interních předpisů vztahujících se k problematice jednotek sboru dobrovolných hasičů, zejména zákonů, vyhlášek a metodických pokynů Ministerstva vnitra a Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

Praktická část práce je zaměřena na vybrané jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí v Pardubickém kraji. Pro získání empirických dat jsou využity metody kvalitativního výzkumu, zejména strukturované rozhovory s veliteli jednotek a zástupci zřizovatelů, případně analýza interních dokumentů jednotek, jako jsou organizační řády, plán odborné přípravy nebo dokumentace k materiálně-technickému zabezpečení. Získané informace jsou následně vyhodnoceny a porovnány s teoretickými východisky práce.

Součástí metodiky je také využití vlastní profesní zkušenosti autora, která slouží jako podpůrný analytický prvek při interpretaci zjištěných dat. Tyto zkušenosti nejsou

chápány jako hlavní zdroj dat, ale jako prostředek k lepšímu porozumění souvislostem a praktickým aspektům řešené problematiky.

Výsledky analýzy jsou syntetizovány do návrhové části práce, ve které jsou formulována doporučení a opatření směřující ke zvýšení akceschopnosti, stability a dlouhodobé udržitelnosti jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí.

2 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS) lze charakterizovat jako součinnost jeho jednotlivých složek IZS, která je organizována a vzájemně koordinována jak při přípravě na vznik mimořádných událostí, tak i při samotném provádění záchranných a následných likvidačních prací. Každá ze složek plní úkoly odpovídající její odborné způsobilosti, věcnému vybavení a kompetencím vymezeným příslušným právním rámcem, přičemž jejich koordinovaná spolupráce je nezbytná pro efektivní řešení mimořádných událostí v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému (dále jen zákon o IZS).¹

Na úvod této kapitoly je nezbytné vymezit základní odborné pojmy, které jsou používány v celém rozsahu práce, konkrétně se jedná o pojmy mimořádná událost, záchranné práce a likvidační práce. Tyto pojmy jsou definovány zákonem o IZS

- *„Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy nebo havárií, které ohrožuje život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžaduje provedení záchranných a likvidačních prací.“¹*
- *„Záchrannými pracemi se rozumí činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.“¹*
- *„Likvidačními pracemi se rozumí činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.“¹*

Záchranné a likvidační práce jsou podrobněji popsány v kapitole 2.1.6.

Termín IZS se v českém právním řádu objevil v roce 2000 v souvislosti s přijetím zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Tento právní předpis nejen zavádí samotný pojem IZS, ale zároveň vymezuje jeho základní složky a upravuje jejich postavení. Současně stanovuje rozsah pravomocí a působnosti orgánů státní správy a územní samosprávy při zajišťování úkolů v rámci IZS.²

¹ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. 2000. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

² VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš a DAVID VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Karolinum Press, 2014. s. 11, ISBN 978-80-246-2477-8.

V současné dynamické a stále složitější společnosti, která je charakteristická rychlým tempem života i narůstajícím počtem rizik, nabývá ochrana lidského života a zdraví zásadního významu. Člověk je dnes vnímán jako nejvyšší hodnota, a to nejen z hlediska morálního a společenského, ale i ekonomického. Jak uvádí Lukáš ve své publikaci, význam člověka pro společnost roste mimo jiné i proto, že představuje nositele vytvořených hodnot a současně se podílí na ekonomickém rozvoji.³

Z těchto důvodů je nezbytné, aby IZS fungoval efektivně. Jeho úkolem je reagovat na mimořádné události, havárie a krizové situace, které mohou ohrozit životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Kvalitní a koordinované fungování IZS tak představuje jeden ze základních předpokladů ochrany společnosti před následky událostí, jež mohou mít i fatální dopady.

Pro úspěšné provádění záchranných a likvidačních (jak bude vysvětleno v kapitole 2.1.6) prací je nezbytné, aby jednotlivé složky IZS postupovaly koordinovaně, vzájemně si poskytovaly podporu a jejich činnost byla systematicky řízena. Podle Šenovského, Adamce a Hanušky lze řízení integrovaného záchranného systému členit do tří základních úrovní, a to na úroveň **taktickou, operační a strategickou**.

Taktická úroveň řízení se odehrává přímo na místě zásahu, tedy tam, kde mimořádná událost vznikla a kde je nutné provádět záchranné a likvidační práce. Za organizaci a koordinaci činnosti zasahujících složek odpovídá velitel zásahu, který řídí průběh zásahu a rozhoduje mimo jiné o nasazení sil a prostředků.

Operační řízení integrovaného záchranného systému je zajišťováno prostřednictvím operačních a informačních středisek IZS, která jsou organizačně začleněna do struktury Hasičského záchranného sboru České republiky. Tato střediska zabezpečují nepřetržitý příjem tísňových volání, provádějí jejich vyhodnocení a na základě zjištěných skutečností koordinují vyslání příslušných složek integrovaného záchranného systému na místo mimořádné události.

Strategická úroveň řízení se uplatňuje při rozsáhlých nebo velmi závažných mimořádných událostech. Na této úrovni jsou záchranné a likvidační koordinovány například starostové obcí s rozšířenou působností, hejtmani krajů a Ministerstvo vnitra.

³ LUKÁŠ, Luděk. *Informační podpora integrovaného záchranného systému*. 2011. s. 3, ISBN 978-80-7385-105-7.

Při koordinaci postupů využívají krizové štáby, které pomáhají s organizací a řízením krizové situace.⁴

Krizová situace je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav.⁵

„Krizovou situací se rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, významné narušení poskytování základní služby podle zákona o kritické infrastruktuře nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen ‚krizový stav‘).“⁶

2.1 Základní složky integrovaného záchranného systému

Ze zákona o IZS vyplývá, že všechny jeho základní složky působí na celém území České republiky a jsou povinny zajišťovat nepřetržitou pohotovost. Ta zahrnuje příjem oznámení o vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a bezodkladné provedení záchranných a likvidačních prací.

Základní složky IZS tvoří:

- Hasičský záchranný sbor České republiky.
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí.
- Zdravotnická záchranná služba České republiky.
- Policie České republiky.

Tyto složky jsou organizačně a územně rozmístěny tak, aby bylo zajištěno tzv. plošné pokrytí území silami a prostředky, tedy aby bylo možné reagovat na mimořádnou událost v co nejkratším čase kdekoli na území státu.⁷

⁴ ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém a HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, s. 9, ISBN 978-80-7385-007-4.

⁵ KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše; KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a FOLWARCZNY, Libor. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. s. 2, ISBN 978-80-7385-134-7.

⁶ *Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*. 2000. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>.

⁷ SADÍLEK, Zdeněk; PÁLKOVÁ, Barbora a KALAMÁR, Štěpán. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Educopress. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2019. První vydání s. 29, ISBN 978-80-7408-192-7.

2.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

(dále jen HZS ČR) představuje jednotný bezpečnostní sbor, který je tvořen Generálním ředitelstvím, HZS krajů, záchranným útvarem a Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany. HZS ČR se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky prostřednictvím plnění a organizace úkolů v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, fungování integrovaného záchranného systému i krizového řízení. Tyto činnosti vykonává v rozsahu a za podmínek stanovených příslušnými právními předpisy.⁸

HZS ČR je považován za hlavní složku IZS. Při řešení mimořádných událostí zajišťuje především řízení a vzájemnou součinnost jednotlivých složek IZS na místě zásahu. Díky tomuto postavení plní zásadní úlohu při ochraně života, zdraví a majetku obyvatel v situacích, které představují bezprostřední ohrožení.⁹

2.1.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje

Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí zařazené do plošného pokrytí území kraje jsou zároveň považovány za základní složky integrovaného záchranného systému a podílejí se na plnění jeho úkolů při řešení mimořádných událostí.⁷

Jednotky požární ochrany (dále jen JPO), které se dělí do několika druhů tvoří, přičemž jeden z nich jsou JPO HZS ČR, které jsou samostatná základní složka IZS. Pod těmito JPO jsou myšleny především JSDH zařazené v plošném pokrytí daného kraje, které tvoří základní výkonný prvek systému požární ochrany a představují nejnižší, avšak současně nejbližší úroveň zásahových sil ve vztahu k obyvatelům obcí.

V rámci systému plošného pokrytí kraje mají JPO zásadní význam pro zajištění dostupnosti zásahu v přiměřeném čase. Každá jednotka je územně přiřazena ke konkrétní obci nebo městu a je určena k řešení mimořádných událostí, jako jsou požáry, dopravní nehody, technické zásahy či živelní pohromy.

⁸ Zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). 2015. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>.

⁹ VAVERA, František. Zákon o Hasičském záchranném sboru ČR. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2017. s.5, ISBN 978-80-87544-65-5.

Plošné pokrytí kraje představuje systematické rozmístění jednotek tak, aby bylo území kraje rovnoměrně zabezpečeno. Jednotky jsou dislokovány s ohledem na dojezdové časy, rizikovost území a potřebu operativního nasazení.¹⁰

2.1.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Zdravotnická záchranná služba (dále jen ZZS) je jednou ze základních složek integrovaného záchranného systému České republiky. Jejím hlavním úkolem je poskytovat neodkladnou přednemocniční péči osobám postiženým úrazy, náhlými onemocněními či jinými stavy bezprostředně ohrožujícími život nebo zdraví.

ZZS zajišťuje okamžitou reakci na tísňové výzvy, vysílá výjezdové skupiny na místo události a poskytuje odbornou zdravotnickou péči přímo v terénu. Cílem zásahu je zejména stabilizace zdravotního stavu pacienta a jeho bezpečný transport do vhodného zdravotnického zařízení, kde může pokračovat další léčba.

Organizačně je ZZS v České republice zřizována na úrovni jednotlivých krajů, přičemž každý kraj odpovídá za zajištění její dostupnosti na svém území. Provoz je zabezpečován krajskými příspěvkovými organizacemi nebo jinými subjekty pověřenými poskytováním této služby.^{11 12}

2.1.4 Policie České republiky

Policie české republiky (dále jen „PČR“) představuje základní ozbrojený bezpečnostní sbor státu odpovědný za zajišťování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Jejím posláním je ochrana života, zdraví a majetku osob, předcházení trestné činnosti, její odhalování a vyšetřování, stejně jako poskytování součinnosti při řešení mimořádných událostí.¹³

PČR disponuje zákonnými oprávněními, která jí umožňují působit jak v oblasti prevence, tak při zajištění veřejného pořádku. Její činnost je zásadní pro udržení stability

¹⁰ MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA, 2011. Veřejné sbory. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Právní monografie, s. 21, ISBN 978-80-7357-572-4.

¹¹ MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA, 2011. Veřejné sbory. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Právní monografie, s. 21, ISBN 978-80-7357-572-4.

¹² Zákon č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě. 2011. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>.

¹³ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. 2008. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.

a bezpečnosti společnosti, a to jak v běžném každodenním provozu, tak při závažných bezpečnostních hrozbách.¹⁴

2.1.5 Ostatní složky integrovaného záchranného systému

Ostatní složky integrovaného záchranného systému jsou vymezeny v § 4 zákona o IZS a zahrnují subjekty, které se do řešení mimořádných událostí zapojují na základě plánované pomoci na vyžádání. Patří mezi ně zejména:

1. vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (např. jednotky Armáda České republiky),
2. ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Vězeňská služba České republiky nebo Celní správa České republiky),
3. další záchranné sbory (např. Horská služba České republiky nebo Báňská záchranná služba),
4. orgány ochrany veřejného zdraví (např. Krajské hygienické stanice a Ministerstvo zdravotnictví České republiky),
5. havarijní, pohotovostní, odborné a jiné specializované služby (např. například ČEZ Distribuce),
6. zařízení civilní ochrany (např. zařízení a jednotky civilní ochrany zřizované státem nebo obcemi, zejména zařízení pro nouzové ubytování obyvatelstva, humanitární základny nebo evakuační střediska),
7. nestátní neziskové organizace a sdružení občanů (např. Český červený kříž).

Ostatní složky IZS doplňují základní složky a rozšiřují jeho schopnost systému reagovat na široké spektrum mimořádných událostí.

Během záchranných a likvidačních prací zajišťují předem sjednanou pomoc na vyžádání. Do této kategorie se v období krizového stavu řadí také poskytovatelé akutní lůžkové péče se zřízeným urgentním příjmem.

V případě, že tyto složky uzavřou dohodu o plánované pomoci na vyžádání s místně příslušným poskytovatelem zdravotnické záchranné služby nebo s krajským úřadem, je následně začleněn HZS ČR příslušného kraje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému daného kraje. Tím se stávají součástí IZS, jakožto

¹⁴ MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA, 2011. Veřejné sbory. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Právní monografie, s.21, ISBN 978-80-7357-572-4.

ostatní složka a jsou součástí organizační struktury připravené k operativnímu nasazení při řešení mimořádných událostí.¹⁵

2.1.6 Záchranné a likvidační práce

Záchranné a likvidační práce představují základní činnosti prováděné při řešení mimořádných událostí v rámci integrovaného záchranného systému. Jejich provádění upravuje zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, který vymezuje jejich obsah i základní principy jejich realizace. Záchranné práce jsou zaměřeny především na odvrácení nebo zmírnění bezprostředního ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí, zatímco likvidační práce směřují zejména k odstranění následků vzniklé mimořádné události a k postupné stabilizaci situace v postiženém území.¹⁶

Záchranné práce představují činnosti zaměřené na zmírnění následků mimořádné události a snížení jejich bezprostředních dopadů. Jejich cílem je omezit ohrožení osob, zvířat, majetku i životního prostředí a minimalizovat rizika vyplývající z vzniklé situace.¹⁷

Podle zákona o IZS jsou záchranné práce vymezeny jako činnosti směřující k odvrácení nebo alespoň ke zmírnění bezprostředních rizik vzniklých v důsledku mimořádné události. Tyto činnosti se zaměřují především na ochranu života a zdraví osob, majetku a životního prostředí. Současně směřují k odstranění nebo přerušení příčin, které tyto hrozby vyvolaly.

Likvidační práce jsou zaměřeny na co nejrychlejší odstranění následků, které mimořádná událost způsobila. Tyto činnosti je třeba provádět bez prodlení, aby zasahující jednotky mohly ukončit svou činnost a opustit místo zásahu. Podle právní definice se likvidačními pracemi rozumí aktivity směřující k odstranění následků vzniklých v důsledku mimořádné události.¹⁸

Obnovovací práce se považují činnosti spočívající zejména v revitalizaci životního prostředí a v opatřeních směřujících k postupné obnově životního prostředí,

¹⁵ MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA, 2011. Veřejné sbory. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, Právní monografie, s. 21, ISBN 978-80-7357-572-4.

¹⁶ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. 2000. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

¹⁷ ŠTĚTINA, Jiří. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4578-7.

¹⁸ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. 2000. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

společenského života a materiálních hodnot v postiženém území. Obecně se jedná o činnosti zaměřené na obnovu území po mimořádné události, které však již neslouží k odvrácení bezprostředního ohrožení života, zdraví osob nebo životního prostředí. Na rozdíl od záchranných a likvidačních prací tedy nemají charakter bezprostředních opatření prováděných při zásahu, ale představují následnou fázi obnovy postiženého území.¹⁹

¹⁹ Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí: METODICKÁ POMŮCKA MINISTERSTVA VNITRA. In: 2003, částka 6, s. 174.

3 Jednotka požární ochrany

V souladu se zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o PO), se jednotkou požární ochrany (dále jen „JPO“) rozumí organizovaná skupina osob určená k zásahové činnosti při požárech, mimořádných událostech a dalších situacích, které mohou ohrozit životy a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí. Tyto jednotky disponují odpovídajícím technickým vybavením a tvoří je odborně vyškolení členové (hasiči), kteří vykonávají záchranné a likvidační práce. JPO představují základní výkonný prvek systému požární ochrany a současně se podílejí na plnění úkolů v rámci integrovaného záchranného systému.^{20 21}

JPO je organizovaný celek s jasně vymezenou strukturou řízení a rozdělením odpovědností. Tvoří ji členové anebo příslušníci jednotky, požární technika a věcné prostředky požární ochrany, které slouží k plnění úkolů při požárech a jiných mimořádných událostech. Jednotky PO zřizuje obce nebo podnikající fyzické a právnické osoby v souladu se zákonem o PO. Jejich hlavním úkolem je provádění požárních zásahů a záchranných prací při živelních pohromách a dalších mimořádných událostech.²² Současně se podílejí na plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva (soubor opatření a činností zaměřených na ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí obyvatel při mimořádných událostech a krizových situacích), čímž tvoří důležitou součást systému bezpečnosti na území obce i státu.²³

3.1 druhy jednotek požární ochrany

3.1.1 Hasičský záchranný sbor

Jednotka požární ochrany Hasičského záchranného sboru je tvořena příslušníky tedy profesionálními hasiči, kteří jsou dislokováni na hasičských stanicích v rámci celé české republiky.

JPO Hasičského záchranného sboru při řešení mimořádných událostí plní především koordinační roli a zajišťuje řízení spolupráce jednotlivých složek IZS na místě zásahu. Účinná součinnost a vzájemná koordinace všech zapojených složek jsou nezbytné

²⁰ Zákon č. 133/1985 Sb. České národní rady o požární ochraně. 1985. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

²¹ HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2008. s. 10, ISBN 978-80-7385-035-7.

²² HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2008. s. 1, ISBN 978-80-7385-035-7.

²³ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. 2000. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

pro rychlé zvládnutí mimořádné události a minimalizaci jejích následků. HZS je zřízen zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, ve znění pozdějších předpisů.^{24 25}

Tyto jednotky působí na vymezeném území kraje (případně statutárního města), které tvoří jejich hasební obvod. Prostřednictvím operačních a informačních středisek zajišťují nepřetržitý příjem tísňových volání týkajících se požárů i dalších mimořádných událostí. A koordinují nasazení sil a prostředků při zásazích.²⁶

3.1.2 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen „JSDH obce“) představuje složku, kterou zakládá obec (dle zákona o PO) a zároveň zajišťuje její úplné financování. Na úvod této kapitoly je nezbytné vymezit a jasně rozlišit pojmy SDH(dále jen: SDH) a JSDH obce.

SDH nebo „Hasičský sbor“ se používají pro základní organizační jednotky spolků působících v oblasti požární ochrany, například Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, České hasičské jednotky nebo Moravské hasičské jednoty. Obce mohou s těmito spolky spolupracovat a případně jim poskytovat finanční podporu formou dotací. Tyto organizace však fungují na základě občanského zákoníku a vlastních stanov, a proto nejsou oprávněny ukládat obcím povinnosti ani vyžadovat členství, které by pro občany představovalo jakoukoli nevýhodu.²⁷

V praxi však může docházet k situacím, kdy veřejnost nebo představitelé obce nedokážou tyto dvě role jednoznačně odlišit. Důvodem je především skutečnost, že stejní lidé často působí současně v jednotce i ve spolku. Z tohoto důvodu je důležité, aby členové jasně rozlišovali, v jaké roli vystupují – zda jako členové jednotky zastupující obec, nebo jako členové spolku vykonávající spolkovou činnost. Správné rozlišení těchto

²⁴ Vavera, František. Zákon o Hasičském záchranném sboru ČR. Tiskárna ministerstva vnitra. Ministerstvo vnitra, Praha 2017, první vydání, s. 5, ISBN: 978-80-87544-65-5.

²⁵ Zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). 2015. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>.

²⁶ HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2008. s. 6, ISBN 978-80-7385-035-7.

²⁷ ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém a HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. s. 58, ISBN 978-80-7385-007-4.

rolí je důležité nejen z hlediska organizace činnosti, ale také při komunikaci s obcí, při získávání finančních prostředků a při budování důvěry veřejnosti.²⁸

Někteří členové mohou být s obcí v pracovněprávním vztahu a vykonávat činnost v jednotce jako své zaměstnání, případně na základě dohody o pracovní činnosti či dohody o provedení práce – záleží na rozhodnutí obce.

Zřízení JPO je zákonnou povinností obce a spadá do její samostatné působnosti. Obec má vůči JSDH zejména tyto povinnosti:

- vyplácet členům odměnu za zásah,
- udržovat jednotku v akceschopném stavu,
- zajišťovat odbornou přípravu členů,
- hradit materiální a finanční potřeby jednotky,
- poskytovat péči členům jednotky i dalším osobám zasahujícím na území obce za ztížených podmínek nebo při dlouhotrvajícím zásahu,
- poskytovat náhradu ušlého výdělku členům, kteří se během pracovní doby účastní zásahu, cvičení nebo odborné přípravy,
- zajistit a hradit preventivní zdravotní prohlídky členů,
- zajišťovat výstavbu a údržbu objektů a zařízení požární ochrany,
- zabezpečit dostatečné a trvale použitelné zdroje vody pro hašení požárů,
- umožnit umístění jednotek HZS kraje na svém území a podílet se na jejich provozu a vybavení,
- spolupracovat se sousedními obcemi při plnění úkolů v oblasti požární ochrany.

Obecní úřad v přenesené působnosti zajišťuje odbornou přípravu velitelů a strojníků JSDH obce.

JSDH obcí se podle rozsahu operační působnosti zařazují do kategorií JPO II, JPO III nebo JPO V. Rozdělení bude popsáno v následující kapitole.

Některé JSDH jsou plánem plošného pokrytí určeny i k zásahům mimo území své obce – jde o jednotky vybraných obcí (kategorie JPO II nebo JPO III). O jejich vyslání rozhoduje operační a informační středisko HZS kraje na základě poplachového plánu kraje (dokument, který stanovuje postupy pro vyrozumění a povolání složek

²⁸ 2. ročníku odborné konference AVJSDH na téma: Pohled starosty obce a velitele JSDH – Problematika, přednesl Alois Kolář, starosta obce Protivanov a velitel JSDH Protivanov. Dostupné: <https://www.youtube.com/watch?v=4wmfiXGmGhc>

integrovaného záchranného systému k zásahu při mimořádné události na území kraje).²⁹

30

3.1.3 Jednotka hasičského záchranného sboru podniku

Jednotku hasičského záchranného sboru podniku (HZS podniku) zřizuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, a to na základě rozhodnutí orgánu státního požárního dozoru – HZS kraje. Povinnost jejího zřízení vychází z požadavků na zajištění požární ochrany v podniku, zejména pokud jde o provozy se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím.

Vznik jednotky vychází z dokumentaci zdolávání požárů nebo o posouzení požárního nebezpečí, které podnik předkládá HZS kraje. Rozsah a charakter jednotky tedy odpovídá konkrétním rizikům daného provozu či technologie. Jednotka působí především v areálu a pro potřeby podniku, který ji zřídil, pokud není s HZS kraje sjednáno jiné využití.³¹

3.1.4 Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku

Jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku zřizuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba za účelem zajištění požární ochrany ve svém objektu nebo areálu. Zřízení této jednotky vychází z potřeby zabezpečit ochranu majetku, technologií a osob v provozech, kde může existovat zvýšené riziko vzniku požáru nebo jiné mimořádné události.

Rozhodnutí o zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku souvisí s posouzením požárního nebezpečí daného provozu a s požadavky na zajištění požární ochrany v daném objektu. Rozsah, vybavení a připravenost jednotky odpovídají charakteru a rizikům konkrétního podniku. Jednotka plní své úkoly především v areálu a pro potřeby podniku, který ji zřídil, pokud není s příslušným Hasičským záchranným sborem kraje dohodnuto její případné využití i mimo tento prostor.³²

²⁹ HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2008. s. 7-8, ISBN 978-80-7385-035-7.

³⁰ *Zákon č. 133/1985 Sb. České národní rady o požární ochraně*. 1985. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

³¹ HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2008. s. 9-10, ISBN 978-80-7385-035-7.

³² HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2008. s. 10-11, ISBN 978-80-7385-035-7.

3.2 Kategorie jednotek požární ochrany

Z hlediska zajištění plošného pokrytí území se JPO rozdělují do šesti kategorií.

Plošné pokrytí rozlišuje dva druhy působnosti, a to **místní** (jednotka standardně působí na území svého zřizovatele, tedy v rámci katastru obce, případně podniku) a **územní** (jednotka je předurčena provádět zásahy také mimo území obce či subjektu, který ji zřídil).

Jednotky s územní působností:

- **JPO I** – profesionální jednotky hasičského záchranného sboru
- **JPO II** – jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jejichž členové vykonávají činnost jako své hlavní či vedlejší zaměstnání.
- **JPO III** – Jedná se o jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, jejíž členové vykonávají činnost dobrovolně.

Jednotky s místní působností:

- **JPO IV** – jednotky hasičského záchranného sboru podniku;
- **JPO V** – Jedná se o jednotku sboru dobrovolných hasičů, jejíž členové vykonávají činnost dobrovolně.
- **JPO VI** – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku.^{33 34}

3.2.1 Plošné pokrytí jednotek požární ochrany

Plošné pokrytí představuje koncepční uspořádání JPO určené k zajištění hasebních prací a provádění záchranných prací na území České republiky. Jeho cílem je propojit jednotlivé jednotky tak, aby docházelo k efektivnějšímu využívání specializované techniky a odborných schopností jejich členů³⁵

³³ VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš a VONDRÁŠEK, David. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022 s. 40, ISBN 978-80-246-5067-8.

³⁴ Zákon č. 133/1985 Sb. České národní rady o požární ochraně. 1985. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

³⁵ HANUŠKA, Zdeněk. Plošné rozmístění sil a prostředků jednotek požární ochrany v ČR: učební texty pro posluchače 1. a 2. ročníku oboru Požární ochrana a bezpečnost průmyslu. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2002. ISBN 80-86634-02-7.

3.3 Akceschopnost jednotky

Podle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů (dále je vyhláška o požární represi), se **akceschopností rozumí** stav, kdy je jednotka organizačně, odborně a technicky připravena k výjezdu.

Jednotka splňuje podmínky akceschopnosti tehdy, pokud:

- počet hasičů a její vnitřní uspořádání odpovídají požadavkům § 4 vyhlášky a jednotka je schopna vyjet k zásahu ve stanoveném časovém limitu podle § 11 odst. 2,
- hasiči disponují osvědčením o odborné způsobilosti podle § 35 odst. 5 pro funkci, kterou v jednotce vykonávají, a zároveň je zajišťována pravidelná odborná příprava v souladu s § 36 až 39,
- má pro účely zásahu připravenou požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a jsou splněny zákonné podmínky pro jejich použití dle § 8 odst. 2 až 5.

O stavu akceschopnosti se vede příslušná dokumentace, například strážní kniha (u HZS) o výkonu služby, plány a záznamy z odborné přípravy, protokoly o kontrolách techniky a vybavení, dílčí zprávy o zásazích nebo staniční protokoly potvrzující předání a převzetí radiostanic.

Na jednotlivé druhy JPO jsou kladeny rozdílné požadavky, zejména pokud jde o dobu výjezdu a dojezdu k zásahu, ale také o splnění odborných, fyzických, zdravotních a psychických předpokladů jejich členů.

Akceschopnost JSDH obcí je významně ovlivněna jejich vnitřní organizací a stanovenými početními stavy členů. Tyto počty představují minimální členskou základnu, která je nutná pro zajištění činnosti jednotky. U jednotek JPO II a JPO III je minimální počet stanoven na 12 členů, což umožňuje vytvoření výjezdového družstva. Naproti tomu dobrovolné jednotky JPO V mají stanoven minimální počet 9 členů (viz tabulka níže).³⁶Dle Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona PO, je základní

³⁶ Vyhláška č. 247/2001 Sb. Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. 2001. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>.

organizační připravenost dobrovolných jednotek požární ochrany stanovena minimálním početním stavem členů jednotky.³⁷

Tabulka 1: Minimální početní stavy JSDH obcí^{38 37}

Kategorie JPO	JPO II	JPO III	JPO V
Minimální celkový početní stav	12	12	9
Velitel jednotky (minimální početní stav)	1	1	1
Velitel družstva (minimální početní stav)	2	2	2
Strojník (minimální početní stav)	3	4	2
Hasič (minimální početní stav)	6	5	4

3.4 Výkon služby

V jednotkách požární ochrany je vedle samotného plnění zásahových úkolů realizována také pravidelná odborná příprava členů jednotky, údržba a provozní zkoušky požární techniky a věcných prostředků požární ochrany. Tyto činnosti tvoří nedílnou součást každodenního fungování jednotek požární ochrany a mají zásadní význam pro udržení jejich připravenosti k zásahu.

Souhrn všech činností vykonávaných hasiči v jednotkách požární ochrany je označován jako **výkon služby**. Výkon služby zahrnuje veškeré aktivity směřující k prevenci požárů, jejich zdolávání, k omezení následků živelních pohrom a jiných mimořádných událostí, jakož i činnosti zaměřené na zvyšování akceschopnosti jednotky požární ochrany. Výkon služby tak představuje komplexní proces, který přesahuje samotnou zásahovou činnost.

Z hlediska řízení se výkon služby člení na **organizační a operační řízení**.

³⁷ Nařízení vlády č. 172/2001 Sb. k provedení zákona o požární ochraně. 2001. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-172>.

³⁸ Vyhláška č. 247/2001 Sb. Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. 2001. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>.

Organizační řízení představuje soubor činností vykonávaných hasiči v rámci JPO, jejichž cílem je udržovat trvalou organizační, technickou i odbornou připravenost sil a prostředků tak, aby jednotka byla schopna plnit stanovené úkoly v oblasti požární ochrany.

Operační řízení zahrnuje postupy a činnosti probíhající od okamžiku přijetí informace o vzniku mimořádné události, která vyžaduje nasazení sil a prostředků požární ochrany, přes samotné provedení zásahu a záchranných prací při mimořádné události až po návrat nasazených jednotek a techniky zpět na základnu.³⁹

3.5 Velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Velitel JSDH obce představuje zásadní řídicí prvek jednotky a odpovídá za její celkovou připravenost k plnění úkolů požární ochrany. Jeho odpovědnost se vztahuje jak k oblasti organizační, tak k zajištění akceschopnosti jednotky a odborné úrovně jejích členů. Do funkce je ustanovován a z funkce odvoláván starostou obce na základě vyjádření příslušného HZS kraje, které posuzuje jeho způsobilost k výkonu této funkce. Vůči zřizovateli jednotky nese velitel odpovědnost zejména za splnění požadavků na akceschopnost, připravenost k výjezdu, odbornou přípravu a odbornou způsobilost členů, stejně jako za technický stav požární techniky a věcných prostředků požární ochrany.

U jednotek zařazených do kategorie JPO II zajišťuje organizaci výkonu služby a pracovní pohotovosti členů jednotky. Za tímto účelem sestavuje plán výkonu služby tak, aby byla jednotka trvale schopna výjezdu, přičemž je kladen důraz na zabezpečení minimálního počtu členů v předepsaných funkcích, a to buď přímo na hasičské zbrojnici, nebo v režimu pracovní pohotovosti.

Součástí kompetencí velitele jednotky je rovněž plánování a řízení odborné přípravy. Velitel dodržuje roční plán odborné přípravy vydaným generálním ředitelstvím HZS ČR, který následně doplňuje podle předurčeností a místních specifik dané jednotky a stanovuje tematické zaměření výcviku, jakožto i osoby zodpovědné za jeho vedení, místo konání a způsob organizačního i materiálního zabezpečení.⁴⁰

³⁹ HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2., aktualiz. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008. s. 5, ISBN 978-80-7385-035-7.

⁴⁰ INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY. In: . 2007, částka 54, s. 11.

3.6 Členové jednotky

Činnost v JSDH obce je zpravidla vykonávána na základě pracovněprávního vztahu uzavřeného s příslušnou obcí. Současně je stanoveno, že členem JSDH obce se může stát pouze osoba starší 18 let, která splňuje požadovanou zdravotní způsobilost k výkonu této činnosti.⁴¹

Členové JSDH mají povinnost účastnit se pravidelného odborného výcviku v rozsahu vymezeném § 72 odst. 3 zákona o PO. Toto ustanovení stanoví, že jak zaměstnanci podniku, tak i členové dobrovolných JPO se musí v předepsaném rozsahu zapojovat do odborné přípravy.⁴²

3.7 Obec a obecní úřad

Za vznik a provoz JPO nesou odpovědnost jejich zřizovatelé. Tito aktéři zabezpečují plnění úkolů v oblasti požární ochrany na vymezeném území a zajišťují potřebné podmínky pro jejich činnost. V praxi tuto roli nejčastěji plní subjekty veřejné správy.⁴³

Obec představuje základní územní samosprávný celek a současně veřejnoprávní korporaci, která na svém území zabezpečuje plnění veřejných úkolů, včetně úkolů na úseku požární ochrany. V této oblasti vystupuje především jako zřizovatel JSDH obce.

Postavení obce na úseku požární ochrany vymezuje zejména § 29 zákona o PO, který upravuje výkon státní správy a samosprávy v této oblasti. Zákon však ne vždy důsledně rozlišuje mezi samostatnou a přenesenou působností obce, což v praxi znamená, že konkrétní naplňování povinností do značné míry závisí na rozhodování orgánů obce – zejména zastupitelstva a obecního úřadu. Míra skutečného zajištění těchto povinností je tak podmíněna přístupem vedení obce a jeho prioritami.

Specifickým problémem je skutečnost, že Česká republika má více než 6 000 obcí, z nichž převážná většina jsou malé obce s omezenými rozpočtovými možnostmi. Tyto finanční limity se výrazně promítají do schopnosti obcí zajistit akceschopnost JSDH obce,

⁴¹ Zákon č. 133/1985 Sb. České národní rady o požární ochraně. 1985. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

⁴² ŠUBRT, Václav. Zákon o požární ochraně s komentářem: zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, jak vyplývá z úplného znění vyhlášeného pod č. 67/2001 Sb. Legislativa na úseku požární ochrany. Praha: Rego, 2002, s. 76, ISBN 80-86648-03-6.

⁴³ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 56, ISBN 978-80-7380-459-6.

zejména v oblasti materiálního vybavení, techniky či odborné přípravy členů jednotky. Přestože stát (prostřednictvím Generálního ředitelství HZS ČR) a kraje poskytují investiční i neinvestiční dotace, systém financování je dlouhodobě vnímán jako roztržitý a méně příznivý pro malé obce, které jsou přitom často z hlediska dojezdových časů klíčové pro zajištění plošného pokrytí území JPO.

Úroveň akceschopnosti konkrétní JSDH obce tak není dána pouze její kategorií, ale výrazně závisí na přístupu zřizovatele, aktivitě velitele jednotky a členů JSDH, jejich schopnosti získávat dotační prostředky a rovněž na spolupráci s příslušným HZS kraje. Ten může rozdíly mezi jednotkami zohledňovat například prostřednictvím odborné přípravy či metodické pomoci, v krajním případě je oprávněn sankcionovat obec za nesplnění zákonných povinností (např. nezřízení JSDH obce nebo nedostatečnou technickou nebo odbornou akceschopnost).

Kromě zajištění akceschopnosti JSDH obce plní obec i další úkoly na úseku požární ochrany, zejména v oblasti prevence (např. zřízení ohlašovny požárů, zabezpečení zdrojů požární vody), dále vypořádává nároky vzniklé v souvislosti se zdoláváním mimořádných událostí (např. náhrady ušlého výdělku) a disponuje normotvornou pravomocí vydávat obecně závazné vyhlášky (požární řád obce). Současně je obec jako právnická osoba povinna plnit i další povinnosti vyplývající ze zákona o PO v souvislosti se správou svého majetku.⁴⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že obec jako zřizovatel JSDH obce nese klíčovou odpovědnost za vytvoření podmínek pro její dlouhodobou stabilitu a akceschopnost. Tato odpovědnost má nejen právní, ale i organizační a finanční rozměr, který se v praxi významně promítá do fungování jednotky a její připravenosti zasahovat při mimořádných událostech.

3.7.1 Náhrada ušlého výdělku členům jednotek sboru dobrovolných hasičů

Poskytování náhrady ušlého výdělku členům JSDH obce představuje významný nástroj, jehož cílem je zmírnit ekonomické dopady výkonu služby v jednotce na členy, kteří se účastní zásahů, nařízených cvičení nebo odborné přípravy v době, kdy by jinak vykonávali výdělečnou činnost. Tento mechanismus má zásadní význam zejména pro osoby samostatně výdělečně činné, u nichž účast na činnosti jednotky může vést k přímé

⁴⁴ ŠLESINGER, Jan. *Zákon o požární ochraně: komentář*. Komentáře Wolters Kluwer. Praha: Wolters Kluwer, 2026. s. 112-120, ISBN 978-80-286-0215-4.

ztrátě příjmů. Zároveň je důležitý také pro zaměstnavatele členů jednotky, protože jim kompenzuje skutečnost, že jejich zaměstnanec se v době zásahu nebo odborné přípravy nemůže věnovat své pracovní činnosti.

Členům JSDH obce, kteří se účastní zásahu, nařízeného cvičení nebo odborné přípravy v době, ze které jim plyne příjem z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, náleží náhrada ušlého výdělku za každou započatou hodinu této doby. Náhrada je poskytována za skutečně strávený čas výkonem služby v jednotce, přičemž se nezohledňuje rozsah ani charakter běžné pracovní činnosti člena mimo jednotku.

Uplatnění nároku na náhradu ušlého výdělku je časově omezeno. Člen jednotky je povinen nárok uplatnit u zřizovatele jednotky, tedy u obce, a to nejpozději do jednoho měsíce ode dne vzniku nároku. V případě nedodržení této lhůty nárok na náhradu zaniká. Tento požadavek klade zvýšené nároky na administrativní spolupráci mezi členem jednotky, velitelem jednotky a zřizovatelem.

Z pohledu zřizovatele jednotky představuje poskytování náhrady ušlého výdělku nejen zákonnou povinnost, ale také důležitý stabilizační a motivační prvek. Správně nastavený a transparentně uplatňovaný systém náhrad může významně přispět k dlouhodobému udržení členské základny jednotky a ke zvýšení ochoty členů účastnit se zásahové činnosti i odborné přípravy.⁴⁵

3.7.2 Náhrada ušlého výdělku členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Členové JSDH obcí vykonávají svoji činnost zpravidla dobrovolně a současně s vlastním hlavním zaměstnáním. Pokud se účastní zásahu, odborné přípravy nebo dalších činností souvisejících s plněním úkolů jednotky, může být nutné jejich dočasné uvolnění z pracovního procesu. Aby tato veřejně prospěšná činnost nevedla k finančnímu znevýhodnění členů jednotky ani jejich zaměstnavatelů, je v právním systému České republiky upraven mechanismus náhrady ušlého výdělku, který je často označován jako refundace mzdy.

Legislativní základ této náhrady vychází zejména ze zákona o PO. Uvedený zákon ukládá obci jako zřizovateli jednotky povinnost zajistit kompenzaci ušlého výdělku

⁴⁵ ŠLESINGER, Jan. *Zákon o požární ochraně: komentář*. Komentáře Wolters Kluwer. Praha: Wolters Kluwer, 2026., s. 84-85, ISBN 978-80-286-0215-4.

členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce v případech, kdy se během své pracovní doby účastní zásahu, záchranných prací při mimořádných událostech, nařízených cvičení nebo odborné přípravy. Smyslem této úpravy je zajistit, aby výkon služby v jednotce nepředstavoval pro její členy finanční ztrátu a současně aby zaměstnavatelé nebyli ekonomicky znevýhodněni v důsledku uvolňování svých zaměstnanců pro potřeby jednotky.^{46 47}

⁴⁶ *Výklad legislativy Ministerstvo práce a sociálních věcí.* Online. Podporujemehasice.cz. Dostupné také z: <https://podporujemehasice.cz/vyklad-legislativy/>.

⁴⁷ *Zákon č. 133/1985 Sb. České národní rady o požární ochraně.* 1985. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>.

4 Motivace členu jednotek sboru dobrovolných hasičů obce

Motivace představuje jeden ze základních předpokladů dlouhodobé akceschopnosti a stability JSDH. V podmínkách JSDH obce, kde členové vykonávají činnost převážně dobrovolně a ve valné většině případů vedle svého hlavního zaměstnání, nabývá otázka motivace mimořádného významu. Nejde pouze o získání nových členů, ale především o jejich udržení, odborný růst a ochotu aktivně se podílet na výjezdech, odborné přípravě i dalších činnostech jednotky.

Podle Plamínka je motivace proces, jehož cílem je vytvořit pozitivní vztah člověka k určité činnosti, a to ideálně nenásilným způsobem. Autor rozlišuje mezi stimulací (působením vnějších podnětů, např. finanční odměny) a skutečnou motivací, která vychází z vnitřních pohnutek jednotlivce. V prostředí JSDH obce mají své místo oba přístupy. Finanční odměna za zásah či pracovní pohotovost představuje významný stimulační prvek, avšak sama o sobě zpravidla nezajišťuje dlouhodobou stabilitu členské základny. Klíčovou roli zde hrají zejména vnitřní motivy – pocit smysluplnosti, sounáležitost s kolektivem, hrdost na příslušnost k jednotce či potřeba pomáhat druhým. Plamínek dále upozorňuje, lidé jsou citliví na rozdílné podněty a že účinná motivace musí respektovat individuální odlišnosti.⁴⁸

Myšlenku, že zkušenost získaná v průběhu času vede ke zlepšování schopností, vyjádřil již řecký dramatik Aischylos výrokem *“čas ve svém běhu učí všechny věci”*. Podobnou otázku lze vztáhnout také na fungování pracovních týmů. Je obecně předpokládáno, že čím déle členové týmu spolupracují a získávají společné zkušenosti, tím vyšší je pravděpodobnost efektivního plnění úkolů a dosahování lepších výsledků.

Tento předpoklad potvrzují i dřívější výzkumy zaměřené na dynamiku malých skupin. McGrath a Altman již v roce 1966 poukazují na skutečnost, že princip „praxe vede k dokonalosti“ je v prostředí týmové spolupráce poměrně dobře doložen. Podle jejich zjištění vede větší míra výcviku a praktických zkušeností členů skupiny ke zlepšení výkonu jak na individuální, tak na skupinové úrovni. Tento závěr se přitom vztahuje nejen na experimentální skupiny vytvořené pro účely laboratorního výzkumu, ale také na

⁴⁸ PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3., rozšířené vydání. Poradce pro praxi. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-9744-1.

pracovní týmy fungující v reálných podmínkách, například ve vojenských jednotkách či jiných organizačních strukturách.⁴⁹

V prostředí JSDH obce lze tyto závěry aplikovat zejména na vztah mezi motivací a dlouhodobou setrvačností členů v jednotce. Stabilní kolektiv, který spolu pravidelně zasahuje a absolvuje odbornou přípravu, postupně vytváří pevné pracovní vazby a zvyšuje svou akceschopnost. Pokud však dochází k častým odchodům členů, ztrácí jednotka nejen personální kapacitu, ale i zkušenosti a týmovou soudržnost. Motivace jednotlivců tak přímo ovlivňuje nejen jejich osobní přístup k výkonu služby, ale i celkovou výkonnost jednotky.

Z výše uvedeného vyplývá, že motivace členů JSDH obce musí být chápána komplexně. Zřizovatel vytváří rámcové podmínky (materiální zabezpečení, finanční ohodnocení, zázemí jednotky), zatímco velitel jednotky svým stylem vedení, komunikací a osobním příkladem významně ovlivňuje vnitřní motivaci členů. Právě propojení vnějších podmínek a vnitřních motivačních faktorů je předpokladem dlouhodobé stability a akceschopnosti jednotky.

⁴⁹ JOSEPH E. MCGRATH a ALTMAN, I. *Small Group Research: A Synthesis and Critique of the Field*. Holt, Rinehart & Winston of Canada, 1966. ISBN 0030483905.

5 Výzkumné šetření jednotek požární ochrany v Pardubickém kraji

5.1 Vývoj počtu jednotek požární ochrany v Pardubickém kraji

Pro potřeby realizovaného výzkumu je vhodné stručně charakterizovat strukturu a vývoj počtu JPO na území Pardubického kraje. Tento přehled poskytuje základní kontext pro následnou analýzu fungování JSDH obcí. Vývoj počtu jednotek byl sledován porovnáním údajů z roku 2010, které vycházejí z ročenky HZS Pardubického kraje, s aktuálními údaji z roku 2026, který pro tuto práci poskytnul HZS Pardubického kraje.

Tabulka 2: Vývoj JPO v Pardubickém kraji, respektive v celé ČR od roku 2010 až 2026^{50 51 52}

Kategorie JPO	2010	2026	Změna	V ČR 2026
JPO I	15	15	0	247
JPO II	21	25	4	247
JPO III	87	80	-7	1421
JPO IV	6	4	-2	78
JPO V	442	341	-101	4257
JPO VI	4	1	-3	83
Celkem	575	466	-109	6333

V roce 2010 bylo na území Pardubického kraje evidováno celkem 575 JPO různých kategorií. Nejpočetnější skupinu tvořily jednotky kategorie JPO V, jejichž počet dosahoval 442 jednotek. Další významnou skupinu představovaly jednotky kategorie JPO III v počtu 87 jednotek. Menší zastoupení měly jednotky kategorie JPO II (21 jednotek) a profesionální jednotky kategorie JPO I (15 jednotek). V menší míře byly zastoupeny také jednotky kategorie JPO IV (6 jednotek) a JPO VI (4 jednotky).

Podle aktuálních údajů z roku 2026 došlo v rámci Pardubického kraje k určité změně v celkovém počtu jednotek požární ochrany. Celkový počet jednotek se snížil na 466, což představuje pokles o 109 jednotek oproti roku 2010. Tento vývoj se nejvíce

⁵⁰ Statistická ročenka HZS Pardubického kraje 2010. 2011.

⁵¹ Roční zpráva o stavu PO v Pardubickém kraji za rok 2025, ke dni 31.12.2025

⁵² Bilanční tisková konference HZS ČR za rok 2025. Dostupné: <https://www.youtube.com/watch?v=OiAw0fP0iDM>

projevil u jednotek kategorie JPO V. Počet jednotek kategorie JPO I zůstal ve sledovaném období stabilní na hodnotě 15 jednotek. Naopak u jednotek kategorie JPO II byl zaznamenán mírný nárůst z 21 na 25 jednotek.

Mírný pokles byl zaznamenán u jednotek kategorie JPO III, jejichž počet se snížil z 87 na 80 jednotek. Nejvýraznější změna je však patrná u jednotek kategorie JPO V, jejichž počet klesl z 442 jednotek v roce 2010 na 341 jednotek v roce 2026. Tento vývoj může souviset například s personálními problémy v některých obcích, nedostatkem členů jednotek nebo s organizačními změnami v systému požární ochrany.

Pokles byl zaznamenán také u jednotek kategorie JPO IV, jejichž počet se snížil ze 6 na 4 jednotky, a u jednotek kategorie JPO VI, kde došlo ke snížení ze 4 na 1 jednotku.

Uvedené údaje naznačují, že v Pardubickém kraji dochází v dlouhodobém horizontu k určité transformaci struktury JPO. Zatímco počet profesionálních jednotek zůstává stabilní a u některých kategorií dobrovolných jednotek dochází k mírnému posílení, u jednotek s nižší úrovní (JPO V) je patrný pokles jejich celkového počtu. Tento vývoj vytváří důležitý kontext pro následnou část práce, která se zaměřuje na průzkum mezi jednotkami.

5.2 Metodika Empiristického výzkumu

K získání potřebných informací autor použil **kvantitativní výzkumnou** metodu prostřednictvím dotazníkového šetření a **strukturovaných rozhovorů**.

5.2.1 Kvantitativní výzkum

Pro naplnění cíle bakalářské práce byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření. Volba této metody vychází z charakteru zkoumaného problému a z potřeby získat srovnatelná data od většího počtu respondentů. Dotazník jako výzkumný nástroj umožňuje systematický sběr empirických údajů a jejich následné vyhodnocení prostřednictvím základních statistických postupů.

Při konstrukci výzkumného nástroje bylo vycházeno z obecných metodologických zásad vědeckého výzkumu, zejména z požadavku návaznosti mezi výzkumným cílem, výzkumnými otázkami a zvolenou metodou sběru dat.⁵³

5.2.2 Strukturovaný rozhovor

Strukturovaný rozhovor představuje výzkumnou metodu založenou na předem připraveném souboru otázek, které jsou všem respondentům pokládány ve stejném pořadí a ve stejné podobě. Tato metoda umožňuje systematický sběr informací a zajišťuje, že jednotlivé odpovědi lze mezi sebou snadno porovnávat. Na rozdíl od dotazníkového šetření však strukturovaný rozhovor umožňuje přímou komunikaci mezi výzkumníkem a respondentem, díky čemuž lze získat podrobnější a přesnější informace k jednotlivým tématům.⁵⁴

⁵³ OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4204-8.

⁵⁴ BRYMAN, Alan; BELL, Edward; RECK, Jennifer a FIELDS, Jessica. *Social Research Methods*. OUP, 2012. s. 182, ISBN 0190853662.

6 Kvantitativní dotazníkové šetření jednotek sboru dobrovolných hasičů v Pardubickém kraji

Dotazník byl sestaven tak, aby jednotlivé otázky přímo souvisely s problematikou role zřizovatele a velitele jednotky při zajišťování akceschopnosti a stability jednotky. Šetření bylo realizováno elektronickou formou prostřednictvím online platformy Survio. Tato forma umožnila efektivní distribuci dotazníků a současně zajistila anonymitu respondentů.

Byly vytvořeny dva dotazníky:

- první byl určen pro **velitele jednotek**,
- druhý pro **členy jednotek**.

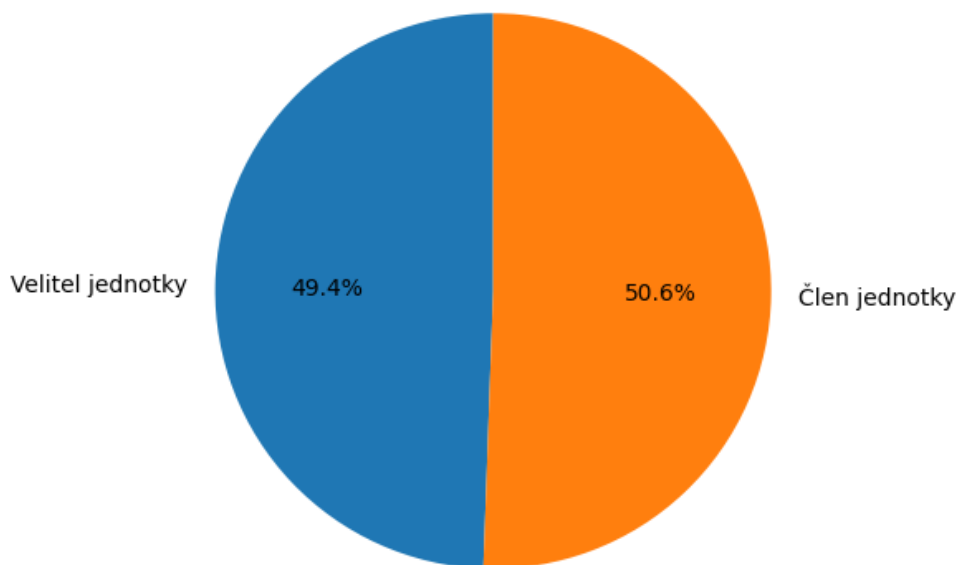
Toto rozdělení umožnilo zachytit rozdílné pohledy na fungování jednotky z úrovně vedení a z úrovně řadových členů. Většina otázek byla koncipována jako uzavřená se čtyřmi předem stanovenými odpověďmi, tento způsob byl zvolen k zamezení neutrálních odpovědí. Tento typ otázek byl zvolen z důvodu zajištění přehlednosti, jednoznačnosti odpovědí a možnosti jejich následného kvantitativního vyhodnocení. Strukturovaný charakter dotazníku odpovídá požadavku standardizace výzkumného nástroje, která je předpokladem objektivního porovnání získaných dat.

Formulace otázek byla vedena snahou o srozumitelnost, věcnou jednoznačnost a minimalizaci možnosti různého výkladu ze strany respondentů. Dotazníkové šetření tak představuje empirický základ pro následnou analýzu a formulaci návrhů doporučení v oblasti zajišťování akceschopnosti a stability JSDH ve vybraných obcích Pardubického kraje. Pořadí grafu v následující části odpovídá pořadí otázek v dotazníku.

O distribuci dotazníků mezi velitele jednotek byli požádáni příslušníci HZS Pardubického kraje, respektive vedoucí oddělení IZS a služeb jednotlivých územních odborů (Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí). Zároveň byli velitelé jednotek požádáni o jejich následné rozšíření mezi členy svých jednotek, aby bylo možné získat širší soubor odpovědí pro účely dotazníkového šetření.

Graf 1: Jaká je Vaše role v jednotce⁵⁵

Jaká je Vaše role v jednotce?

Na otázku „**Jaká je Vaše role v jednotce?**“ odpovědělo celkem 178 respondentů. Z toho 88 respondentů (49,4 %) uvedlo, že zastávají funkci **velitele jednotky**, zatímco 90 respondentů (50,6 %) označilo možnost **člen jednotky**.

Z výsledků je patrné, že zastoupení jednotlivých rolí mezi respondenty je velmi vyrovnané. Mírnou převahu tvoří členové jednotek, avšak rozdíl mezi oběma skupinami je minimální.

Tato struktura respondentů je z hlediska dotazníkového šetření přínosná, protože umožňuje porovnávat názory velitelů jednotek i řadových členů v téměř stejném poměru. Získaná data tak mohou poskytnout komplexnější pohled na problematiku.

V následujících dvou podkapitolách jsou uvedeny výsledky odpovědí získaných z dotazníkového šetření mezi **veliteli jednotek** a **členy jednotek**. Na základě této otázky byli respondenti rozděleni, přičemž platforma Survio jim následně zobrazovala odlišné otázky podle jejich zařazení.

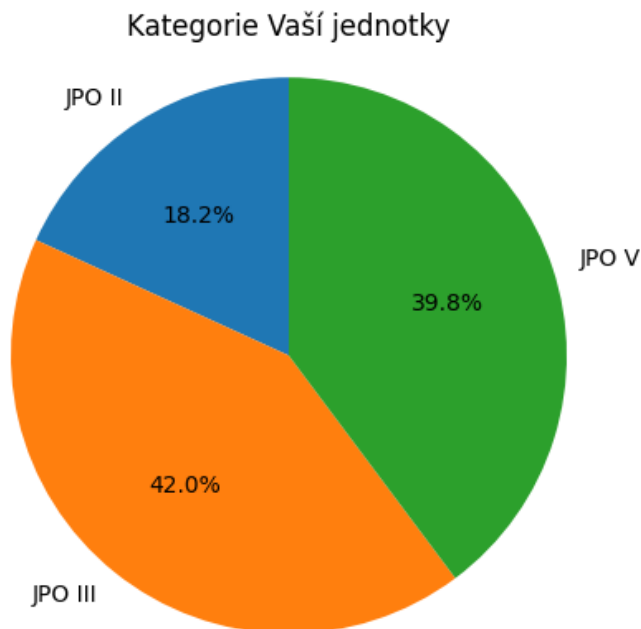
Možnou příčinou výsledku, který se pohybuje přibližně okolo poloviny respondentů, může být skutečnost, že někteří velitelé jednotek nerozšířili dotazník mezi všechny členy své jednotky.

⁵⁵ Vlastní zdroj

6.1 Velitele Jednotky

V následující kapitole budu zobrazeno výhradně dotazníkové šetření mezi veliteli jednotek

Graf 2: kategorie Vaší jednotky⁵⁶

Na otázku „**Kategorie Vaší jednotky**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší zastoupení měly **jednotky kategorie JPO III**, které uvedlo 37 respondentů (42,0 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvořily **jednotky kategorie JPO V** s počtem 35 respondentů (39,8 %). Nejmenší zastoupení v rámci dotazníkového šetření **měly jednotky kategorie JPO II**, které uvedlo 16 respondentů (18,2 %).

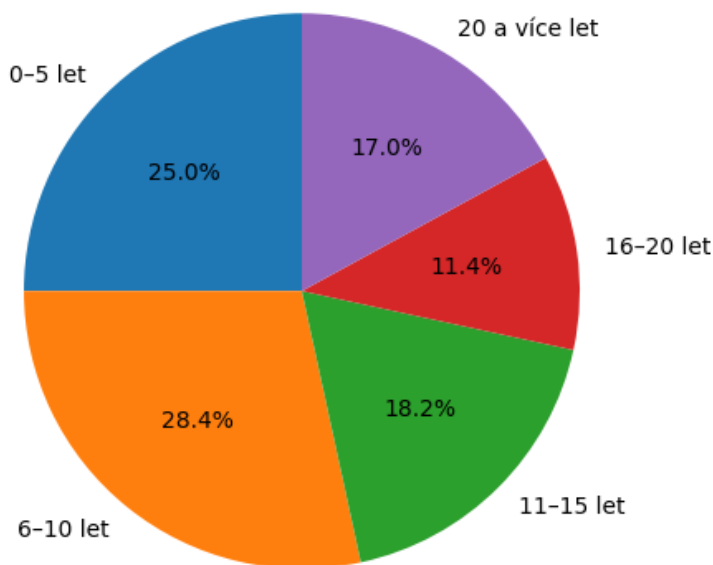
Z výsledků je patrné, že mezi respondenty převažují jednotky kategorií JPO III a JPO V, které jsou zastoupeny v relativně vyrovnaném poměru. Naopak jednotky JPO II jsou v souboru respondentů zastoupeny výrazně méně. Tato struktura odpovědí může odrážet skutečnost, že v rámci obcí je počet jednotek kategorií JPO III a JPO V obecně vyšší než počet jednotek JPO II.

Uvedené rozložení odpovědí lze považovat za poměrně očekávané, protože v systému požární ochrany České republiky tvoří jednotky kategorií JPO III a JPO V nejpočetnější skupinu jednotek zřizovaných obcemi.

⁵⁶ Vlastní zdroj

Graf 3: Jak dlouho vykonáváte funkci velitele jednotky?⁵⁷

Jak dlouho vykonáváte funkci velitele jednotky?

Na otázku „**Jak dlouho vykonáváte funkci velitele jednotky?**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší skupinu tvoří velitelé, kteří vykonávají svou **funkci 6 až 10 let**, a to 25 respondentů (28,4 %). Druhou nejpočetnější skupinou jsou velitelé s délkou výkonu funkce **0 až 5 let**, kterou uvedlo 22 respondentů (25,0 %).

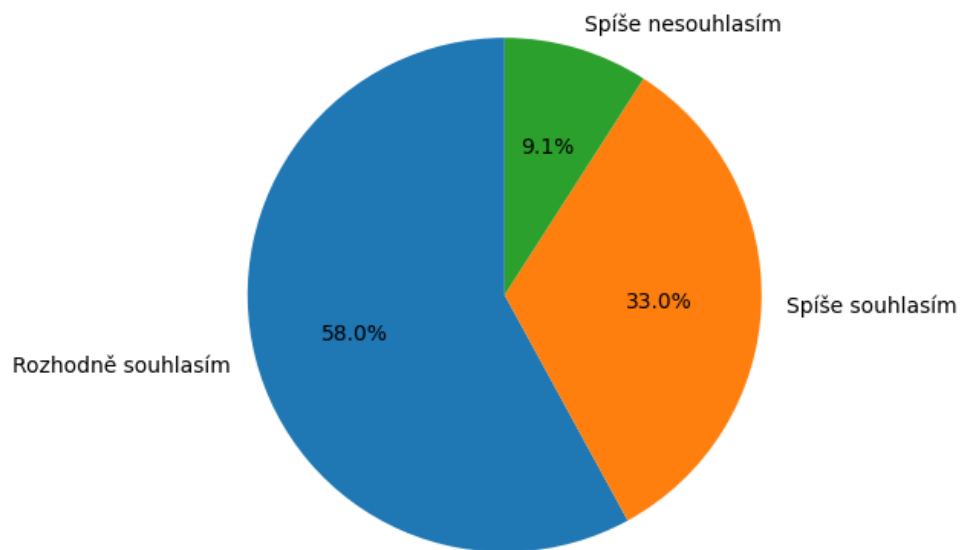
Další skupinu tvoří velitelé, kteří vykonávají funkci **11 až 15 let** – těch bylo 16 respondentů (18,2 %). Funkci velitele po dobu **20 a více let** uvedlo 15 respondentů (17,0 %). Nejmenší zastoupení mají velitelé s délkou výkonu funkce 16 až 20 let, které uvedlo 10 respondentů (11,4 %).

Z výsledků je patrné, že největší část respondentů vykonává funkci velitele do 10 let, což může naznačovat postupnou generační obměnu ve vedení jednotek. Zároveň je však patrné, že v souboru respondentů jsou zastoupeni i velitelé s dlouholetou praxí přesahující 20 let, což přispívá k zachycení zkušeností z dlouhodobého výkonu této funkce.

⁵⁷ Vlastní zdroj

Graf 4: Vedení obce projevuje dlouhodobý zájem o činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů⁵⁸

Vedení obce projevuje dlouhodobý zájem o činnost JSDH

Na tvrzení „**Vedení obce projevuje dlouhodobý zájem o činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 51 respondentů (58,0 %). Dalších 29 respondentů (33,0 %) uvedlo odpověď „**spíše souhlasím**“.

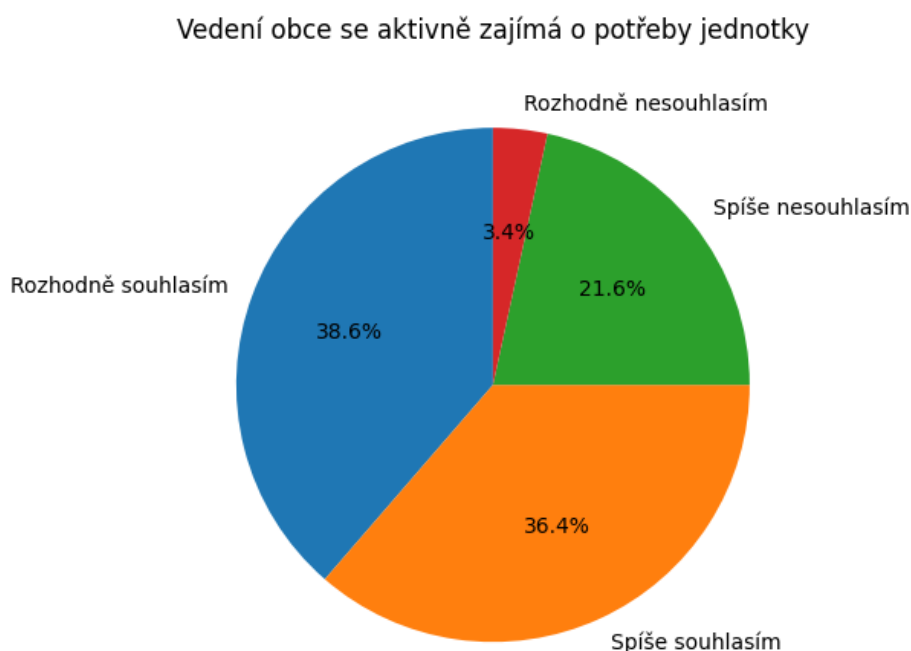
Naopak 8 respondentů (9,1 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a možnost „**rozhodně nesouhlasím**“ nebyla zvolena žádným respondentem.

Z výsledků je patrné, že většina respondentů vnímá přístup vedení obce k činnosti jednotky velmi pozitivně, jelikož souhlasné odpovědi (rozhodně souhlasím a spíše souhlasím) tvoří dohromady 91 % všech odpovědí. Pouze menší část respondentů vyjádřila spíše negativní postoj. Výsledky tak naznačují, že ve většině sledovaných obcí je činnost jednotek sboru dobrovolných hasičů ze strany vedení obce dlouhodobě podporována a vnímána jako významná součást bezpečnosti obce.

V této otázce nebyla zaznamenána žádná odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

⁵⁸ Vlastní zdroj

Graf 5: Vedení obce se aktivně zajímá o potřeby jednotky (technika, výstroj, personál)⁵⁹

Na tvrzení „**Vedení obce se aktivně zajímá o potřeby jednotky (technika, výstroj, personál)**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 34 respondentů (38,6 %). Dalších 32 respondentů (36,4 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

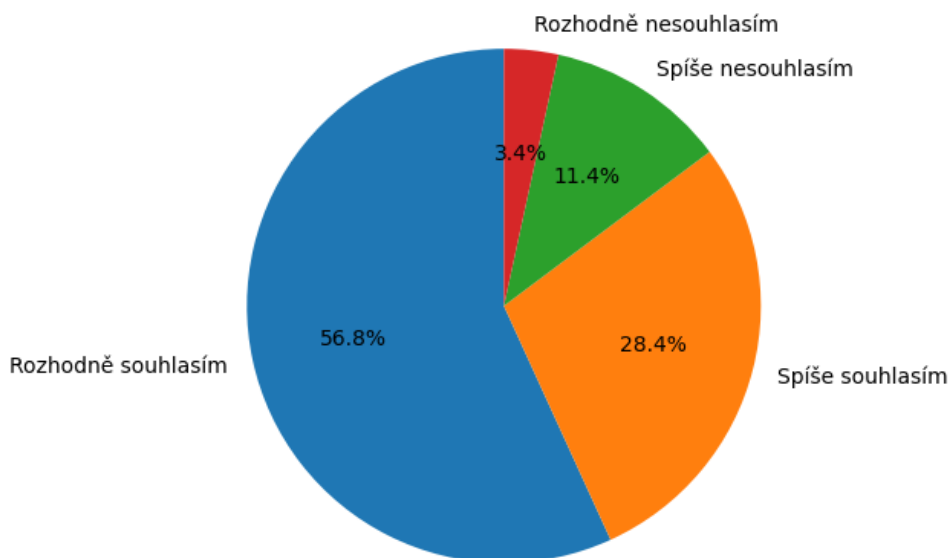
Naopak 19 respondentů (21,6 %) uvedlo možnost „spíše nesouhlasím“ a 3 respondenti (3,4 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkově tedy 75 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že se vedení obce aktivně zajímá o potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů. Přesto se u části respondentů objevuje i negativní hodnocení, což může naznačovat, že míra zájmu vedení obcí o materiální a personální zabezpečení jednotek se v jednotlivých obcích liší. Výsledky tak poukazují na skutečnost, že přístup zřizovatele může mít významný vliv na podmínky fungování jednotky.

⁵⁹ Vlastní zdroj

Graf 6: Komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a věcná⁶⁰

Komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a věcná

Na tvrzení „**Komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a věcná**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 50 respondentů (56,8 %). Dalších 25 respondentů (28,4 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

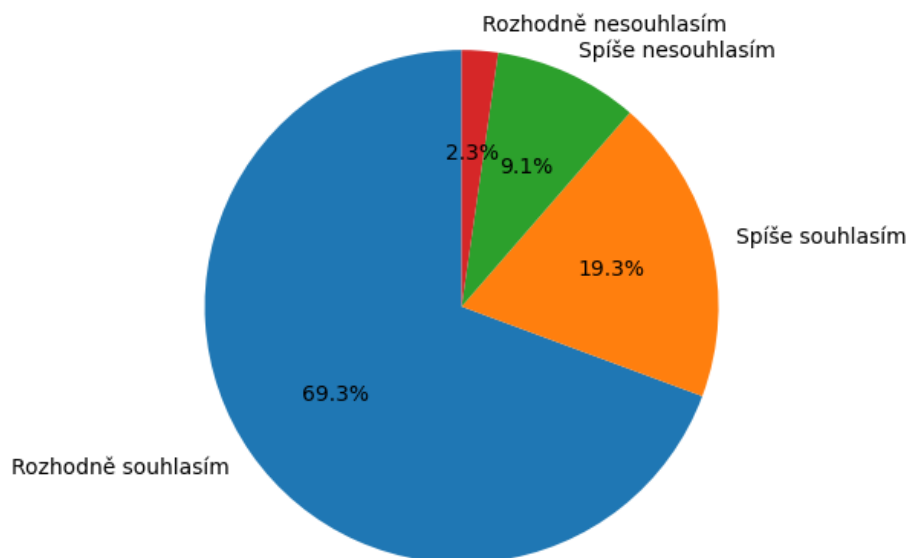
Možnost „**spíše nesouhlasím**“ uvedlo 10 respondentů (11,4 %) a 3 respondenti (3,4 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkově tedy 85,2 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a věcná. Výsledky tak naznačují, že ve většině případů funguje mezi vedením obce a velitelem jednotky efektivní komunikace, která je důležitým předpokladem pro zajištění akceschopnosti a stability jednotky sboru dobrovolných hasičů.

⁶⁰ Vlastní zdroj

Graf 7: Vedení obce vnímá JSDH jako důležitý prvek bezpečnosti obce⁶¹

Vedení obce vnímá JSDH jako důležitý prvek bezpečnosti obce

Na tvrzení „Vedení obce vnímá jednotku sboru dobrovolných hasičů jako důležitý prvek bezpečnosti obce“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 61 respondentů (69,3 %). Dalších 17 respondentů (19,3 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

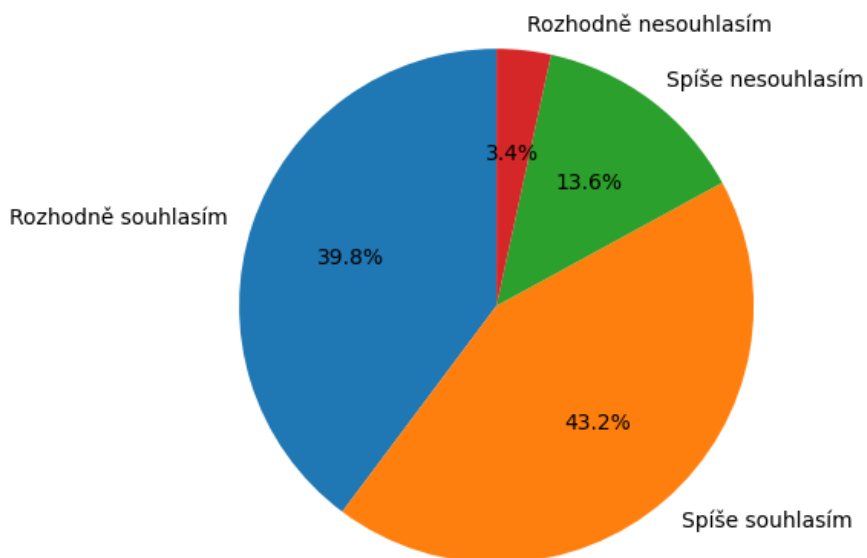
Možnost „**spíše nesouhlasím**“ uvedlo 8 respondentů (9,1 %) a 2 respondenti (2,3 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 88,6 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že vedení obce vnímá jednotku sboru dobrovolných hasičů jako důležitý prvek bezpečnosti obce. Výsledky naznačují, že většina obcí považuje jednotky sboru dobrovolných hasičů za významnou součást systému zajišťování bezpečnosti na svém území. Přesto se v menší míře objevují i negativní odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílné vnímání role jednotky v některých obcích.

⁶¹ Vlastní zdroj

Graf 8: *Financování jednotky ze strany zřizovatele odpovídá jejím potřebám*⁶²

Financování jednotky ze strany zřizovatele odpovídá jejím potřebám

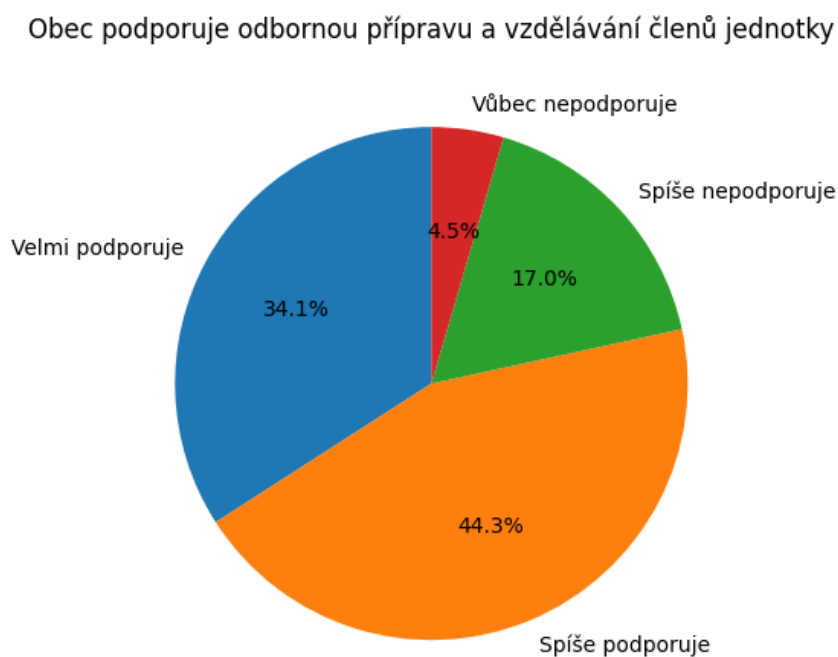
Na tvrzení „**Financování jednotky ze strany zřizovatele odpovídá jejím skutečným potřebám**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Nejvíce respondentů zvolilo možnost „**spíše souhlasím**“, a to 38 respondentů (43,2 %). Dalších 35 respondentů (39,8 %) uvedlo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

Možnost „**spíše nesouhlasím**“ označilo 12 respondentů (13,6 %) a 3 respondenti (3,4 %) uvedli odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 83 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že financování jednotky ze strany zřizovatele odpovídá jejím skutečným potřebám. Přesto se u části respondentů objevují i nesouhlasné odpovědi, což může poukazovat na rozdíly mezi jednotlivými obcemi v oblasti finanční podpory jednotek sboru dobrovolných hasičů. Výsledky tak naznačují, že i když většina respondentů hodnotí financování jednotky pozitivně, v některých případech nemusí finanční prostředky plně odpovídat aktuálním potřebám jednotky.

⁶² Vlastní zdroj

Graf 9: Obec podporuje odbornou přípravu a vzdělávání členů jednotky (podpora nad rámec zákonem stanovené odborné přípravy – stáže, workshopy apod.)⁶³

Na otázku „**Obec podporuje odbornou přípravu a vzdělávání členů jednotky (podpora nad rámec zákonem stanovené odborné přípravy – stáže, workshopy apod.)**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše podporuje**“, kterou zvolilo 39 respondentů (44,3 %). Dalších 30 respondentů (34,1 %) uvedlo odpověď „**velmi podporuje**“.

Naopak 15 respondentů (17,0 %) uvedlo možnost „**spíše nepodporuje**“ a 4 respondenti (4,5 %) zvolili odpověď „**vůbec nepodporuje**“.

Celkem tedy 78,4 % respondentů uvedlo, že obec podporuje odbornou přípravu a vzdělávání členů jednotky alespoň v určité míře. Výsledky tak naznačují, že ve většině obcí je vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů podporováno, a to i nad rámec zákonem stanovené odborné přípravy. Přesto se u části respondentů objevují i negativní odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílný přístup jednotlivých obcí k podpoře dalšího vzdělávání členů jednotek.

⁶³ Vlastní zdroj

Graf 10: Obec má zpracovanou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky (např. plán obnovy požární techniky apod.)⁶⁴

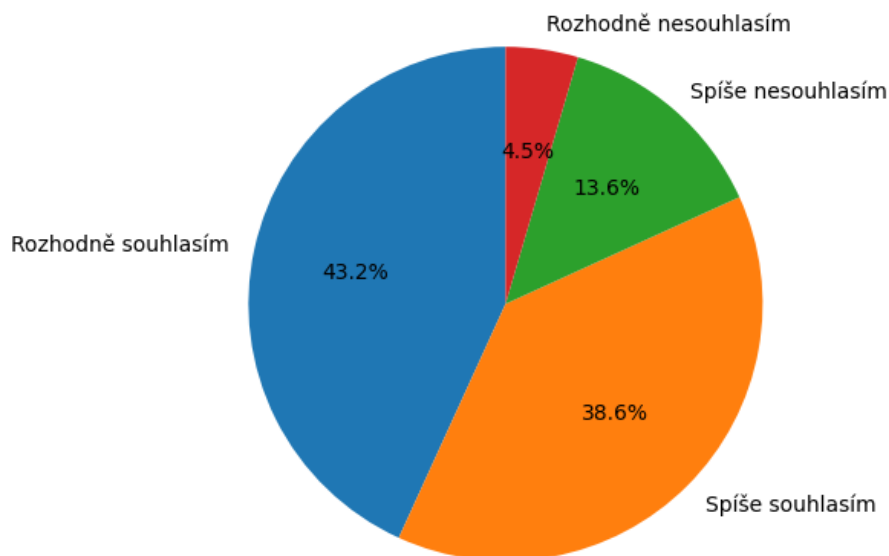
Na tvrzení „**Obec má zpracovanou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky (např. plán obnovy požární techniky apod.)**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše nesouhlasím**“, kterou zvolilo 31 respondentů (35,2 %). Dalších 18 respondentů (20,5 %) zvolilo odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Naopak 27 respondentů (30,7 %) uvedlo možnost „**spíše souhlasím**“ a pouze 12 respondentů (13,6 %) označilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

Celkem tedy 55,7 % respondentů vyjádřilo nesouhlas s tvrzením, že má obec zpracovanou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky. Výsledky tak naznačují, že v řadě obcí není strategické plánování rozvoje jednotky sboru dobrovolných hasičů systematicky zpracováno. Naopak menší část respondentů uvedla, že taková koncepce existuje. Tento výsledek může poukazovat na skutečnost, že dlouhodobé plánování rozvoje jednotky není ve všech obcích standardní součástí řízení jednotky ze strany zřizovatele.

⁶⁴ Vlastní zdroj

Jednotka je vedením obce vnímána jako partner, nikoli pouze jako zákonná povinnost

Na tvrzení „Jednotka je vedením obce vnímána jako partner, nikoli pouze jako povinnost vyplývající ze zákona“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 38 respondentů (43,2 %). Dalších 34 respondentů (38,6 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

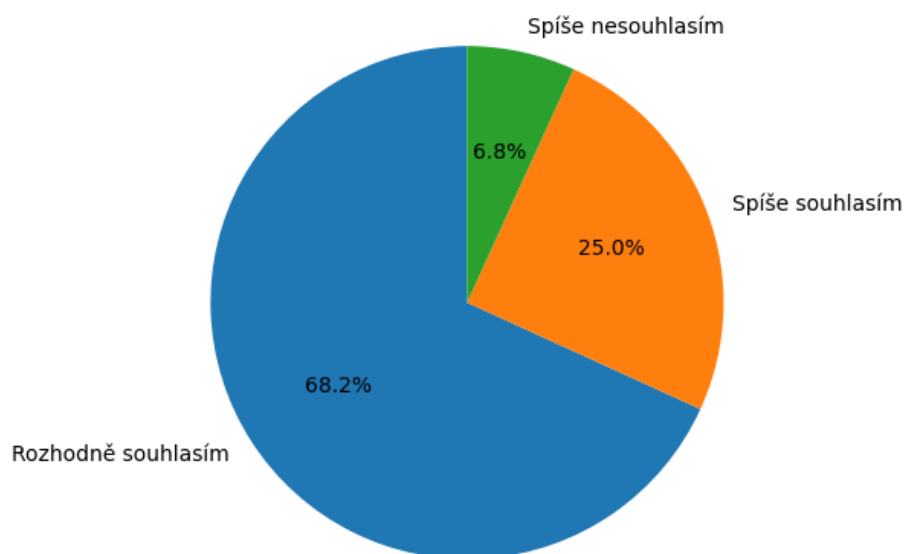
Naopak 12 respondentů (13,6 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 4 respondenti (4,5 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 81,8 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že je jednotka sboru dobrovolných hasičů vedením obce vnímána jako partner při zajišťování bezpečnosti obce, nikoli pouze jako zákonná povinnost. Výsledky tak naznačují, že ve většině obcí je jednotka vnímána jako důležitý a aktivní partner při řešení mimořádných událostí a při zajišťování bezpečnosti obyvatel. Přesto se u menší části respondentů objevují i negativní odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílné přístupy jednotlivých obcí k postavení jednotky sboru dobrovolných hasičů.

⁶⁵ Vlastní zdroj

Graf 12: Spolupráce mezi velitelem jednotky a zřizovatelem je založena na důvěře⁶⁶

Spolupráce mezi velitelem jednotky a zřizovatelem je založena na důvěře

Na tvrzení „**Spolupráce mezi Vámi (velitelem jednotky) a zřizovatelem (obcí) je založena na vzájemné důvěře**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 60 respondentů (68,2 %). Dalších 22 respondentů (25,0 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

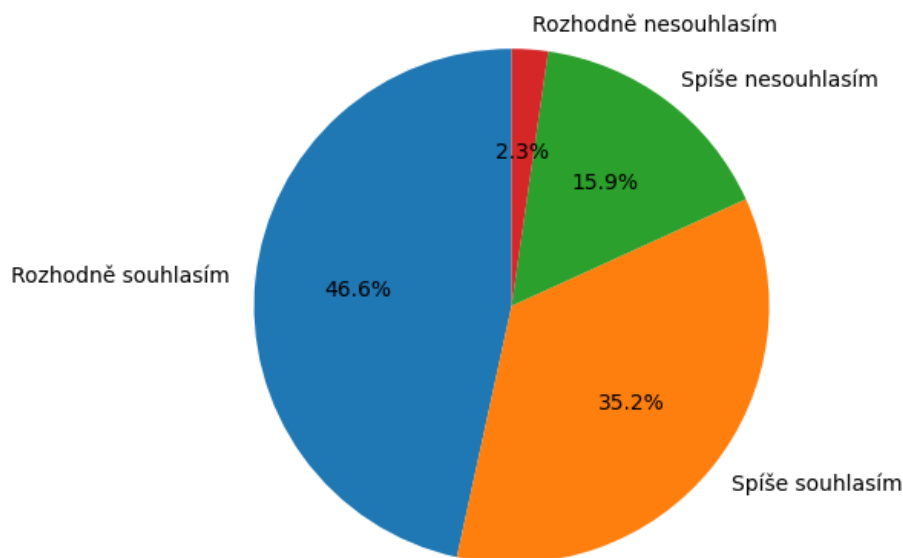
Možnost „**spíše nesouhlasím**“ uvedlo 6 respondentů (6,8 %) a možnost „**rozhodně nesouhlasím**“ nebyla zvolena žádným respondentem.

Celkem tedy 93,2 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že spolupráce mezi velitelem jednotky a zřizovatelem je založena na vzájemné důvěře. Výsledky tak naznačují, že vztahy mezi vedením obce a veliteli jednotek sboru dobrovolných hasičů jsou ve většině případů založeny na vzájemné důvěře a spolupráci. Tento faktor může být významným předpokladem pro efektivní fungování jednotky, její stabilitu a schopnost plnit úkoly při zajišťování bezpečnosti obce.

⁶⁶ Vlastní zdroj

Graf 13: Velitel jednotky má od zřizovatele jasně vymezené kompetence a odpovědnosti⁶⁷

Velitel jednotky má od zřizovatele jasně vymezené kompetence a odpovědnosti

Na tvrzení „**Velitel jednotky má od zřizovatele jasně vymezené kompetence a odpovědnosti**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 41 respondentů (46,6 %). Dalších 31 respondentů (35,2 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

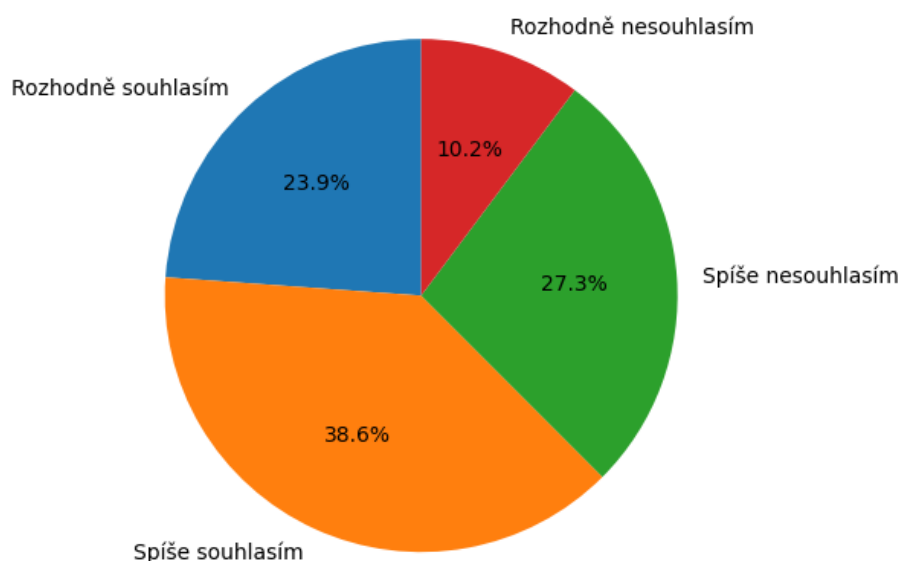
Možnost „**spíše nesouhlasím**“ uvedlo 14 respondentů (15,9 %) a 2 respondenti (2,3 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 81,8 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že mají velitele jednotek ze strany zřizovatele jasně vymezené kompetence a odpovědnosti. Výsledky tak naznačují, že ve většině obcí jsou pravomoci velitele jednotky vůči zřizovateli poměrně jasně nastaveny. Přesto se u části respondentů objevují i nesouhlasné odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílnou úroveň vymezení kompetencí v jednotlivých obcích.

⁶⁷ Vlastní zdroj

Graf 14: Jednotka dlouhodobě trpí nedostatkem aktivních členů⁶⁸

Jednotka dlouhodobě trpí nedostatkem aktivních členů

Na tvrzení „**Jednotka dlouhodobě trpí nedostatkem aktivních členů**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše souhlasím**“, kterou zvolilo 34 respondentů (38,6 %). Dalších 21 respondentů (23,9 %) označilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

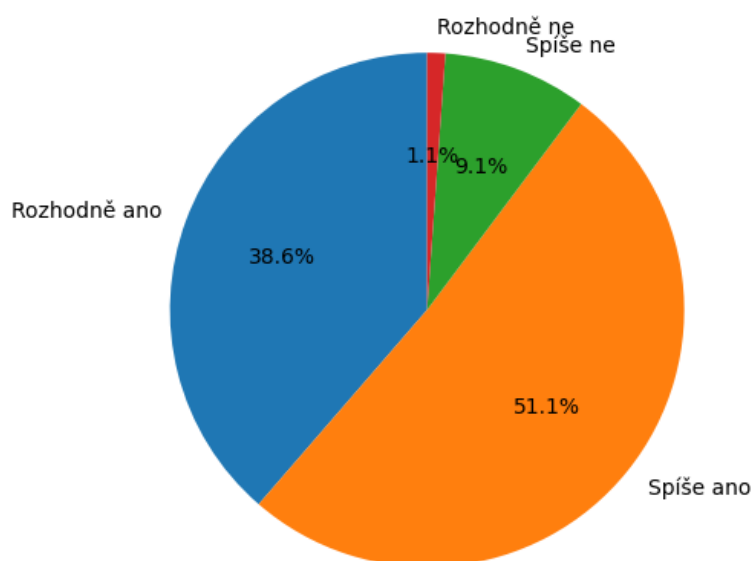
Naopak 24 respondentů (27,3 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 9 respondentů (10,2 %) zvolilo odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 62,5 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že jejich jednotka dlouhodobě trpí nedostatkem aktivních členů. Výsledky tak naznačují, že nedostatek personálního obsazení představuje pro řadu jednotek sboru dobrovolných hasičů významný problém. Na druhou stranu přibližně třetina respondentů tento problém nevnímá, což může poukazovat na rozdílnou personální situaci jednotlivých jednotek.

⁶⁸ Vlastní zdroj

Graf 15: Jednotka sboru dobrovolných hasičů má v obci dobré společenské postavení (máte pocit, že si Vás společnost váží?)⁶⁹

Jednotka JSDH má v obci dobré společenské postavení

Na otázku „**Jednotka sboru dobrovolných hasičů má v obci dobré společenské postavení (máte pocit, že si Vás společnost váží?)**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše ano**“, kterou zvolilo 45 respondentů (51,1 %). Dalších 34 respondentů (38,6 %) označilo odpověď „**rozhodně ano**“.

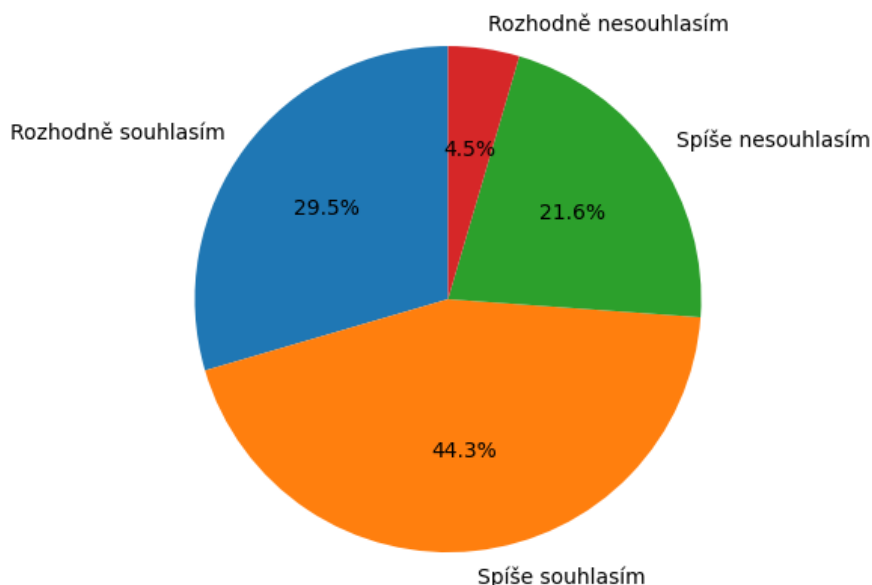
Naopak 8 respondentů (9,1 %) uvedlo možnost „**spíše ne**“ a pouze 1 respondent (1,1 %) zvolil odpověď „**rozhodně ne**“.

Celkem tedy 89,7 % respondentů uvedlo, že jednotka sboru dobrovolných hasičů má v obci dobré společenské postavení. Výsledky tak naznačují, že jednotky sboru dobrovolných hasičů jsou ve většině obcí vnímány pozitivně a těší se respektu místní společnosti. Pouze malá část respondentů uvedla, že postavení jednotky v obci není vnímáno pozitivně.

⁶⁹ Vlastní zdroj

Graf 16: Podpora obce má zásadní vliv na motivaci členů k výkonu činnosti hasiče⁷⁰

Podpora obce má zásadní vliv na motivaci členů k výkonu činnosti hasiče

Na tvrzení „**Podpora obce má zásadní vliv na motivaci členů k výkonu činnosti hasiče**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše souhlasím**“, kterou zvolilo 39 respondentů (44,3 %). Dalších 26 respondentů (29,5 %) označilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

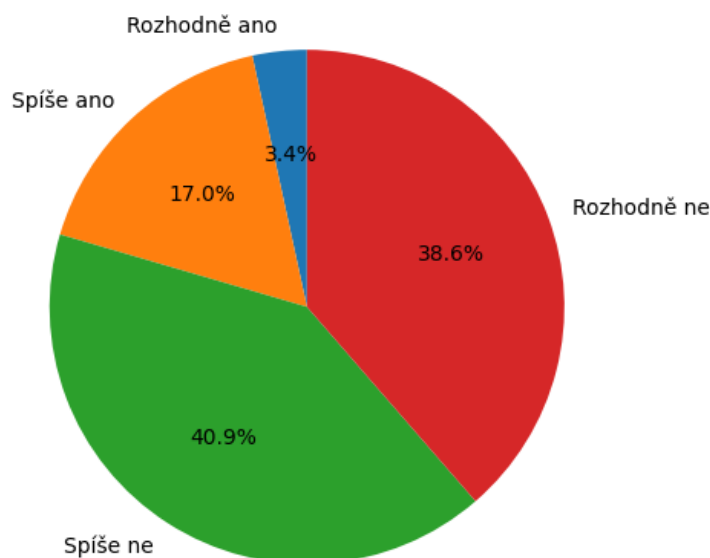
Naopak 19 respondentů (21,6 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 4 respondenti (4,5 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 73,8 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že podpora obce má zásadní vliv na motivaci členů jednotky k výkonu činnosti hasiče. Výsledky tak naznačují, že přístup zřizovatele, jeho podpora a zájem o činnost jednotky mohou významně ovlivňovat motivaci členů k aktivní službě v jednotce sboru dobrovolných hasičů. Přesto se u části respondentů objevují i nesouhlasné odpovědi, které mohou poukazovat na skutečnost, že motivace členů může být ovlivňována i dalšími faktory, například osobním zájmem o činnost nebo vztahem k obci.

⁷⁰ Vlastní zdroj

Graf 17: Velitel jednotky je v rámci obce někdy vystaven očekáváním, která přesahují jeho odbornou roli a souvisejí s obecními či politickými rozhodnutími (je Vaše funkce v rámci obce zpolitizovaná?)⁷¹

Velitel je vystaven očekáváním přesahujícím jeho odbornou roli

Na otázku „**Velitel jednotky je v rámci obce někdy vystaven očekáváním, která přesahují jeho odbornou roli a souvisejí s obecními či politickými rozhodnutími (je Vaše funkce v rámci obce zpolitizovaná?)**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše ne**“, kterou zvolilo 36 respondentů (40,9 %). Dalších 34 respondentů (38,6 %) označilo odpověď „**rozhodně ne**“.

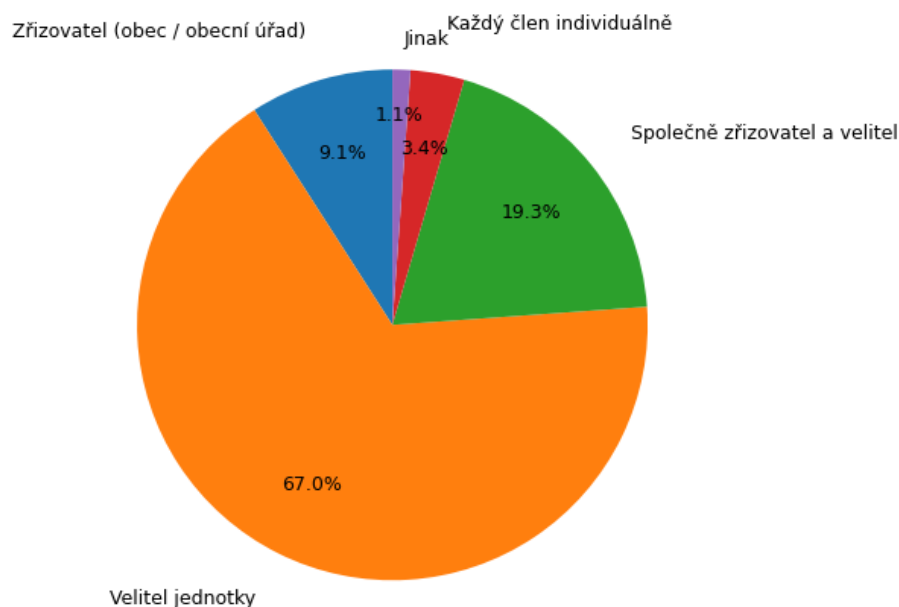
Naopak 15 respondentů (17,0 %) uvedlo možnost „**spíše ano**“ a pouze 3 respondenti (3,4 %) zvolili odpověď „**rozhodně ano**“.

Celkem tedy 79,5 % respondentů uvedlo, že velitel jednotky není vystaven očekáváním přesahujícím jeho odbornou roli a že jeho funkce není v rámci obce významně ovlivňována politickými nebo obecními rozhodnutími. Výsledky tak naznačují, že ve většině obcí je role velitele jednotky vnímána především jako odborná a organizační funkce zaměřená na zajištění činnosti jednotky. Přesto menší část respondentů uvedla opačnou zkušenost, což může poukazovat na rozdílné vztahy mezi vedením obce a jednotkou v jednotlivých obcích.

⁷¹ Vlastní zdroj

Graf 18: Kdo v praxi zajišťuje organizaci a kontrolu zdravotních prohlídek členů JSDH ve Vaší obci?⁷²

Kdo zajišťuje organizaci a kontrolu zdravotních prohlídek členů JSDH

Na otázku „**Kdo v praxi zajišťuje organizaci a kontrolu zdravotních prohlídek členů JSDH ve Vaší obci?**“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**velitel jednotky**“, kterou zvolilo 59 respondentů (67,0 %).

Dalších 17 respondentů (19,3 %) uvedlo, že organizaci a kontrolu zdravotních prohlídek zajišťují **společně zřizovatel a velitel jednotky**. Pouze 8 respondentů (9,1 %) uvedlo, že tuto činnost zajišťuje **zřizovatel** (obec nebo obecní úřad).

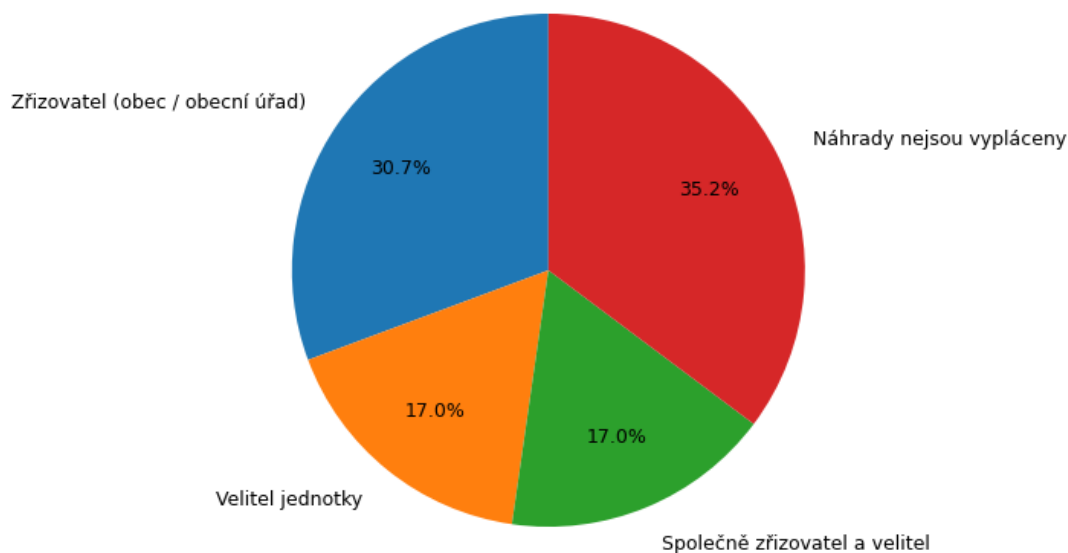
Menší část respondentů uvedla, že si zdravotní prohlídky zajišťují **jednotliví členové individuálně** (3 respondenti, 3,4 %) nebo že je zajištění řešeno **jiným způsobem** (1 respondent, 1,1 %).

Výsledky ukazují, že v praxi je organizace a kontrola zdravotních prohlídek členů jednotek sboru dobrovolných hasičů ve většině případů zajišťována velitelem jednotky. To naznačuje, že velitel jednotky v praxi často přebírá i administrativní a organizační úkoly související se zajištěním zdravotní způsobilosti členů jednotky, přestože za zajištění akceschopnosti jednotky odpovídá primárně její zřizovatel.

⁷² Vlastní zdroj

Graf 19: Kdo ve Vaší obci zajišťuje administraci a vyplácení finančních náhrad členům JSDH za výjezdy k zásahům?⁷³

Kdo zajišťuje administraci a vyplácení finančních náhrad členům JSDH

Na otázku „Kdo ve Vaší obci zajišťuje administraci a vyplácení finančních náhrad členům JSDH za výjezdy k zásahům?“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „náhrady nejsou vypláceny“, kterou zvolilo 31 respondentů (35,2 %).

Dalších 27 respondentů (30,7 %) uvedlo, že administraci a vyplácení náhrad zajišťuje zřizovatel (obec nebo obecní úřad). 15 respondentů (17,0 %) uvedlo, že tuto činnost zajišťuje velitel jednotky, a stejný počet respondentů (15; 17,0 %) uvedl, že je zajišťována společně zřizovatelem a velitelem jednotky.

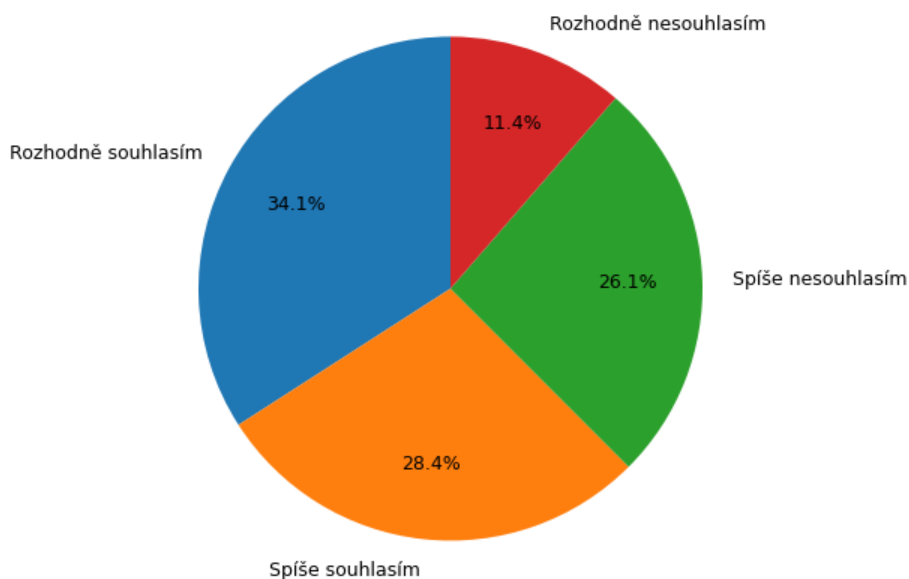
Výsledky ukazují, že v řadě obcí nejsou finanční náhrady za výjezdy členům jednotek sboru dobrovolných hasičů vypláceny. Pokud jsou náhrady vypláceny, administrativní zajištění této agendy nejčastěji zabezpečuje zřizovatel, případně se na ní podílí velitel jednotky. Tento výsledek naznačuje, že způsob administrace finančních náhrad se může mezi jednotlivými obcemi výrazně lišit.

S tohoto grafu vyplývá, že nedochází k naplňování povinnosti obcí spojených s vyplácením náhrad ušlého výděleku případně odměnu, pokud člen zasahuje mimo pracovní dobu.

⁷³ Vlastní zdroj

Graf 20: Přípravu a administraci žádostí o dotační programy zajišťuje převážně velitel jednotky, zatímco obec se na procesu podílí zejména formálním schválením a podpisem žádostí⁷⁴

Přípravu a administraci žádostí o dotační programy zajišťuje převážně velitel jednotky

Na tvrzení „Přípravu a administraci žádostí o dotační programy zajišťuje převážně velitel jednotky, zatímco obec se na procesu podílí zejména formálním schválením a podpisem žádostí“ odpovědělo celkem 88 respondentů.

Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 30 respondentů (34,1 %). Dalších 25 respondentů (28,4 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“. Celkem tedy 62,5 % respondentů vyjádřilo souhlas s tímto tvrzením.

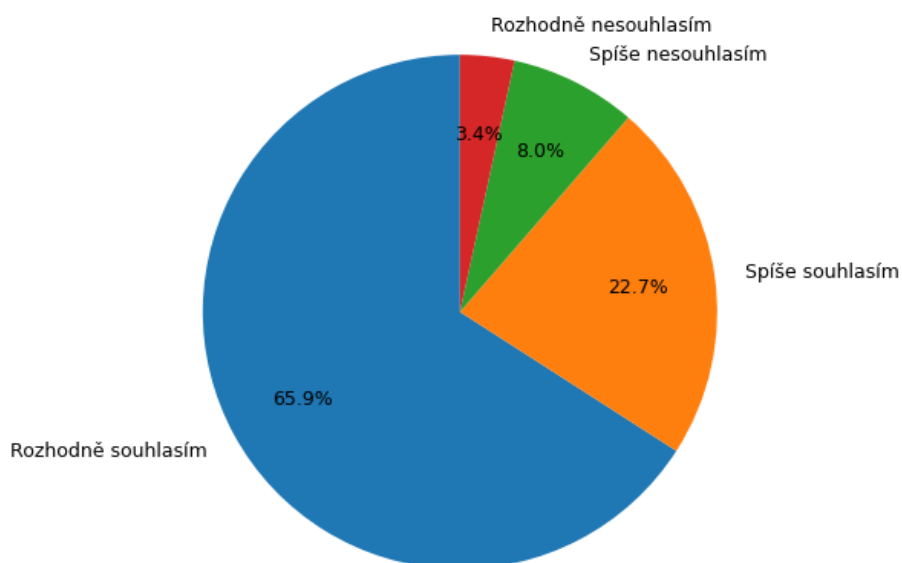
Naopak 23 respondentů (26,1 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 10 respondentů (11,4 %) zvolilo odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Výsledky tak naznačují, že v řadě obcí se velitel jednotky významně podílí na přípravě a administraci žádostí o dotační programy. Role zřizovatele se v těchto případech často omezuje především na formální schválení a podpis žádostí. Současně však přibližně třetina respondentů uvedla opačnou zkušenost, což může poukazovat na rozdílné rozdělení administrativních činností mezi velitele jednotek a zřizovatele v jednotlivých obcích.

⁷⁴ Vlastní zdroj

Graf 21: Nákup materiálního vybavení jednotky je v praxi zajišťován velitelem jednotky a obec se podílí pouze úhradou faktur⁷⁵

Nákup materiálního vybavení jednotky zajišťuje převážně velitel jednotky

Na tvrzení „Nákup materiálního vybavení jednotky je v praxi zajišťován velitelem jednotky a obec se podílí pouze úhradou faktur“ odpovědělo celkem 88 respondentů. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 58 respondentů (65,9 %). Dalších 20 respondentů (22,7 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

Celkem tedy 88,6 % respondentů vyjádřilo souhlas s tímto tvrzením.

Naopak 7 respondentů (8,0 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 3 respondenti (3,4 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

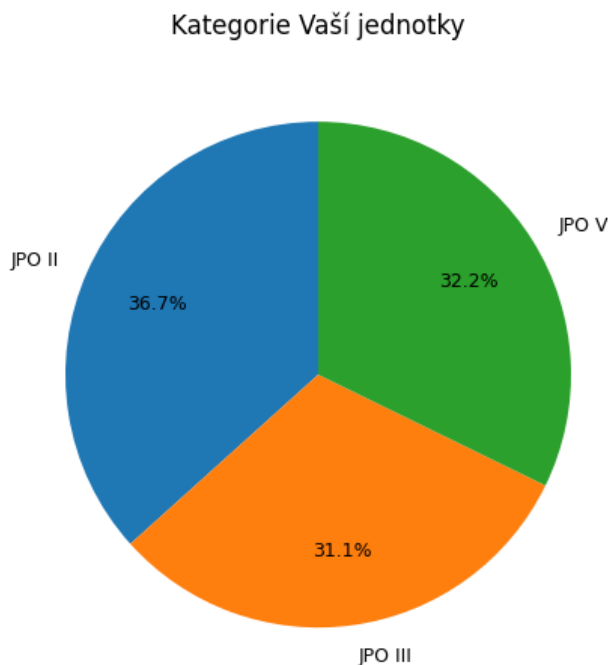
Výsledky tak naznačují, že v praxi se velitelé jednotek sboru dobrovolných hasičů často významně podílejí na zajištění nákupu materiálního vybavení jednotky. Role obce jako zřizovatele je v těchto případech mnohdy omezena především na schválení výdajů a úhradu faktur. Tento výsledek může poukazovat na skutečnost, že velitel jednotky v praxi často přebírá i organizační a administrativní činnosti související se zajištěním materiálního vybavení jednotky.

⁷⁵ Vlastní zdroj

6.2 Členové jednotek

O distribuci následujících otázek v rámci dotazníkového šetření byli požádáni velitelé jednotek, kteří měli zajistit jejich rozšíření mezi členy svých jednotek.

Graf 22: Kategorie Vaší jednotky⁷⁶

Na otázku „**Kategorie Vaší jednotky**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla, že působí v jednotce **kategorie JPO II**, což uvedlo 33 respondentů (36,7 %).

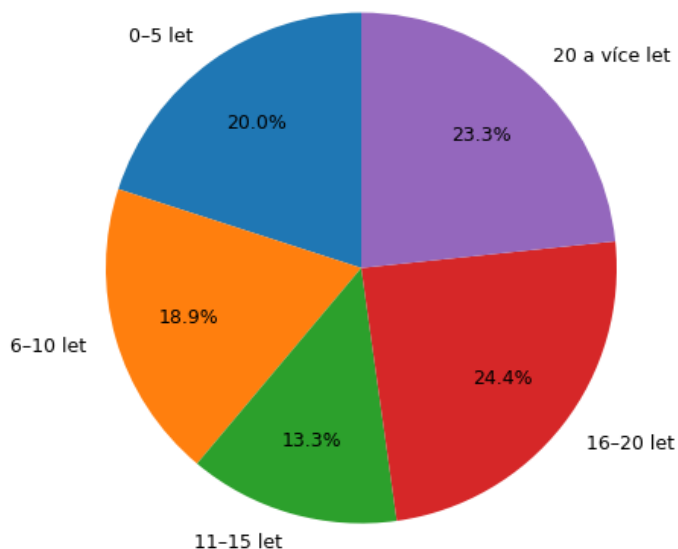
Dalších 29 respondentů (32,2 %) uvedlo, že jsou členy jednotky **kategorie JPO V**. Nejmenší zastoupení měly jednotky **kategorie JPO III**, které uvedlo 28 respondentů (31,1 %).

Výsledky ukazují, že mezi respondenty z řad členů jednotek jsou zastoupeny všechny sledované kategorie jednotek v relativně vyrovnaném poměru. Tato struktura respondentů umožňuje získat širší pohled na fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů napříč různými kategoriemi jednotek, které se mohou lišit zejména v rozsahu akceschopnosti, personálním zajištění a technickém vybavení.

⁷⁶ Vlastní zdroj

Graf 23: Jak dlouho jste členem jednotky? ⁷⁷

Jak dlouho jste členem jednotky?

Na otázku „**Jak dlouho jste členem jednotky?**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla délku členství **16 až 20 let**, což představuje 22 respondentů (24,4 %). Velmi podobné zastoupení mají také členové s délkou členství **20 a více let**, které uvedlo 21 respondentů (23,3 %).

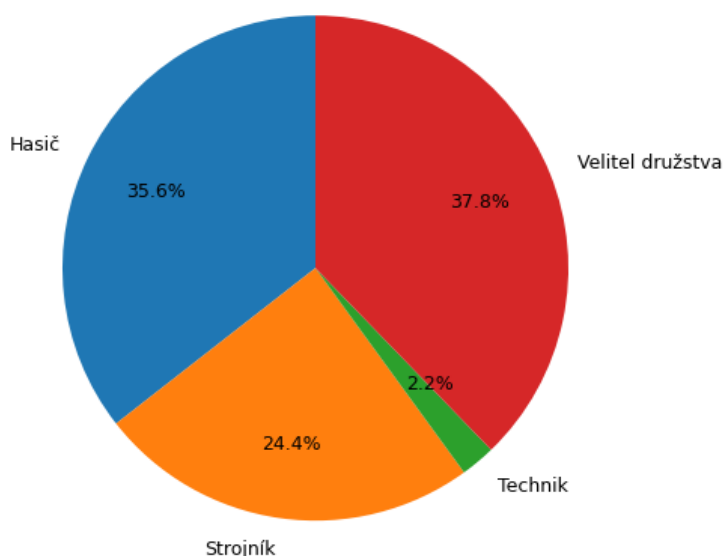
Dalších 18 respondentů (20,0 %) uvedlo délku členství **0 až 5 let** a 17 respondentů (18,9 %) označilo možnost **6 až 10 let**. Nejmenší skupinu tvoří členové s délkou členství **11 až 15 let**, které uvedlo 12 respondentů (13,3 %).

Výsledky ukazují, že mezi respondenty převažují členové s dlouhodobou zkušeností ve sboru, protože téměř polovina respondentů působí v jednotce déle než 16 let. Zároveň je však zastoupena i skupina novějších členů s délkou členství do 10 let, což naznačuje určitou generační obměnu v členské základně jednotek sboru dobrovolných hasičů.

⁷⁷ Vlastní zdroj

Graf 24: Vaše funkce v jednotce je⁷⁸

Vaše funkce v jednotce

Na otázku „**Vaše funkce v jednotce je**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla funkci **velitel družstva**, kterou zastává 34 respondentů (37,8 %). Velmi podobné zastoupení mají také respondenti ve funkci **hasič**, kteří tvoří 32 respondentů (35,6 %).

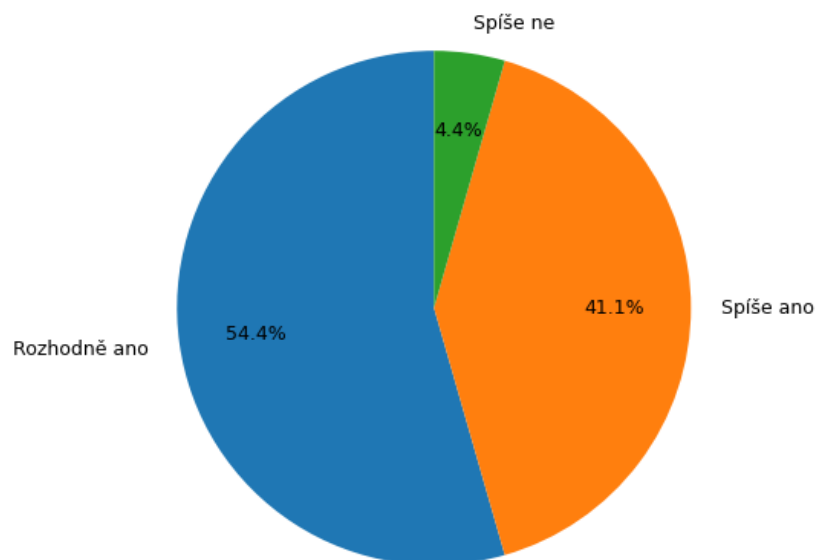
Další významnou skupinu tvoří **strojníci**, jejichž funkci uvedlo 22 respondentů (24,4 %). Nejmenší zastoupení mají respondenti ve funkci **technik**, kterou označili 2 respondenti (2,2 %).

Výsledky ukazují, že mezi respondenty převažují členové vykonávající hasiči a velitele družstev. Významné zastoupení mají také strojníci. Naopak funkce technika je mezi respondenty zastoupena pouze minimálně, což souvisí s menším počtem těchto specializovaných funkcí v jednotlivých jednotkách.

⁷⁸ Vlastní zdroj

Graf 25: Mám přehled o tom, zda vedení obce sleduje a podporuje činnost jednotky⁷⁹

Mám přehled o tom, zda vedení obce sleduje a podporuje činnost jednotky

Na tvrzení „**Mám přehled o tom, zda vedení obce sleduje a podporuje činnost jednotky**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně ano**“, kterou zvolilo 49 respondentů (54,4 %). Dalších 37 respondentů (41,1 %) označilo odpověď „**spíše ano**“.

Naopak pouze 4 respondenti (4,4 %) uvedli možnost „**spíše ne**“. Možnost „**rozhodně ne**“ nebyla zvolena žádným respondentem, a proto se v grafu neobjevuje.

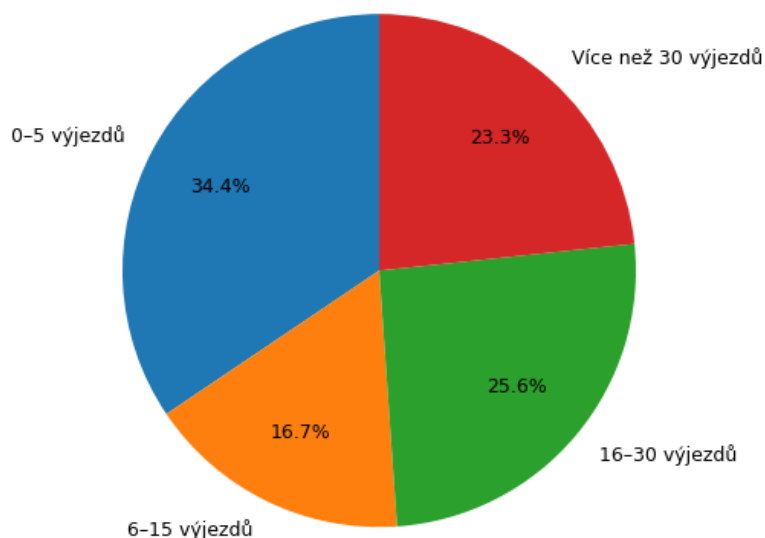
Celkem tedy 95,5 % respondentů uvedlo, že mají přehled o tom, zda vedení obce sleduje a podporuje činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů. Výsledky naznačují, že většina členů jednotek je informována o postoji vedení obce k činnosti jednotky a vnímá určitou míru zájmu nebo podpory ze strany zřizovatele.

Odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“ nebyla zaznamenána

⁷⁹ Vlastní zdroj

Graf 26: Kolika výjezdů ročně se aktivně účastníte?⁸⁰

Kolika výjezdů ročně se aktivně účastníte?

Na otázku „**Kolika výjezdů ročně se aktivně účastníte?**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost **0–5 výjezdů** ročně, kterou zvolilo 31 respondentů (34,4 %).

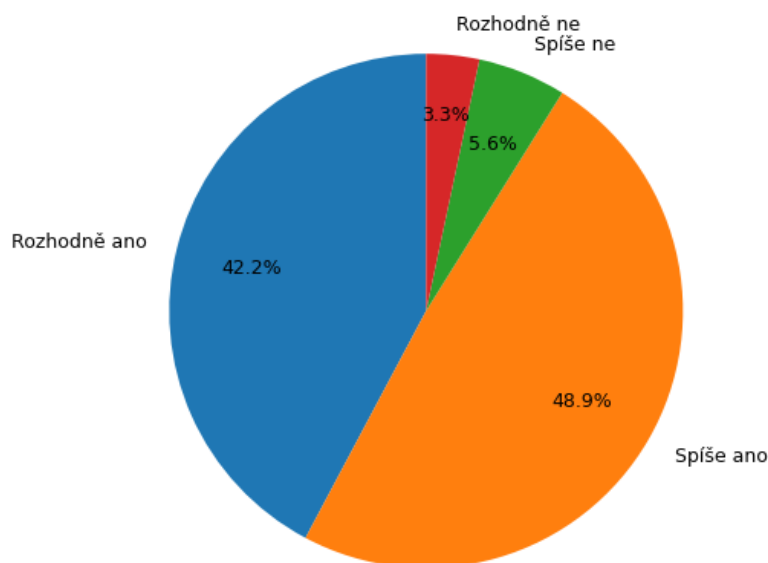
Dalších 23 respondentů (25,6 %) uvedlo, že se ročně účastní **16–30 výjezdů**, a 21 respondentů (23,3 %) označilo možnost **více než 30 výjezdů ročně**. Nejmenší skupinu tvoří respondenti, kteří se účastní **6–15 výjezdů** ročně, což uvedlo 15 respondentů (16,7 %).

Výsledky ukazují, že mezi členy jednotek existuje poměrně výrazná variabilita v počtu výjezdů, kterých se jednotliví členové účastní. Zatímco část respondentů se účastní pouze menšího počtu zásahů ročně, významná skupina členů se podílí na vyšším počtu výjezdů, což může souviset například s kategorií jednotky, místem působení nebo osobní časovou dostupností jednotlivých členů.

⁸⁰ Vlastní zdroj

Graf 27: Potřeby jednotky jsou podle mého názoru ze strany obce dostatečně zohledňovány⁸¹

Potřeby jednotky jsou ze strany obce dostatečně zohledňovány

Na tvrzení „**Potřeby jednotky jsou podle mého názoru ze strany obce dostatečně zohledňovány**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše ano**“, kterou zvolilo 44 respondentů (48,9 %). Dalších 38 respondentů (42,2 %) označilo odpověď „**rozhodně ano**“.

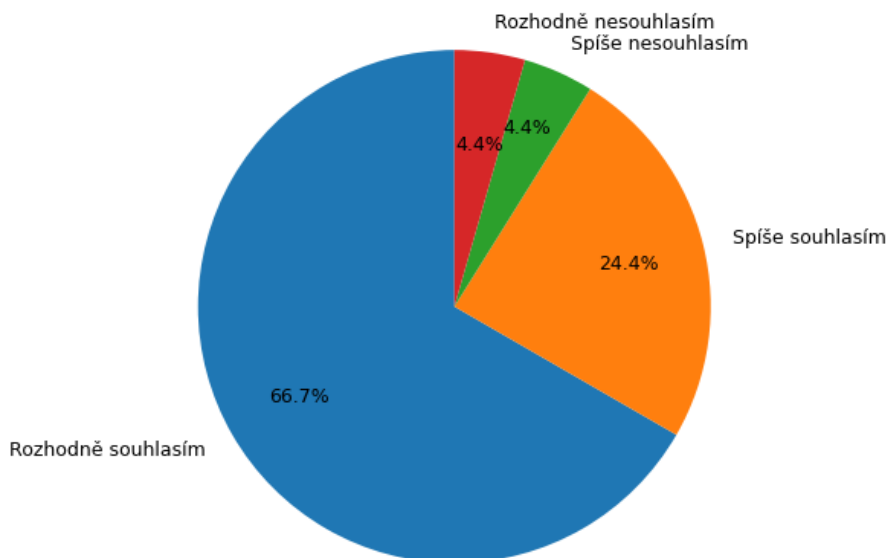
Naopak 5 respondentů (5,6 %) uvedlo možnost „**spíše ne**“ a 3 respondenti (3,3 %) zvolili odpověď „**rozhodně ne**“.

Celkem tedy 91,1 % respondentů vyjádřilo názor, že potřeby jednotky jsou ze strany obce dostatečně zohledňovány. Výsledky tak naznačují, že většina členů jednotek vnímá přístup obce k zajištění potřeb jednotky pozitivně. Přesto se u menší části respondentů objevují i negativní odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílnou úroveň podpory jednotek v jednotlivých obcích.

⁸¹ Vlastní zdroj

Graf 28: Vnímám, že obec považuje jednotku za důležitou součást zajištění bezpečnosti⁸²

Vnímám, že obec považuje jednotku za důležitou součást zajištění bezpečnosti

Na tvrzení „**Vnímám, že obec považuje jednotku za důležitou součást zajištění bezpečnosti**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 60 respondentů (66,7 %). Dalších 22 respondentů (24,4 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

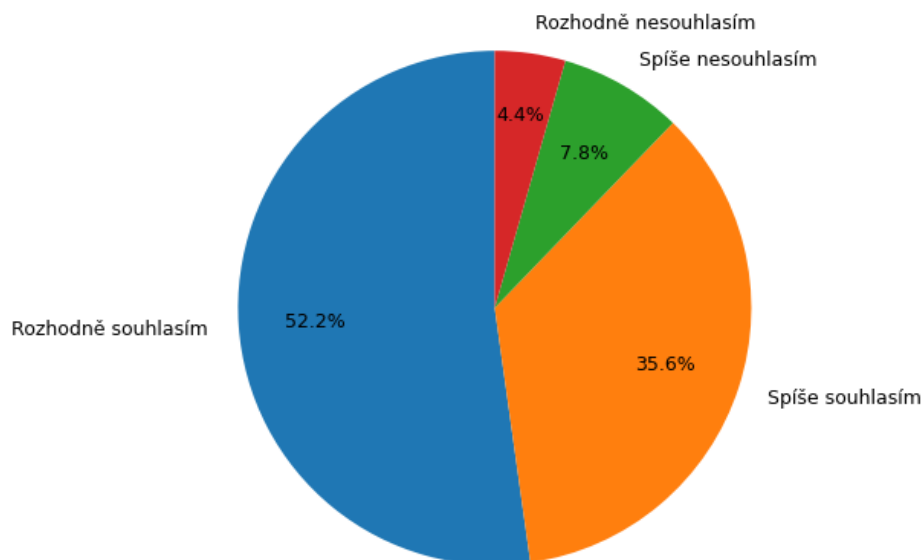
Naopak 4 respondenti (4,4 %) uvedli možnost „**spíše nesouhlasím**“ a stejný počet respondentů (4; 4,4 %) zvolil odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 91,1 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že obec považuje jednotku sboru dobrovolných hasičů za důležitou součást zajištění bezpečnosti. Výsledky naznačují, že většina členů jednotek vnímá postavení jednotky v obci jako významné a považuje její roli v systému bezpečnosti obce za důležitou. Pouze menší část respondentů tento názor nesdílí.

⁸² Vlastní zdroj

Graf 29: Přístup obce k jednotce hodnotím jako aktivní, nikoli formální⁸³

Přístup obce k jednotce hodnotím jako aktivní, nikoli formální

Na tvrzení „**Přístup obce k jednotce hodnotím jako aktivní, nikoli formální**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 47 respondentů (52,2 %). Dalších 32 respondentů (35,6 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

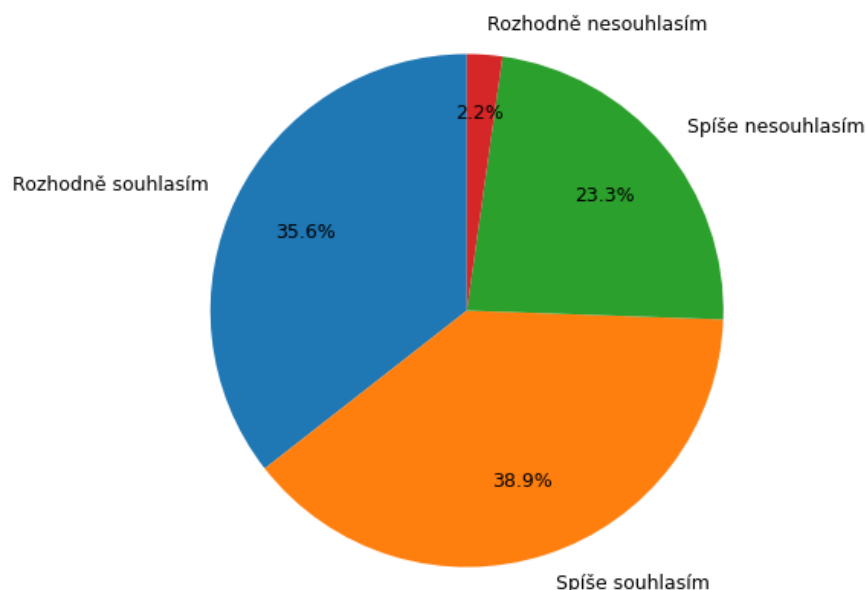
Naopak 7 respondentů (7,8 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 4 respondenti (4,4 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 87,8 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že přístup obce k jednotce je aktivní a nepůsobí pouze formálně. Výsledky tak naznačují, že většina členů jednotek vnímá přístup zřizovatele jako aktivní a podporující činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů. Přesto se u menší části respondentů objevují i negativní odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílné zkušenosti v jednotlivých obcích.

⁸³ Vlastní zdroj

Graf 30: Podmínky vytvořené obcí ovlivňují moji osobní motivaci k výkonu služby v jednotce⁸⁴

Podmínky vytvořené obcí ovlivňují moji osobní motivaci k výkonu služby

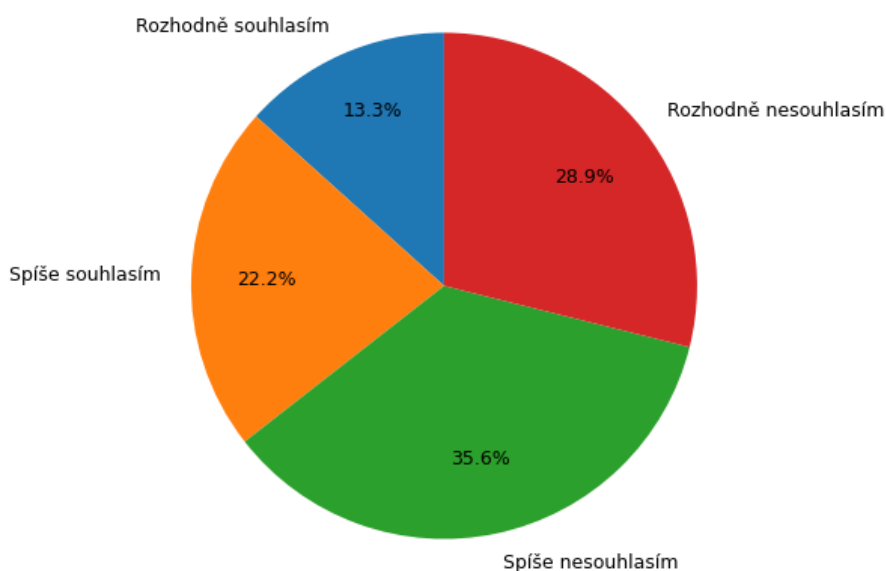
Na tvrzení „**Podmínky vytvořené obcí ovlivňují moji osobní motivaci k výkonu služby v jednotce**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše souhlasím**“, kterou zvolilo 35 respondentů (38,9 %). Dalších 32 respondentů (35,6 %) označilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

Naopak 21 respondentů (23,3 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a pouze 2 respondenti (2,2 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 74,5 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že podmínky vytvořené obcí mají vliv na jejich osobní motivaci k výkonu služby v jednotce sboru dobrovolných hasičů. Výsledky naznačují, že přístup obce, materiální podpora a celkové podmínky pro činnost jednotky mohou významně ovlivňovat motivaci členů k aktivní službě. Zároveň se však u části respondentů objevují i nesouhlasné odpovědi, což může poukazovat na skutečnost, že motivace členů je ovlivňována také dalšími faktory, například osobním vztahem k činnosti hasiče nebo vazbou na místní komunitu.

⁸⁴ Vlastní zdroj

Slabší podpora obce by ovlivnila mé další působení v jednotce

Na tvrzení „**Pokud by byla podpora jednotky ze strany obce slabší, zvažoval(a) bych své další působení v jednotce**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše nesouhlasím**“, kterou zvolilo 32 respondentů (35,6 %). Dalších 26 respondentů (28,9 %) označilo odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

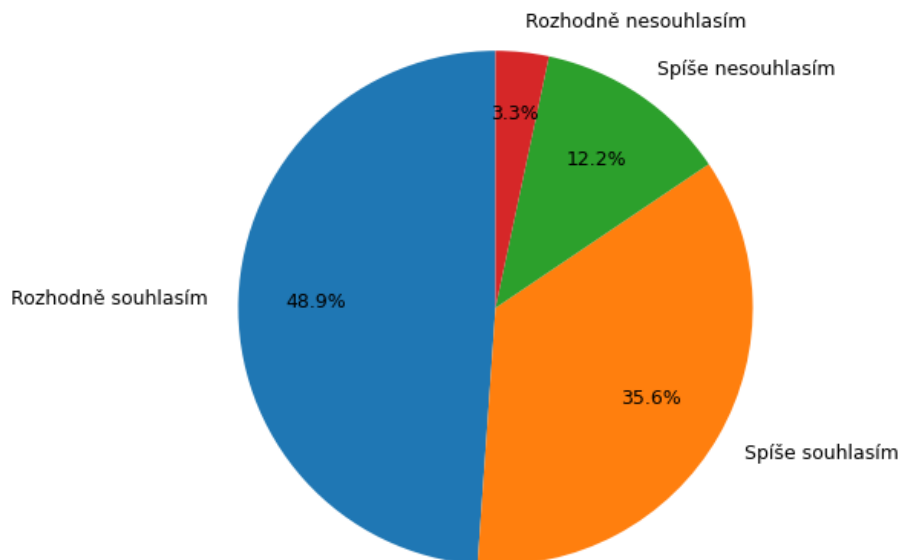
Naopak 20 respondentů (22,2 %) uvedlo možnost „**spíše souhlasím**“ a 12 respondentů (13,3 %) zvolilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

Celkem tedy 64,5 % respondentů uvedlo, že by slabší podpora obce jejich další působení v jednotce zásadně neovlivnila. Naopak 35,5 % respondentů připouští, že by snížení podpory ze strany obce mohlo jejich další působení v jednotce ovlivnit.

Výsledky naznačují, že motivace členů jednotek sboru dobrovolných hasičů není založena pouze na podpoře ze strany obce, ale také na dalších faktorech, jako je osobní vztah k činnosti hasiče, pocit odpovědnosti vůči komunitě nebo dlouhodobé členství v jednotce. Zároveň však více než třetina respondentů připouští, že úroveň podpory ze strany obce může mít vliv na jejich další působení v jednotce.

⁸⁵ Vlastní zdroj

Velitel jednotky musí v praxi řešit i záležitosti přesahující běžné vedení jednotky

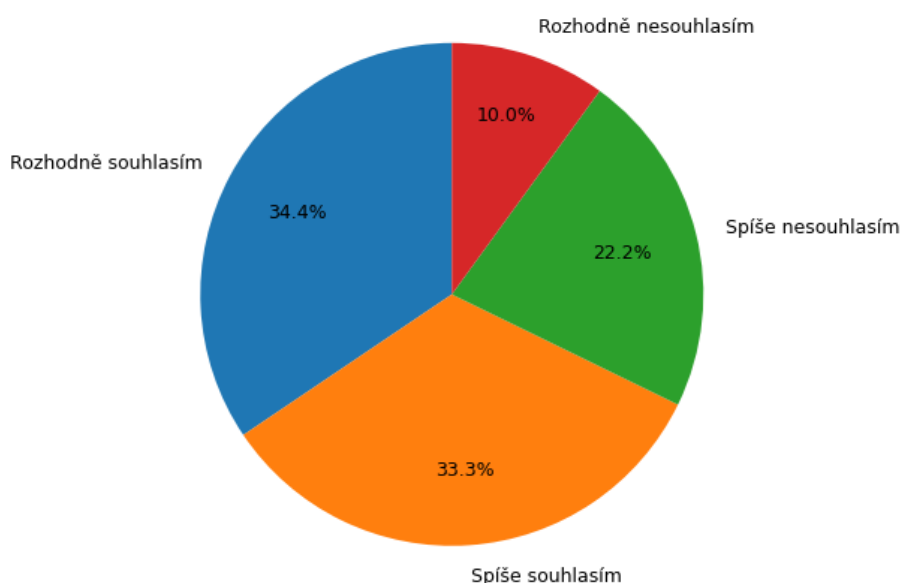
Na tvrzení „**Velitel jednotky musí v praxi řešit i záležitosti, které přesahují běžné vedení jednotky**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 44 respondentů (48,9 %). Dalších 32 respondentů (35,6 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

Naopak 11 respondentů (12,2 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 3 respondenti (3,3 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 84,5 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že velitel jednotky musí v praxi řešit i záležitosti, které přesahují běžné vedení jednotky. Výsledky naznačují, že role velitele jednotky není vnímána pouze jako odborné a organizační vedení zásahové činnosti, ale často zahrnuje i další administrativní, organizační či komunikační činnosti související s fungováním jednotky a spoluprací s obcí.

⁸⁶ Vlastní zdroj

Zajištění dostatečného počtu aktivních členů je pro jednotku dlouhodobě problémem

Na tvrzení „**Zajištění dostatečného počtu aktivních členů je pro jednotku dlouhodobě problémem**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 31 respondentů (34,4 %). Dalších 30 respondentů (33,3 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

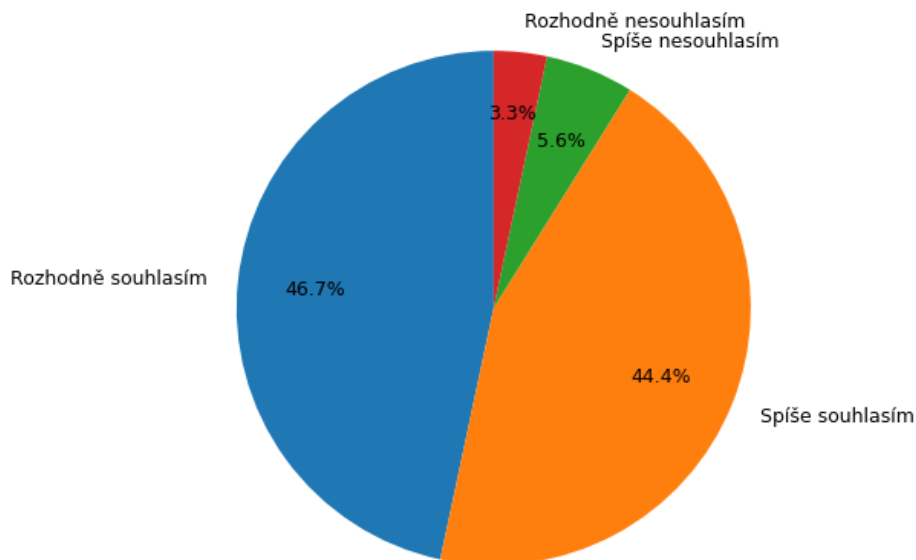
Naopak 20 respondentů (22,2 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 9 respondentů (10,0 %) zvolilo odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 67,7 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že zajištění dostatečného počtu aktivních členů představuje pro jednotku dlouhodobý problém. Výsledky tak naznačují, že personální stabilita jednotek sboru dobrovolných hasičů může být v řadě obcí významnou výzvou. Přesto více než třetina respondentů tento problém nevnímá, což může souviset s rozdílnou personální situací jednotlivých jednotek nebo s jejich kategorií a velikostí.

⁸⁷ Vlastní zdroj

Graf 34: Podmínky, ve kterých vykonávám činnost v jednotce, mi umožňují plnohodnotný výkon služby⁸⁸

Podmínky umožňují plnohodnotný výkon služby v jednotce

Na tvrzení „**Podmínky, ve kterých vykonávám činnost v jednotce, mi umožňují plnohodnotný výkon služby**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 42 respondentů (46,7 %). Dalších 40 respondentů (44,4 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

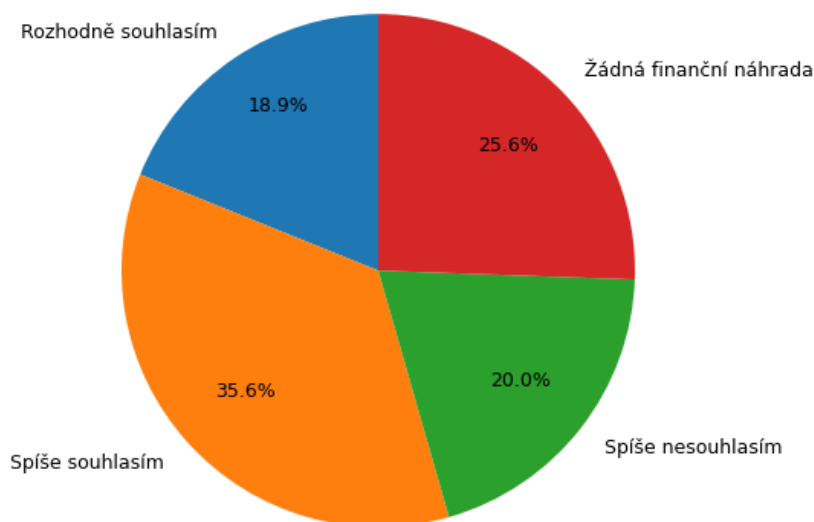
Naopak 5 respondentů (5,6 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 3 respondenti (3,3 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 91,1 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že podmínky vytvořené pro činnost jednotky umožňují plnohodnotný výkon služby. Výsledky naznačují, že většina členů jednotek považuje materiální, organizační a technické podmínky pro výkon služby za dostatečné. Pouze menší část respondentů uvedla opačný názor, což může souviset s rozdílnými podmínkami v jednotlivých obcích nebo kategoriích jednotek.

⁸⁸ Vlastní zdroj

Graf 35: Finanční náhradu (odměnu) členů jednotky za výjezdy vnímám jako spravedlivou⁸⁹

Vnímání finanční náhrady členů jednotky za výjezdy

Na tvrzení „**Finanční náhradu (odměnu) členů jednotky za výjezdy vnímám jako spravedlivou**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše souhlasím**“, kterou zvolilo 32 respondentů (35,6 %). Dalších 17 respondentů (18,9 %) označilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

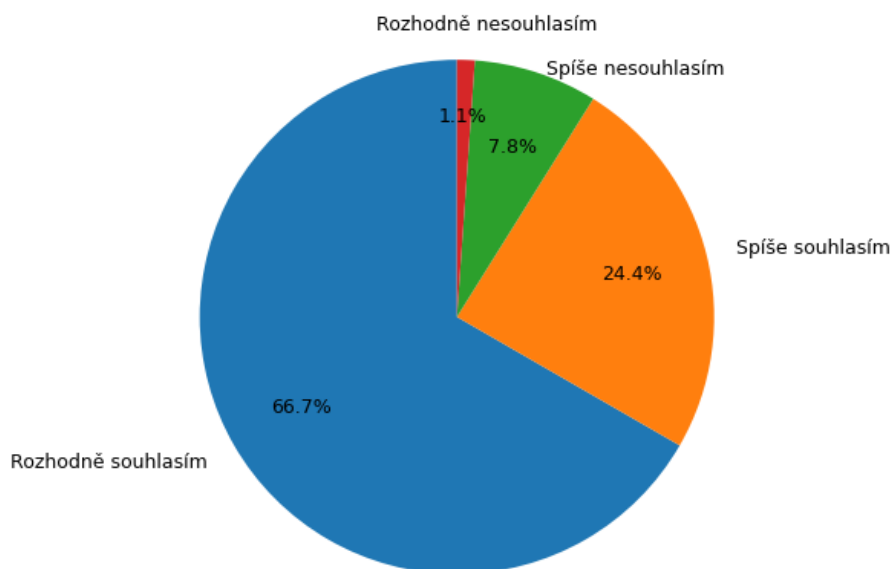
Naopak 18 respondentů (20,0 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“. Zároveň 23 respondentů (25,6 %) uvedlo, že **žádná finanční náhrada za výjezdy v jejich jednotce není poskytována**.

Výsledky tak ukazují, že více než polovina respondentů (54,5 %) vnímá finanční náhradu za výjezdy jako spravedlivou. Současně je však patrné, že ve značné části jednotek není finanční náhrada za výjezdy poskytována vůbec. Tento výsledek může poukazovat na rozdílný přístup jednotlivých obcí k finančnímu ohodnocení členů jednotek sboru dobrovolných hasičů.

⁸⁹ Vlastní zdroj

Graf 36: Pocit sounáležitosti s kolektivem jednotky je pro mě důležitým motivačním faktorem⁹⁰

Pocit sounáležitosti s kolektivem jednotky jako motivační faktor

Na tvrzení „**Pocit sounáležitosti s kolektivem jednotky je pro mě důležitým motivačním faktorem**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 60 respondentů (66,7 %). Dalších 22 respondentů (24,4 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

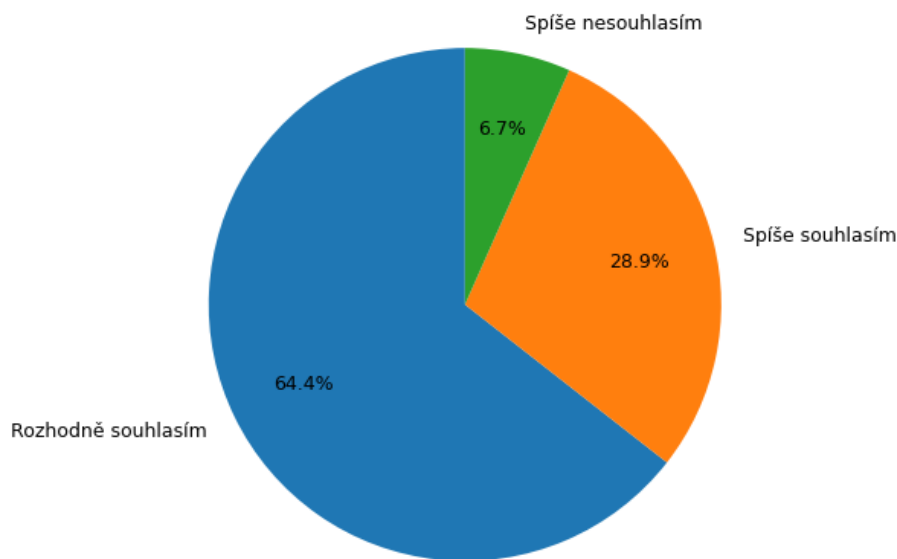
Naopak 7 respondentů (7,8 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a pouze 1 respondent (1,1 %) zvolil odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 91,1 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že pocit sounáležitosti s kolektivem jednotky představuje významný motivační faktor pro výkon služby. Výsledky naznačují, že mezilidské vztahy a týmová spolupráce hrají v prostředí jednotek sboru dobrovolných hasičů velmi významnou roli a mohou být jedním z klíčových faktorů, které podporují dlouhodobé setrvání členů v jednotce.

⁹⁰ Vlastní zdroj

Graf 37: *Vzájemná důvěra mezi členy jednotky se v průběhu času zvyšuje díky společným zásahům a výcviku*⁹¹

Vzájemná důvěra mezi členy jednotky se zvyšuje díky společným zásahům a výcviku

Na tvrzení „**Vzájemná důvěra mezi členy jednotky se v průběhu času zvyšuje díky společným zásahům a výcviku**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 58 respondentů (64,4 %). Dalších 26 respondentů (28,9 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

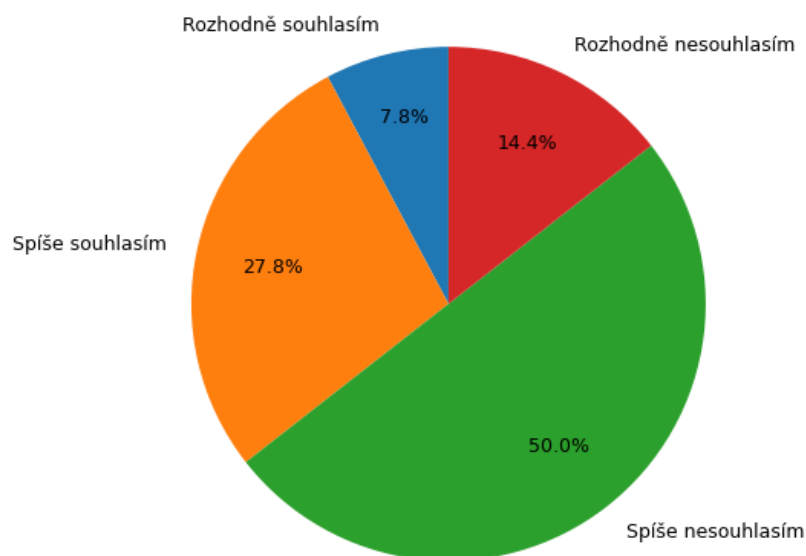
Naopak 6 respondentů (6,7 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“. Možnost „**rozhodně nesouhlasím**“ nebyla zvolena žádným respondentem, a proto se v grafu neobjevuje.

Celkem tedy 93,3 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že společné zásahy a výcvik přispívají k posilování vzájemné důvěry mezi členy jednotky. Výsledky naznačují, že praktická činnost jednotky a společné zkušenosti získané při zásazích a výcviku významně přispívají k budování týmové spolupráce a soudržnosti kolektivu.

⁹¹ Vlastní zdroj

Graf 38: V jednotce se objevují příznaky únavy z opakujících se činností bez dalších rozvojových podnětů⁹²

V jednotce se objevují příznaky únavy z opakujících se činností

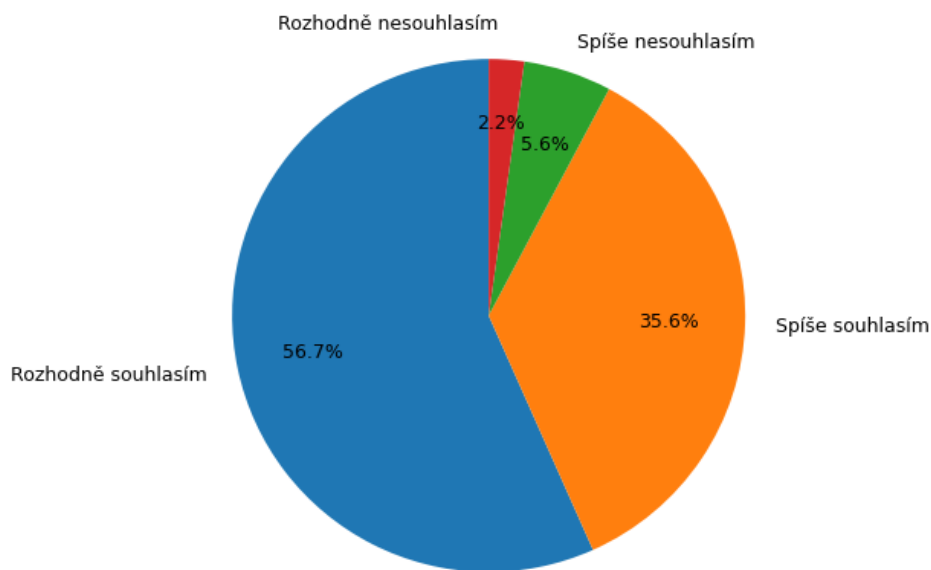
Na tvrzení „**V jednotce se objevují příznaky únavy z opakujících se činností bez dalších rozvojových podnětů**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**spíše nesouhlasím**“, kterou zvolilo 45 respondentů (50,0 %). Dalších 13 respondentů (14,4 %) označilo odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Naopak 25 respondentů (27,8 %) uvedlo možnost „**spíše souhlasím**“ a 7 respondentů (7,8 %) zvolilo odpověď „**rozhodně souhlasím**“.

Celkem tedy 64,4 % respondentů vyjádřilo nesouhlas s tvrzením, že se v jejich jednotce objevují příznaky únavy z opakujících se činností. Výsledky naznačují, že většina členů jednotek nevnímá rutinní činnosti jako významný problém, který by vedl k demotivaci nebo únavě ze služby. Přesto přibližně třetina respondentů připouští, že určitá míra únavy z opakujících se činností se může v jednotkách objevovat.

⁹² Vlastní zdroj

Možnost odborného vzdělávání a kurzů zvyšuje motivaci k činnosti v jednotce

Na tvrzení „**Možnost odborného vzdělávání a specializačních kurzů zvyšuje moji motivaci k činnosti v jednotce**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 51 respondentů (56,7 %). Dalších 32 respondentů (35,6 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

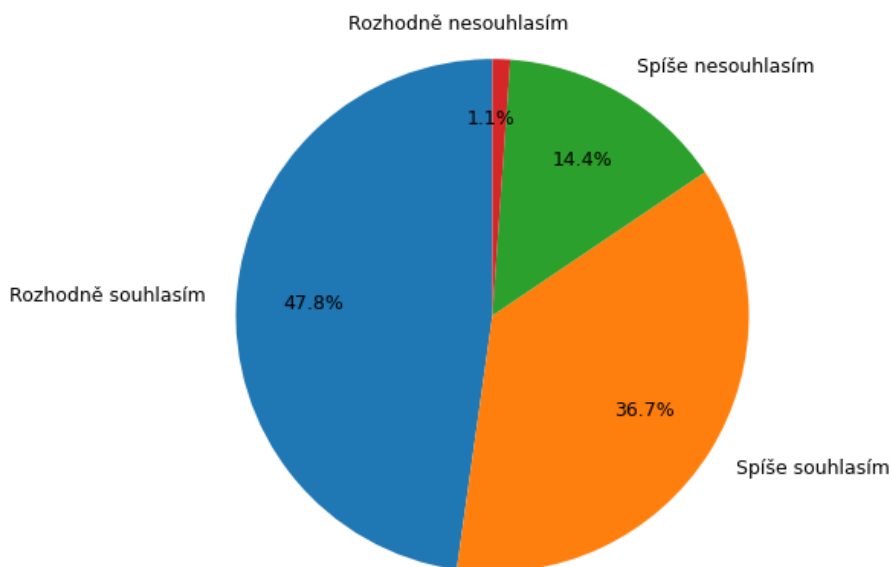
Naopak 5 respondentů (5,6 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a 2 respondenti (2,2 %) zvolili odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 92,3 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že možnost odborného vzdělávání a absolvování specializačních kurzů zvyšuje jejich motivaci k činnosti v jednotce sboru dobrovolných hasičů. Výsledky naznačují, že odborný rozvoj a možnost získávání nových znalostí a dovedností představují pro členy jednotek významný motivační faktor.

⁹³ Vlastní zdroj

Graf 40: Nedostatečná podpora ze strany obce může negativně ovlivnit vnitřní fungování jednotky⁹⁴

Nedostatečná podpora obce může negativně ovlivnit fungování jednotky

Na tvrzení „**Nedostatečná podpora ze strany obce může negativně ovlivnit vnitřní fungování jednotky**“ odpovědělo celkem 90 respondentů z řad členů jednotek. Největší část respondentů uvedla možnost „**rozhodně souhlasím**“, kterou zvolilo 43 respondentů (47,8 %). Dalších 33 respondentů (36,7 %) označilo odpověď „**spíše souhlasím**“.

Naopak 13 respondentů (14,4 %) uvedlo možnost „**spíše nesouhlasím**“ a pouze 1 respondent (1,1 %) zvolil odpověď „**rozhodně nesouhlasím**“.

Celkem tedy 84,5 % respondentů vyjádřilo souhlas s tvrzením, že nedostatečná podpora ze strany obce může negativně ovlivnit vnitřní fungování jednotky sboru dobrovolných hasičů. Výsledky naznačují, že většina členů jednotek považuje přístup obce za významný faktor ovlivňující nejen materiální zajištění jednotky, ale také její celkové fungování, stabilitu a motivaci členů.

⁹⁴ Vlastní zdroj

6.3 Souhrnné vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na zjištění názorů velitelů jednotek sboru dobrovolných hasičů a jejich členů na roli zřizovatele, podmínky pro činnost jednotky a faktory ovlivňující motivaci a stabilitu členské základny.

Dotazník byl celkem 302krát otevřen, přičemž 178 respondentů jej kompletně vyplnilo a 124 respondentů dotazník nevyplnilo. Celková úspěšnost vyplnění dotazníku tak činila 59,2 %. Z celkového počtu respondentů, kteří dotazník vyplnili, bylo 88 velitelů jednotek a 90 členů jednotek.

6.3.1 Pozitivní zjištění

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že ve většině sledovaných oblastí respondenti hodnotí přístup obcí k jednotkám sboru dobrovolných hasičů převážně pozitivně. Velká část velitelů uvedla, že **vedení obce projevuje dlouhodobý zájem o činnost jednotky** a komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a věcná. Podobně také většina členů jednotek vnímá jednotku jako důležitou součást zajištění bezpečnosti obce a má povědomí o tom, že obec činnost jednotky sleduje a podporuje.

Pozitivně byla hodnocena také **oblast materiálního a organizačního zabezpečení jednotek**. Většina respondentů uvedla, že podmínky vytvořené obcí umožňují plnohodnotný výkon služby v jednotce a potřeby jednotky jsou ze strany obce zohledňovány. Přesto se u části respondentů objevily i kritičtější odpovědi, které mohou poukazovat na rozdílnou úroveň podpory jednotek v jednotlivých obcích.

V oblasti motivace členů jednotek se jako významné faktory ukázaly zejména **dobré mezilidské vztahy v kolektivu a pocit sounáležitosti s jednotkou**. Velká většina respondentů uvedla, že právě kolektiv a společné zkušenosti ze zásahů a výcviku významně přispívají k jejich motivaci k činnosti v jednotce. Významnou roli hraje také možnost odborného vzdělávání a absolvování specializačních kurzů, které většina respondentů považuje za důležitý motivační faktor.

Z hlediska stability jednotek se jako potenciální problém ukazuje především **zajištění dostatečného počtu aktivních členů**. Více než dvě třetiny respondentů uvedli, že získávání a udržení dostatečného počtu členů představuje pro jednotky dlouhodobou

výzvu. Přesto většina respondentů zároveň uvedla, že rutinní činnosti spojené s fungováním jednotky nepovažují za významný zdroj demotivace.

Z výsledků dotazníkového šetření je patrné, že v mnoha sledovaných oblastech existuje **vysoká shoda mezi názory velitelů jednotek a řadových členů**. Respondenti z obou skupin ve většině případů hodnotí přístup obcí k jednotkám pozitivně a vnímají jednotky sboru dobrovolných hasičů jako důležitý prvek zajištění bezpečnosti obce.

Z odpovědí respondentů rovněž vyplývá, že motivace členů jednotek není založena pouze na finančním ohodnocení. **Významnou roli hrají také nefinanční faktory**, zejména pocit smysluplnosti vykonávané činnosti, vztah k obci a dobré mezilidské vztahy v kolektivu jednotky.

6.3.2 Negativní zjištění

Určitá problematická zjištění se objevila také v oblasti **finančního ohodnocení členů jednotek**. Přibližně čtvrtina respondentů uvedla, že v jejich jednotce není poskytována žádná finanční odměna a **(to i ve dvou případech mezi JPO II)**, případně náhrada ušlého výdělku. Tato skutečnost může být vnímána jako potenciální faktor ovlivňující motivaci členů jednotky, zejména v situacích, kdy výkon služby zasahuje do pracovního nebo osobního života členů. Z odpovědí respondentů zároveň vyplývá, že tam, kde je finanční náhrada poskytována, je většinou vnímána jako spravedlivá.

Výsledky dotazníkového šetření rovněž naznačují, že **přístup obce může mít významný vliv na vnitřní fungování jednotky**. Většina respondentů se shodla na tom, že nedostatečná podpora ze strany obce by mohla negativně ovlivnit činnost jednotky, její stabilitu i motivaci členů.

Významným zjištěním je také skutečnost, že **role velitele jednotky v praxi často přesahuje rámec běžného odborného vedení jednotky**. Podle odpovědí respondentů se velitelé jednotek podílejí nejen na organizaci záahové činnosti a odborné přípravě, ale také na administrativních činnostech (např. zajištění zdravotních prohlídek), komunikaci s obcí, zajišťování materiálního vybavení nebo přípravě dotačních žádostí. Tato skutečnost potvrzuje, že funkce velitele jednotky představuje v praxi poměrně komplexní roli, která vyžaduje nejen odborné znalosti, ale také organizační a komunikační schopnosti.

Zajímavým zjištěním je rovněž skutečnost, že mezi respondenty se objevily také dva případy jednotek kategorie JPO II, u nichž respondenti uvedli, že finanční odměna, případně náhrada ušlého výdělku za výjezdy nejsou poskytovány. Vzhledem k tomu, že jednotky této kategorie mají zpravidla vyšší počet výjezdů a větší nároky na časovou dostupnost členů, může absence finanční odměna, případně náhrada ušlého výdělku představovat potenciální problém z hlediska motivace a dlouhodobé stability členské základny.

Z odpovědí velitelů jednotek rovněž vyplývá, že ne ve všech obcích existuje zpracovaná dlouhodobá koncepce rozvoje jednotky, například ve formě plánování obnovy požární techniky nebo systematického rozvoje jednotky. Absence takového plánování může v některých případech ztěžovat dlouhodobé zajištění materiálního a personálního rozvoje jednotky.

Výsledky dotazníkového šetření rovněž naznačují, že **podmínky pro činnost jednotek se mohou v jednotlivých obcích lišit**. Tyto rozdíly se projevují zejména v oblasti finanční podpory, administrativního zajištění činnosti jednotky nebo dlouhodobého plánování jejího rozvoje.

Celkově lze konstatovat, že role zřizovatele a velitele jednotky představuje důležitý faktor ovlivňující podmínky pro činnost jednotek sboru dobrovolných hasičů. Aktivní přístup obce, dobrá komunikace mezi vedením obce a velitelem jednotky a podpora odborného rozvoje členů se ukazují jako klíčové prvky, které mohou přispívat k dlouhodobé stabilitě a akceschopnosti jednotek.

6.4 Závěr dotazníkového šetření

Na základě provedeného dotazníkového šetření lze konstatovat, že fungování JSDH je významně ovlivňováno přístupem zřizovatele a spoluprací mezi vedením obce a velitelem jednotky. Výsledky ukazují, že ve většině sledovaných obcí je činnost jednotek vnímána jako důležitá součást zajištění bezpečnosti a respondenti hodnotí přístup obcí převážně pozitivně. Zároveň se ukazuje, že pro motivaci členů jednotek mají zásadní význam nejen materiální podmínky vytvořené obcí, ale také dobré mezilidské vztahy v kolektivu, pocit sounáležitosti s jednotkou a možnost odborného vzdělávání. Z odpovědí respondentů rovněž vyplývá, že vymezení kompetencí mezi zřizovatelem jednotky a jejím velitelem je ve většině případů vnímáno jako vyhovující a umožňuje efektivní zajišťování činnosti jednotky.

Dotazníkové šetření zároveň poukázalo na některé problémy, které mohou ovlivňovat dlouhodobou stabilitu jednotek. Mezi nejvýznamnější patří zejména zajištění dostatečného počtu aktivních členů, rozdílná úroveň finanční podpory ze strany obcí nebo absence dlouhodobé koncepce rozvoje jednotek v některých obcích. Výsledky rovněž ukazují, že velitelé jednotek jsou v praxi často zatíženi řadou administrativních a organizačních činností, které přesahují běžné odborné vedení jednotky.

Celkově lze konstatovat, že stabilita a akceschopnost jednotek sboru dobrovolných hasičů je výsledkem kombinace několika faktorů, mezi které patří zejména aktivní přístup zřizovatele, kvalitní spolupráce mezi obcí a velitelem jednotky, dostatečné materiální a personální zabezpečení jednotky a dlouhodobá motivace jejích členů.

7 Strukturované rozhovory vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů v Pardubickém kraji

Cílem strukturovaného rozhovoru bylo získat hlubší pohled na vybrané oblasti fungování JSDH, zejména na spolupráci mezi velitelem jednotky a zřizovatelem, zajištění podmínek pro činnost jednotky a faktory ovlivňující její stabilitu a akceschopnost. Respondenty rozhovorů byli velitelé vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů. Část respondentů byla oslovena na základě kontaktů, které uvedli již v rámci dotazníkového šetření a vyjádřili tak ochotu zúčastnit se další části výzkumu.

Strukturované rozhovory byly realizovány na základě předem připraveného souboru otázek, které byly kladeny všem respondentům ve stejném pořadí. Tento postup umožnil získat srovnatelná data a zároveň poskytl prostor pro doplnění odpovědí o praktické zkušenosti jednotlivých velitelů jednotek. Otázky byly tematicky rozděleny do několika základních okruhů, které se zaměřovaly především na **základní charakteristiku jednotky, spolupráci se zřizovatelem, zajištění podmínek pro činnost jednotky, roli velitele jednotky a problematiku motivace a stability členů jednotky**. Součástí rozhovoru byla také závěrečná otázka zaměřená na návrhy opatření, která by podle respondentů mohla přispět ke zlepšení podmínek pro fungování JSDH v obcích.

Samotné rozhovory probíhaly formou osobního setkání nebo prostřednictvím videohovoru, což umožnilo oslovit respondenty z různých lokalit.

Na rozdíl od dotazníku umožňuje rozhovor přímou interakci s respondentem, díky které mohou být jednotlivé odpovědi dále rozvedeny a doplněny o konkrétní zkušenosti z praxe. Respondenti mají také možnost lépe vysvětlit své názory, postoje nebo problémy, se kterými se při výkonu své funkce setkávají. Další výhodou rozhovoru je možnost lépe analyzovat přístup respondentů ke zkoumané problematice, jejich zkušenosti, znalosti a osobní motivaci při výkonu činnosti v jednotce. Tato metoda tak umožňuje získat nejen faktické informace, ale také hlubší pohled na fungování jednotek z perspektivy jejich velitelů.

Respondenti pro strukturované rozhovory byli vybráni dvěma způsoby. Čtyři respondenti byli osloveni na základě kontaktních údajů, které dobrovolně uvedli v rámci dotazníkového šetření. Další čtyři respondenti byli vybráni autorem práce, a to s ohledem na jejich zkušenosti s vedením jednotky a snahu zahrnout do výzkumu různé kategorie jednotek a podmínky jejich fungování.

Odpovědi získané během strukturovaných rozhovorů byly po jejich uskutečnění podrobeny rozbořem a následně převedeny do souvislé textové podoby, která umožňuje přehledné představení hlavních zjištění vyplývajících z této části výzkumu.

Za účelem zachování anonymity jsou proto jednotky, jejichž velitelé se rozhovorů zúčastnili, v textu označeny anonymizovaně pomocí písmen, například **Jednotka A**, **Jednotka B** apod.

7.1 Anonymní strukturované rozhovory

7.1.1 Jednotka A

Jednotka A je zařazena do kategorie **JPO III**. Velitel jednotky působí ve své funkci přibližně **šest let**. Podle jeho vyjádření se fungování jednotky během této doby výrazně nezměnilo, nicméně upozorňuje na některé dlouhodobé problémy, které ovlivňují její činnost.

Spolupráci se zřizovatelem hodnotí velitel spíše jako **pasivní**. Obec se podle jeho slov o dění v jednotce příliš nezajímá a aktivně nevyhledává informace o jejích potřebách. Na druhou stranu v situaci, kdy jednotka potřebuje zakoupit vybavení nebo zajistit servis techniky, obec obvykle žádosti vyhoví a uhradí příslušné faktury. V praxi však obec většinou vystupuje pouze jako subjekt, který schvaluje a financuje požadované výdaje, zatímco samotnou iniciativu a organizaci nákupů zajišťuje velitel jednotky.

Potřeby jednotky jsou tak řešeny především prostřednictvím běžných nákupů na fakturu nebo prostřednictvím dotačních programů. O tyto dotace však podle velitele žádá opět převážně on sám, přičemž obec následně pouze provede formální schválení a podpis žádosti. Velitel rovněž uvedl, že obec nemá zpracovanou **dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky**, například plán obnovy techniky. Většina změn či nákupů se proto realizuje až ve chvíli, kdy dojde k poruše nebo dosloužení stávajícího vybavení.

Za jeden z hlavních problémů při zajišťování chodu jednotky považuje velitel **mezilidské vztahy uvnitř kolektivu**. Podle jeho slov se v jednotce nachází někteří členové, kteří svým chováním narušují chod jednotky a komplikují spolupráci s ostatními členy. Současně však patří mezi velmi aktivní členy a často se účastní zásahů, což situaci

činí složitější, protože jejich případný odchod by mohl negativně ovlivnit akceschopnost jednotky.

Finanční náhrady za výjezdy jsou v obci poskytovány ve výši **65 Kč za hodinu zásahu**. Administrativu spojenou s jejich vyplácením zajišťuje především velitel jednotky. Ten také vyplňuje a řeší refundace u zaměstnavatelů členů jednotky, které následně předkládá obci k podpisu a poté předává jednotlivým členům. V některých případech však zaměstnavatelé členů jednotky refundace neřeší, protože administrativní proces považují za příliš složitý. Členové jednotky si pak musí pracovní dobu nahrazovat jiným způsobem.

Velitel jednotky zároveň uvedl, že jeho role v praxi často přesahuje rámec běžného vedení jednotky. Kromě organizačního řízení jednotky se věnuje například **vyřizování dotačních programů, zajišťování servisu techniky, administraci finančních náhrad za zásahy nebo komunikaci se zaměstnavateli členů jednotky**. Celkovou administrativní náročnost funkce odhaduje přibližně na **dvě hodiny týdně**, přičemž tato doba se může lišit v závislosti na aktuálních úkolech nebo projektech.

Z hlediska motivace členů jednotky považuje velitel za důležité zejména **zajímavé zásahy, při nichž má jednotka skutečný přínos, dále kvalitní odborná školení a praktický výcvik**. Naopak negativně může motivaci ovlivňovat nízké finanční ohodnocení nebo celkově menší zájem o dobrovolnickou činnost. Podle velitele je dnes **získávání nových členů poměrně obtížné**, protože mnoho lidí není ochotno vykonávat tuto činnost za relativně nízkou odměnu. Zároveň vnímá obecný pokles zájmu o tento typ dobrovolnictví.

Za opatření, která by mohla zlepšit podmínky pro fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů, považuje velitel především **zvýšení finančních náhrad za výjezdy, zavedení odměn pro aktivní členy jednotky a větší podporu ze strany zřizovatele**, zejména v oblasti materiálního vybavení a celkového přístupu k jednotce.

7.1.2 Jednotka B

Velitel Jednotky B, která je **kategorie JPO V**, působí ve své funkci více než dvacet let. Podle jeho vyjádření se během této doby **postupně zhoršoval přístup obce jako zřizovatele k fungování jednotky**. Ačkoliv se přístup jednotlivých starostů v průběhu let částečně lišil, obec podle jeho slov nikdy neprojevovala výraznější zájem o rozvoj

nebo podporu jednotky. Tento přístup se podle velitele výrazně promítá zejména do oblasti technického zabezpečení. Jednotka v současnosti disponuje požární cisternou, která je sice stále provozuschopná, avšak nachází se ve špatném technickém stavu. **Obec přitom podle velitele nemá zájem investovat finanční prostředky** do její opravy ani do obnovy techniky, jelikož se jedná o starší vozidlo. Velitel zároveň uvádí, že v případě závažnější poruchy, kterou by členové jednotky nedokázali odstranit vlastními silami, **by mohlo dojít až ke zrušení jednotky ze strany obce.**

Spolupráci mezi jednotkou a vedením obce popisuje velitel jako velmi omezenou. Podle jeho slov obec projevuje zájem o činnost jednotky pouze v situacích, kdy potřebuje pomoc například při různých obecních pracích, a to navíc bez jakékoliv finanční odměny pro členy jednotky. Jinak se obec o potřeby jednotky podle jeho vyjádření příliš nezajímá. Jednotka je proto nucena pracovat s více než dvacet let starým vybavením a techniku i další věcné prostředky si členové jednotky v rámci možností opravují svépomocí. Velitel také uvádí, že obec nemá vytvořenou žádnou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky ani plán obnovy techniky.

Za největší problém při zajišťování chodu jednotky označuje velitel právě přístup obce jako zřizovatele. Dalším problémem je podle něj skutečnost, že **členům jednotky nejsou poskytovány žádné finanční náhrady** za výjezdy. Funkce velitele jednotky je podle jeho zkušeností spojena především s organizací údržby techniky a věcných prostředků. Této činnosti se členové jednotky věnují pravidelně a zpravidla jí věnují alespoň jedno odpoledne měsíčně.

Motivaci členů jednotky podle velitele nejvíce podporuje samotná činnost v jednotce, zejména účast na výjezdech a kondiční jízdy. Naopak významným faktorem, který motivaci členů snižuje, je podle jeho slov přístup vedení obce. Získávání nových členů do jednotky je podle jeho zkušeností velmi obtížné. Hlavními důvody jsou zejména nízká podpora jednotky ze strany obce, menší počet výjezdů a skutečnost, že členové jednotky vykonávají činnost bez finančního ohodnocení. Velitel tuto situaci popisuje jako určitý „uzavřený kruh“, kdy by obec mohla projevit větší zájem o jednotku v případě vyššího počtu členů, avšak bez podpory obce není jednotka schopna nové členy získat.

7.1.3 Jednotka C

Jednotka C je zařazena do kategorie **JPO III** a v současné době eviduje přibližně **18 členů**, přičemž podle velitele se aktivně a pravidelně na činnosti jednotky podílí

přibližně **šest stálých členů**. Velitel jednotky působí ve své funkci již **více než 25 let**. Podle jeho vyjádření došlo během této doby k určitým změnám ve fungování jednotky, především ve vztahu k vedení obce. Zatímco v minulosti podle jeho slov starosta o činnost jednotky neprojevoval téměř žádný zájem, v současné době se přístup obce postupně zlepšil a spolupráce je otevřenější než dříve.

Spolupráci mezi velitelem jednotky a vedením obce hodnotí velitel v současnosti spíše pozitivně. Uvádí, že dnes je možné hledat společná řešení některých problémů a komunikace s obcí je výrazně lepší než v minulosti, i když ne vždy jsou požadavky jednotky plně vyslyšeny. Z hlediska materiálního zabezpečení se jednotce podařilo obnovit část techniky, zejména díky převodu majetku od Hasičského záchranného sboru, v rámci, kterého jednotka získala cisternovou automobilovou stříkačku. Podle velitele tento krok výrazně přispěl také ke zvýšení motivace členů jednotky. Na druhou stranu obec podle jeho slov **nená zpracovanou žádnou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky**, například ve formě plánování obnovy techniky nebo systematického rozvoje jednotky.

Za jeden z problémů při zajišťování činnosti jednotky považuje velitel především **nedostatečné financování praktických výcviků**, které podle jeho zkušeností významně přispívají nejen k odborné připravenosti jednotky, ale také k dobrým vztahům mezi jejími členy. Pokud jde o finanční náhrady za výjezdy, v obci nejsou členům jednotky poskytovány žádné finanční odměny za účast na zásahu. Jedinou formou kompenzace je refundace mzdy u zaměstnavatelů členů jednotky.

Velitel jednotky zároveň uvedl, že jeho role v praxi často přesahuje běžné vedení jednotky. Mezi jeho povinnosti patří například **vyhledávání dotačních programů, zpracování dotačních žádostí, zajišťování servisu techniky nebo organizace technických kontrol**, přičemž obec se v těchto případech většinou podílí pouze formálním podpisem nebo odesláním žádosti prostřednictvím datové schránky. Samotná administrativní náročnost funkce velitele podle jeho slov není příliš vysoká, protože většinu administrativních záležitostí vyřizuje průběžně během pravidelných setkání jednotky, která se konají každou středu odpoledne.

Z hlediska motivace členů jednotky považuje velitel za nejdůležitější faktory především **úspěšně zvládnuté zásahy, kondiční jízdy a společné praktické výcviky**. Naopak negativně může motivaci ovlivňovat příliš časté opakování stejných typů školení

nebo výcviků. Získávání nových členů do jednotky je podle jeho zkušeností poměrně obtížné. V posledních letech sice došlo k určitému přílivu nových členů, nicméně věková struktura jednotky je stále nepříznivá a významnou část tvoří starší hasiči, kteří postupně uvažují o ukončení aktivní činnosti v jednotce.

Velitel jednotky se domnívá, že podmínky pro fungování jednotek by bylo možné zlepšit především **větší podporou ze strany obcí**, zejména v oblasti materiálního vybavení, administrativní pomoci při vyřizování dotačních programů a podpory praktického výcviku. Dále by podle jeho názoru bylo vhodné zavést **finanční náhrady za výjezdy k zásahům**, které by mohly zvýšit motivaci členů jednotek. Za přínosné považuje také častější společná cvičení s Hasičským záchranným sborem, která by podle něj mohla významně přispět ke zvýšení odborné připravenosti jednotek.

7.1.4 Jednotka D

Jednotka D je zařazena do kategorie **JPO V** a v současné době eviduje **13 členů jednotky**. Velitel jednotky působí ve své funkci **osm let**. Podle jeho vyjádření došlo během tohoto období k výrazné změně ve fungování jednotky, především v souvislosti se změnou vedení obce. Zatímco předchozí starosta podle jeho slov neprojevoval o činnost jednotky větší zájem a nebyl nakloněn ani využívání dotačních programů, po komunálních volbách došlo k výraznému zlepšení spolupráce mezi jednotkou a obcí. Současné vedení obce podle velitele jednotku více podporuje a financování její činnosti již nepředstavuje zásadní problém. Se zlepšenou podporou ze strany obce zároveň postupně přibývají i noví členové jednotky a celková situace se podle velitele nadále zlepšuje.

Spolupráci mezi velitelem jednotky a vedením obce hodnotí velitel v současnosti pozitivně. Komunikace s obcí je podle jeho slov věcná a přínosná. Potřeby jednotky jsou zajišťovány kombinací finančních prostředků obce, dotačních programů a v některých případech také prostřednictvím sponzorských darů. Obec má podle velitele rovněž určitou představu o dalším rozvoji jednotky. V plánu je například obnova cisternové automobilové stříkačky, i když konkrétní termín realizace zatím nebyl stanoven. V oblasti věcných prostředků se vybavení jednotky obnovuje podle aktuální potřeby.

Pokud jde o zajištění podmínek pro činnost jednotky, velitel v současné době neidentifikuje žádné zásadní problémy. Podle jeho vyjádření se obec snaží jednotku podporovat a reagovat na její potřeby. Členům jednotky jsou zároveň poskytovány

finanční náhrady za výjezdy ve výši **50 Kč za hodinu zásahu**. Přestože se podle velitele nejedná o vysokou částku, členové jednotky si podle jeho slov na výši náhrad nestěžují a své činnosti si váží.

Role velitele jednotky však i v tomto případě zahrnuje řadu činností nad rámec běžného vedení jednotky. Velitel například **samostatně připravuje a zpracovává dotační žádosti**, zatímco obec se podílí především jejich podpisem nebo odesláním. Zároveň zajišťuje administraci finančních náhrad za výjezdy, které následně předkládá obci k proplacení. Funkce velitele je podle jeho zkušeností spojena také s přípravou odborné přípravy členů jednotky, tvorbou studijních materiálů a organizací výcviku. Celkově odhaduje časovou náročnost těchto činností přibližně na **dvě hodiny týdně**.

Motivaci členů jednotky podle velitele nejvíce podporuje především **vyšší četnost výjezdů a praktický výcvik**, který není monotónní a přináší nové zkušenosti. Naopak negativní vliv na motivaci může mít především rutinní a jednotvárná forma odborné přípravy. Získávání nových členů je podle jeho zkušeností poměrně obtížné, i když se v poslední době objevují jednotliví noví zájemci o činnost v jednotce. Celkový trend však velitel vnímá spíše jako postupný pokles zájmu o tuto dobrovolnickou činnost.

Za opatření, která by mohla zlepšit podmínky pro fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů, považuje velitel především **získávání nových členů, podporu praktických výcviků a udržování dobrých mezilidských vztahů mezi členy jednotky**, které podle jeho názoru významně přispívají k dlouhodobé stabilitě jednotky.

7.1.5 Jednotka E

Jednotka E je zařazena do kategorie **JPO III** a v současné době ji tvoří přibližně **21 členů**. Jednotka je zároveň vybavena **automatizovaným externím defibrilátorem (AED)**. Velitel jednotky působí ve své funkci přibližně **pět let**. Podle jeho vyjádření se fungování jednotky výrazně odvíjí od přístupu vedení obce, zejména starosty a zastupitelstva. Přístup zřizovatele tak podle něj významně ovlivňuje jak podmínky pro činnost jednotky, tak i její celkové fungování.

Spolupráci mezi velitelem jednotky a vedením obce hodnotí velitel poměrně pozitivně. Podle jeho slov obec dlouhodobě projevuje zájem o činnost jednotky a vnímá ji jako důležitý bezpečnostní prvek obce, což souvisí také s vybavením jednotky přístrojem AED. Komunikace mezi velitelem jednotky a zřizovatelem je podle jeho

vyjádření založena na vzájemné důvěře a obec jednotku vnímá jako svého partnera. Velitel však zároveň uvádí, že v některých oblastech by bylo možné zájem obce o potřeby jednotky ještě více prohloubit. Financování jednotky probíhá především z rozpočtu obce, přičemž dotační programy vyhledává a administrativně zajišťuje převážně velitel jednotky. Obec se na těchto žádostech podílí především jejich podpisem a odesláním. Podle velitele má obec určitou představu o budoucím rozvoji jednotky a existuje také plán obnovy techniky, který je však zatím spíše na úrovni ústního příslibu ze strany zřizovatele.

Za největší problém při zajišťování chodu jednotky považuje velitel především **získávání nových členů**, zejména z řad mladší generace. Přestože má jednotka relativně dostatečný počet členů, podle jeho zkušeností část nově přijatých členů po určité době ztrácí o činnost v jednotce zájem a aktivně se již nepodílí na její činnosti. Dalším problémem je podle velitele skutečnost, že členové jednotky nedostávají žádné finanční náhrady za výjezdy k zásahům. Velitel se domnívá, že finanční odměny by mohly představovat významný motivační faktor pro členy jednotky. V současnosti členové vykonávají tuto činnost především z osobního přesvědčení a kvůli dobrým vztahům v kolektivu.

Role velitele jednotky zahrnuje kromě samotného vedení jednotky také další činnosti, například zajišťování zdravotních prohlídek členů jednotky nebo přípravu a administraci dotačních programů. Velitel rovněž pravidelně komunikuje s obcí a snaží se vytvářet co nejlepší podmínky pro činnost jednotky. Administrativní a organizační záležitosti jednotky řeší zpravidla jednou měsíčně přímo na obecním úřadě.

Za opatření, která by mohla zlepšit podmínky pro fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů, považuje velitel především **modernizaci nebo rekonstrukci hasičské zbrojnice**, která podle jeho zkušeností výrazně zvyšuje motivaci členů jednotky. Dále by podle něj bylo vhodné zavést alespoň **roční odměny pro aktivní členy jednotky**, případně některé formy úlev pro členy jednotky, například v oblasti místních poplatků. Podle jeho názoru by tyto kroky mohly významně přispět k motivaci členů a ke stabilitě jednotky.

7.1.6 Jednotka F

Jednotka F je zařazena do kategorie **JPO III** a v současné době eviduje **16 členů jednotky**, přičemž aktivně se na její činnosti pravidelně podílí přibližně **4 až 6 členů**.

Velitel jednotky působí ve své funkci **12 let**. Podle jeho vyjádření se fungování jednotky v průběhu let postupně měnilo, přičemž významnou roli sehrál především přístup vedení obce. V případech, kdy obec začala jednotku více podporovat, došlo ke zlepšení materiálních podmínek i k vyšší motivaci členů jednotky.

Spolupráce mezi velitelem jednotky a vedením obce je podle velitele převážně funkční. Obec jednotku vnímá jako důležitý prvek zajištění bezpečnosti obce a v rámci možností se snaží podporovat její činnost. Financování jednotky probíhá zejména z rozpočtu obce a z dotačních programů. Administrativní přípravu dotačních žádostí však většinou zajišťuje sám velitel jednotky, zatímco obec se na procesu podílí především jejich schválením a formálním podáním.

Z hlediska materiálního zabezpečení se jednotce postupně daří obnovovat techniku i věcné prostředky. V některých případech se vybavení jednotky obnovuje spíše podle aktuální potřeby nebo na základě dostupných dotačních programů.

Za jeden z největších problémů při zajišťování chodu jednotky považuje velitel **získávání nových členů**, zejména z řad mladší generace. Přestože jednotka eviduje relativně dostatečný počet členů, pouze část z nich se pravidelně účastní výcviků a zásahů. Dalším problémem může být v některých případech **nedostatečné finanční ohodnocení členů jednotky za výjezdy**, které může mít vliv na jejich motivaci.

Role velitele jednotky v praxi zahrnuje kromě samotného vedení jednotky také řadu dalších činností. Velitel například zajišťuje **administraci dotačních programů, servis techniky, komunikaci se zřizovatelem nebo administrativu spojenou s výjezdy jednotky**.

Motivaci členů jednotky podle velitele nejvíce podporuje především **účast na zásazích, praktický výcvik a dobré mezilidské vztahy v kolektivu jednotky**. Naopak negativní vliv může mít monotónní forma odborné přípravy nebo nízké finanční ohodnocení. Za opatření, která by mohla zlepšit podmínky pro fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů, považuje velitel především **větší podporu ze strany obcí, zlepšení materiálního vybavení jednotek a motivaci členů prostřednictvím finančních nebo nefinančních benefitů**.

7.1.7 Jednotka G

Jednotka G je zařazena do kategorie **JPO II** a v současné době eviduje přibližně **18 členů jednotky**. Velitel jednotky působí ve své funkci **přibližně 12 let**. Podle jeho vyjádření se fungování jednotky během tohoto období postupně zlepšovalo. Došlo například k **obnově techniky, zlepšení zázemí hasičské zbrojnice i k doplnění členské základny**. Velitel zároveň uvádí, že přístup zřizovatele k jednotce zůstává dlouhodobě pozitivní, a to i přes změny ve vedení obce. Obec podle jeho slov postupně zvyšuje finanční odměny za výjezdy a poskytuje také odměny za pohotovost mimo operační řízení.

Spolupráci mezi velitelem jednotky a vedením obce hodnotí velitel velmi pozitivně. Podle jeho vyjádření se zřizovatel snaží vycházet jednotce vstříc a v případě rozdílných názorů se obě strany snaží hledat společné řešení nebo kompromis. Potřeby jednotky jsou zajišťovány zejména z rozpočtu obce a prostřednictvím dotačních programů. Tyto dotační žádosti však administrativně připravuje převážně velitel jednotky, zatímco obec se podílí především jejich schválením a odesláním. Vedle těchto zdrojů využívá obec také sponzorské dary nebo finanční prostředky z různých nadací podporujících jednotky požární ochrany.

Podle velitele má obec také **dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky**, která se projevuje zejména pravidelnou obnovou osobních ochranných prostředků, opravami a modernizací požární techniky. Obec se rovněž zajímá o odbornou přípravu členů jednotky a podporuje jejich vzdělávání i nad rámec povinné odborné přípravy.

Z hlediska zajištění chodu jednotky velitel neidentifikuje žádné zásadní problémy. Určité obtíže mohou podle jeho slov nastávat při zajišťování pohotovosti členů jednotky nebo při získávání mladších členů. Jednotka je však úzce propojena se SDH, což umožňuje přirozený přechod některých členů ze spolku do zásahové jednotky. Tito noví členové již přicházejí s určitými znalostmi a zkušenostmi z hasičské činnosti.

Velitel jednotky zároveň uvedl, že jeho role zahrnuje kromě samotného řízení jednotky také další činnosti. Patří mezi ně například **administrace dotačních programů, zajišťování dalších finančních zdrojů mimo rozpočet obce, organizace oprav techniky nebo vytváření podmínek pro činnost jednotky v prostorách zbrojnice**. Součástí jeho práce je také administrace finančních odměn pro členy jednotky. Velitel se

chodu jednotky věnuje pravidelně, přičemž přibližně jednou za tři týdny až měsíc řeší na obecním úřadě otázky spojené s technikou nebo provozem jednotky.

Motivaci členů jednotky podle velitele podporuje především **dobře fungující kolektiv, společná činnost a finanční ohodnocení za pohotovost a zásahy**. I když výše odměn není podle jeho slov vysoká, členové jednotky ji vnímají pozitivně. Získávání nových členů je podle jeho zkušeností poměrně pravidelné, avšak část nově příchozích členů po určité době ztrácí o činnost zájem. Celkový počet členů jednotky se proto dlouhodobě příliš nezvyšuje a spíše se postupně vyrovnává s odchody starších členů.

Za opatření, která by mohla zlepšit podmínky pro fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů, považuje velitel především **další zlepšování zázemí jednotky, finanční odměny za činnost členů jednotky nebo různé formy úlev na místních poplatcích pro aktivní členy jednotky**. Důležitou roli podle něj hraje také podpora dobrých vztahů mezi členy jednotky, například prostřednictvím společných akcí nebo aktivit zaměřených na posilování kolektivu.

7.1.8 Jednotka H

Jednotka H je zařazena do kategorie **JPO V** a v současné době eviduje přibližně **5 členů jednotky**, přičemž aktivně se na její činnosti podílí pouze **2 členy**. Velitel jednotky působí ve své funkci přibližně **20 let**. Podle jeho vyjádření se fungování jednotky během této doby příliš nezlepšilo a dlouhodobě se potýká s řadou problémů, které negativně ovlivňují její akceschopnost i stabilitu.

Spolupráci mezi velitelem jednotky a vedením obce hodnotí velitel spíše negativně. Obec podle jeho slov neprojevuje o činnost jednotky větší zájem a jednotku vnímá spíše jako formální povinnost vyplývající ze zákona než jako důležitý prvek bezpečnosti obce. Komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je nepravidelná a řeší se především pouze základní administrativní záležitosti.

Z hlediska materiálního zabezpečení je jednotka vybavena starší technikou, která je často ve špatném technickém stavu. Obnova techniky nebo věcných prostředků se neprovádí a obec podle velitele nemá zpracovanou žádnou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky ani plán obnovy techniky. V případě menších oprav techniky se členové jednotky snaží řešit situaci svépomocí.

Dalším problémem je podle velitele **nedostatečný počet aktivních členů jednotky**. Přestože je jednotka formálně obsazena, pouze malá část členů se pravidelně účastní výcviků a zásahů. Získávání nových členů je podle velitele velmi obtížné až nemožné, protože o tuto činnost není mezi mladší generací příliš velký zájem. Situaci podle něj zhoršuje také skutečnost, že členové jednotky nedostávají žádné finanční náhrady za výjezdy nebo jinou činnost.

Velitel jednotky zároveň uvádí, že kromě samotného vedení jednotky musí řešit také řadu dalších činností, například zajišťování servisu techniky, komunikaci s obcí nebo administrativní záležitosti spojené s provozem jednotky. Tyto činnosti však často řeší bez výraznější podpory ze strany zřizovatele.

Motivaci členů jednotky podle velitele negativně ovlivňuje především nízká až téměř žádná podpora ze strany obce, zastaralé vybavení jednotky a malý počet aktivních členů. V důsledku těchto faktorů je podle jeho slov obtížné udržet dlouhodobou stabilitu jednotky a zajistit její plnou akceschopnost. Velitel jednotky se domnívá, že tato jednotka bude obcí zrušena.

Podle velitele jednotky má na motivaci členů největší negativní dopad nedostatečná či zcela chybějící podpora ze strany obce, zastaralá technika a malý počet aktivně zapojených členů. Tyto skutečnosti podle jeho názoru výrazně komplikují udržení dlouhodobé stability jednotky a ohrožují její schopnost plně fungovat. Velitel se předpokládá, že obec nakonec přistoupí ke zrušení této jednotky.

Velitel jednotky se domnívá, že zlepšení situace by mohlo přinést především **větší zapojení obce do podpory jednotky**, obnova techniky, zlepšení materiálního vybavení a také zavedení alespoň základních finančních odměn pro aktivní členy jednotky.

7.2 Souhrnné vyhodnocení rozhovorů

Realizované strukturované rozhovory s veliteli vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů přinesly řadu poznatků týkajících se fungování jednotek, jejich vztahu ke zřizovateli a faktorů ovlivňujících jejich stabilitu a akceschopnost. Z odpovědí jednotlivých velitelů vyplývá, že jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících fungování jednotek je přístup obce jako zřizovatele. V případech, kdy obec projevuje aktivní zájem o činnost jednotky, podporuje její materiální vybavení a komunikuje s velitelem jednotky, jsou podle respondentů vytvořeny výrazně lepší podmínky pro její

stabilní fungování. Naopak v případech, kdy je přístup obce spíše pasivní nebo formální, se jednotky potýkají s řadou problémů, zejména v oblasti technického vybavení, motivace členů nebo získávání nových dobrovolníků.

Z rozhovorů rovněž vyplývá, že role velitele jednotky v praxi často výrazně přesahuje rámec samotného vedení jednotky. Velitelé se kromě organizačního řízení jednotky často věnují také administrativním činnostem, jako je vyhledávání a zpracování dotačních programů, komunikace se zřizovatelem, organizace servisních prací na technice nebo administrace finančních náhrad za zásahy. V některých případech obec zajišťuje pouze formální stránku těchto procesů, zatímco samotnou iniciativu a praktickou realizaci zajišťuje velitel jednotky.

Dalším často zmiňovaným problémem je **získávání nových členů jednotek**. Většina velitelů uvádí, že zájem o dobrovolnickou činnost dlouhodobě klesá a získávání nových členů, zejména z řad mladší generace, je stále obtížnější. Některé jednotky sice evidují relativně vyšší počet členů, avšak aktivně se na jejich činnosti podílí pouze část z nich. Tento problém se výrazně projevuje zejména u menších jednotek kategorie JPO V.

Významným tématem rozhovorů byla také **motivace členů jednotek**. Velitelé se shodují, že mezi hlavní motivační faktory patří především účast na zásazích, praktický výcvik, dobré mezilidské vztahy v kolektivu a pocit smysluplnosti vykonávané činnosti. Naopak negativní vliv na motivaci může mít nízké nebo zcela chybějící finanční ohodnocení, zastaralé vybavení jednotky nebo nedostatečný zájem ze strany zřizovatele. Někteří velitelé proto navrhují zavedení finančních náhrad za výjezdy nebo jiných forem podpory aktivních členů jednotek.

Rozhovory zároveň ukázaly výrazné rozdíly mezi jednotlivými jednotkami. Zatímco některé jednotky fungují stabilně, mají relativně dobré materiální zabezpečení a podporu ze strany obce, jiné se potýkají s vážnými problémy v oblasti technického vybavení, personálního zajištění nebo celkové podpory ze strany zřizovatele. Tyto rozdíly potvrzují, že přístup obce jako zřizovatele hraje při zajišťování akceschopnosti a stability jednotek sboru dobrovolných hasičů zásadní roli.

Hasičský záchranný sbor ČR kraje nedisponuje údaji, které by zohledňovaly věkovou strukturu členů jednotek. Z tohoto důvodu nelze na základě dostupných dat potvrdit ani vyvrátit hypotézu či názor některých velitelů jednotek, že mladší generace nemá o činnost v JPO dostatečný zájem.

8 Souhrnné vyhodnocení dat získané výzkumem

Na základě realizovaného dotazníkového šetření mezi veliteli jednotek sboru dobrovolných hasičů a jejich členy, doplněného o strukturované rozhovory s vybranými veliteli jednotek, lze formulovat několik hlavních zjištění týkajících se role zřizovatele a velitele jednotky při zajišťování akceschopnosti a stability jednotek.

Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že většina respondentů vnímá spolupráci mezi jednotkou a zřizovatelem spíše pozitivně. Velká část velitelů i členů jednotek se shoduje na tom, že obec považuje jednotku sboru dobrovolných hasičů za důležitý prvek zajištění bezpečnosti obce a projevuje o její činnost dlouhodobý zájem. Respondenti rovněž poměrně často uváděli, že komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a založená na vzájemné důvěře. Zároveň však výsledky ukazují, že míra podpory jednotek ze strany jednotlivých obcí se může výrazně lišit.

Dotazníkové šetření dále potvrdilo, že jedním z důležitých faktorů ovlivňujících stabilitu jednotek je materiální a finanční podpora ze strany obce. Většina respondentů uvedla, že financování jednotky ze strany zřizovatele odpovídá jejím základním potřebám, zároveň se však objevily i odpovědi poukazující na nedostatečné financování nebo absenci dlouhodobé koncepce rozvoje jednotky. Významným zjištěním je také skutečnost, že v některých obcích nejsou členům jednotek poskytovány žádné finanční náhrady za výjezdy k zásahům, což může mít negativní dopad na motivaci členů. V rámci dotazníkového šetření se například objevily i případy jednotek kategorie JPO II, u nichž členové nedostávají žádné finanční náhrady za výjezdy.

Dalším významným tématem, které se objevovalo jak v dotaznících, tak ve strukturovaných rozhovorech, je problematika získávání nových členů jednotek. Respondenti často uváděli, že zájem o dobrovolnickou činnost v posledních letech klesá a získávání nových členů, zejména z řad mladší generace, je stále obtížnější. Přestože některé jednotky evidují relativně vyšší počet členů, aktivně se na jejich činnosti podílí pouze část z nich.

Strukturované rozhovory s veliteli jednotek tato zjištění dále doplnily a umožnily hlubší pochopení některých problémů, které se v dotazníkovém šetření objevily. Z rozhovorů vyplynulo, že role velitele jednotky v praxi často výrazně přesahuje rámec samotného vedení jednotky. Velitelé se kromě organizace činnosti jednotky často věnují také administrativním a organizačním záležitostem, jako je příprava dotačních žádostí,

komunikace se zřizovatelem, organizace oprav techniky nebo administrace finančních náhrad za zásahy. V některých případech obec zajišťuje pouze formální stránku těchto procesů, zatímco samotnou iniciativu přebírá velitel jednotky.

Rozhovory zároveň potvrdily, že přístup obce jako zřizovatele může mít zásadní vliv na celkové fungování jednotky. V případech, kdy obec jednotku aktivně podporuje a zajímá se o její potřeby, jsou podle velitelů vytvořeny výrazně lepší podmínky pro její stabilitu a rozvoj. Naopak v případech, kdy je přístup obce spíše pasivní, mohou jednotky čelit problémům v oblasti materiálního zabezpečení, motivace členů nebo personálního zajištění.

Výsledky výzkumu tedy potvrzují, že pro dlouhodobé fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů je klíčová nejen odborná připravenost jejich členů, ale také kvalitní spolupráce mezi velitelem jednotky a zřizovatelem. Aktivní přístup obce, stabilní materiální a finanční podpora a dobrá komunikace mezi oběma stranami představují důležité předpoklady pro udržení akceschopnosti a stability jednotek v dlouhodobém horizontu.

9 Doporučení pro praktické zlepšení akceschopnosti a stability JSDH

Na základě výsledků dotazníkového šetření a strukturovaných rozhovorů lze formulovat několik doporučení pro praxi, která mohou přispět ke zlepšení fungování jednotek sboru dobrovolných hasičů. Tato doporučení lze rozdělit na doporučení pro **zřizovatele jednotek** a doporučení pro **velitele jednotek**, jelikož právě tyto dva subjekty mají zásadní vliv na zajištění akceschopnosti a stability jednotek.

9.1 Doporučení pro zřizovatele jednotek

1. Mezi klíčová doporučení patří proaktivní zapojení obce do činnosti jednotky. Výzkum ukázal, že v těch obcích, kde vedení obce aktivně sleduje dění v jednotce a pravidelně navazuje kontakt s jejím velitelem, jsou podmínky pro stabilní fungování jednotky výrazně příznivější. **Pozitivním prvkem může být také osobní účast starosty obce na vybraných činnostech jednotky, například při odborné přípravě, výcviku nebo společných akcích**, která může přispět k lepšímu vzájemnému porozumění a posílení spolupráce mezi obcí a jednotkou. Iniciativa v komunikaci by přitom měla vycházet primárně od zřizovatele, nikoli pouze od velitele, jak je často zvykem. Je vhodné, aby zřizovatel sám oslovoval velitele a aktivně zjišťoval aktuální potřeby jednotky.
2. Dalším vhodným krokem je vypracování dlouhodobé strategie rozvoje jednotky, která by měla konkrétně zahrnovat plán postupné obnovy požární techniky, modernizaci vybavení a jasně stanovené rozpočtové požadavky na provoz jednotky. Taková strategie významně podporuje motivaci členů, přičemž je důležité, aby obec zpracovala nejen ústní, ale i písemnou koncepci, ideálně formou studie, která bude řešit obnovu techniky jak po stránce financí, tak i z hlediska organizace. **Dlouhodobé plánování obnovy techniky může zároveň posilovat motivaci členů jednotky, jelikož vytváří perspektivu dalšího rozvoje a umožňuje členům jednotky těšit se na postupné zlepšování technického vybavení.**
3. Za účinné řešení lze považovat **větší zapojení obcí do administrativní podpory jednotek**, například vytvoření a podávání žádostí o dotace nebo při vyřizování administrativních povinností souvisejících s jejich provozem. Takový přístup by

výrazně ulehčil práci velitelům, zvláště v oblastech, které spadají do pravomoci zřizovatele, a zároveň by tak podpořil často neplacenou funkci velitele jednotky.

4. Výzkum ukazuje, že mezi zásadní motivační prvky pro členy jednotek patří **poskytování finančních i nefinančních podpor**, například formou finančních kompenzací za zásahy, ročních odměn pro aktivní členy nebo různých obecních výhod. Zejména **finanční ocenění** představuje významný motivační stimul, především díky odměnám za činnost členům JSDH a za účast jednotky při zásazích, ať už činnost pro zřizovatele, nebo v rámci samotného zásahu.
5. Důležitou roli může sehrát také **podpora modernizace zázemí jednotky**, například rekonstrukce hasičské zbrojnice nebo zlepšení technického vybavení. Kvalitní a esteticky příjemné zázemí nejen výrazně zlepšuje podmínky pro fungování jednotky, ale zároveň působí jako silný motivační faktor pro potenciální nové členy. Moderní a dobře vybavené prostory totiž zvyšují atraktivitu jednotky v očích veřejnosti a usnadňují nábor nových členů, kteří mají zájem působit ve kvalitním prostředí.
6. Za velmi užitečné lze považovat také **aktivní podporu práce s mládeží a posílení spolupráce s místním sborem dobrovolných hasičů**, protože právě tento sbor často slouží jako zásadní základna pro budoucí členy jednotky. Většina členů JSDH jsou bývalí nebo současní členové SDH, kteří si již od útlého věku osvojují znalosti a dovednosti, jež je přirozeně vedou k zapojení do JSDH. Tyto zkušenosti zároveň poskytují základní orientaci v požární ochraně, v používání technických prostředků i v poskytování první pomoci.
7. Dalším vhodným opatřením může být **stanovení jasných kompetencí a odpovědností velitele jednotky**. Z výzkumu vyplynulo, že velitelé často vykonávají řadu činností nad rámec běžného vedení jednotky. Jasně vymezení kompetencí může přispět k lepší organizaci práce a efektivnější spolupráci mezi obcí a jednotkou.
8. Za přínosné lze považovat také **pravidelné pracovní schůzky mezi vedením obce a velitelem jednotky**, například jednou nebo dvakrát ročně. Tyto schůzky

mohou sloužit k vyhodnocení činnosti jednotky, plánování investic do techniky a řešení aktuálních potřeb jednotky.

9. Dalším doporučením je **aktivní zapojení obce do podpory náboru nových členů jednotky**. Obce mohou například podporovat propagaci činnosti jednotky prostřednictvím obecních médií, webových stránek nebo společenských akcí pořádaných obcí.
10. Vhodným opatřením může být také **systematická podpora odborné přípravy členů jednotky**, například umožněním účasti na specializačních kurzech, školeních nebo odborných seminářích. Taková podpora může přispět ke zvýšení odborné připravenosti jednotek a zároveň motivovat členy k dalšímu rozvoji.
11. Za důležité lze považovat také **vytváření dobrých pracovních podmínek pro členy jednotky**, například prostřednictvím kvalitního technického vybavení, odpovídající výstroje a vhodného zázemí v hasičské zbrojnici.
12. Dalším vhodným opatřením je aktivní podpora vzájemné spolupráce jednotky s místními podniky, které mají ve svých řadách zaměstnance působící v jednotce. Obec může například zajišťovat lepší informovanost zaměstnavatelů o důležitosti práce jednotek a o možnostech finančních kompenzací za ztrátu příjmu během zásahů. V praxi se totiž často stává, že zaměstnavatelé nejsou ochotni řešit refundace mzdy svých pracovníků zapojených do činnosti JSDH. **Současně je však možné poukázat na skutečnost, že členové jednotek požární ochrany disponují odbornými znalostmi a dovednostmi, například v oblasti první pomoci, krizového řízení či řešení mimořádných situací, což může být přínosem i pro samotné zaměstnavatele.**

9.2 Doporučení pro velitele jednotek

1. Velitelé jednotek by měli především dbát na **kvalitní komunikaci se zřizovatelem**, která je klíčová pro efektivní řešení potřeb jednotky i její další rozvoj. Zároveň je vhodné, aby si velitel na základě svých odborných znalostí a zkušeností připravil konkrétní požadavky, které považuje za zásadní.

2. Významným aspektem je rovněž **posilování pozitivních mezilidských vztahů mezi členy jednotky**, což může zásadně ovlivnit dlouhodobou soudržnost kolektivu a motivaci jednotlivců. Tohoto lze dosáhnout například organizací kulturních, sportovních či dalších společenských událostí pouze pro členy JSDH.
3. Velitel jednotky by měl při řízení kolektivu dbát také na **zachování nestranného a spravedlivého přístupu ke všem členům jednotky**. Rovný přístup k jednotlivým členům může přispět k posilování důvěry uvnitř kolektivu a k předcházení případným konfliktům mezi členy jednotky. Nestranné vedení zároveň podporuje dobré mezilidské vztahy a může mít pozitivní vliv na dlouhodobou stabilitu JSDH.
4. **Velitelé jednotek by měli systematicky plánovat a organizovat odbornou přípravu a praktický výcvik** tak, aby vedly ke zvyšování odborné připravenosti jednotky a současně působily jako motivační faktor pro její členy. Výcviky by neměly být zaměřeny stále na stejný typ činností, ale měly by být tematicky obměňovány a realizovány různými způsoby, čímž se podpoří rozvoj praktických dovedností a zájem členů. Za vhodné lze považovat také představení plánu odborné přípravy na začátku kalendářního roku, aby se členové mohli včas seznámit s aktivitami a přizpůsobit tomu svou účast
5. Dalším důležitým úkolem velitele je aktivní vyhledávání dotačních programů a dalších možností financování, které mohou přispět ke zlepšení materiálního vybavení jednotky. **Zjištěné možnosti financování by měl velitel následně projednat se zřizovatelem jednotky, informovat jej o podmínkách daných programů a po vzájemné dohodě iniciovat podání žádosti o příslušnou dotaci nebo jinou formu podpory.**
6. Velitelé jednotek by se rovněž měli zaměřit na **aktivní získávání nových členů**, například prostřednictvím spolupráce se sborem dobrovolných hasičů, prezentací činnosti jednotky na veřejných akcích nebo zapojením mladých hasičů do aktivit jednotky.
7. Za přínosné lze považovat také **rozdílení spolupráce s dalšími jednotkami v okolí**, například prostřednictvím společných výcviků, sdílení zkušeností nebo

vzájemné výměny poznatků z praxe. Taková spolupráce může být užitečná nejen pro samotné členy jednotek, ale zejména pro **velitele jednotek**, kteří tak mohou získat nové zkušenosti v oblasti řízení jednotky a organizace její činnosti.

Závěr

Cílem této práce bylo vymezit roli zřizovatele a velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při zajišťování akceschopnosti a dlouhodobé stability jednotky ve vybraných obcích Pardubického kraje. Současně se práce zaměřila na identifikaci faktorů, které ovlivňují fungování členské základny jednotek, a na formulaci návrhů opatření, jež mohou přispět k jejich stabilnímu a efektivnímu fungování.

Teoretická část práce se zaměřila na vymezení systému požární ochrany v České republice a postavení jednotek požární ochrany v rámci integrovaného záchranného systému. Pozornost byla věnována zejména jednotkám sboru dobrovolných hasičů obcí, které představují významnou složku systému požární ochrany a zároveň důležitý prvek zajištění bezpečnosti obyvatelstva na místní úrovni. V této části byly také popsány základní kompetence a odpovědnosti zřizovatele jednotky, kterým je obec, a velitele jednotky, jenž odpovídá za odborné řízení jednotky, organizaci její činnosti a připravenost k zásahům.

Praktická část práce byla zaměřena na analýzu vybraných jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Pardubickém kraji. Výzkum byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření mezi veliteli jednotek a jejich členy a byl doplněn strukturovanými rozhovory s vybranými veliteli jednotek. Dotazníkové šetření umožnilo získat širší přehled o fungování jednotek, jejich materiálním zabezpečení, personální stabilitě a spolupráci se zřizovateli. Strukturované rozhovory pak poskytly hlubší pohled na praktické fungování jednotek a na problémy, se kterými se jejich velitelé v praxi setkávají.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že klíčovým faktorem pro dlouhodobou akceschopnost jednotky je především kvalitní spolupráce mezi zřizovatelem jednotky a jejím velitelem. Obec jako zřizovatel vytváří základní materiální, organizační a finanční podmínky pro činnost jednotky, zatímco velitel jednotky zajišťuje její odborné vedení, výcvik členů a operativní řízení činnosti jednotky. V případech, kdy mezi těmito dvěma subjekty existuje otevřená komunikace a vzájemná důvěra, dochází zpravidla k efektivnějšímu fungování jednotky.

Výzkum však zároveň poukázal i na některé problematické oblasti. V několika případech bylo zjištěno, že přístup zřizovatelů k jednotkám není vždy jednoznačně podpůrný. Některé obce podle vyjádření respondentů spíše uvažují o omezení nebo dokonce zrušení JSDH, než o jejím dalším rozvoji a podpoře. Takový přístup může mít v

dlouhodobém horizontu negativní dopad nejen na samotné fungování jednotky, ale také na zajištění požární ochrany a bezpečnosti obyvatel v dané obci.

Dalším zjištěním bylo, že ve dvou analyzovaných případech jednotek kategorie JPO II není členům jednotky poskytována finanční náhrada za výkon služby v jednotce, přestože jejich činnost často vyžaduje značnou časovou i pracovní zátěž. Tento fakt může mít vliv na motivaci členů jednotky a v některých případech může přispívat ke zhoršení personální stability jednotky.

Výzkum se rovněž dotkl otázky generační obměny členské základny jednotek. Někteří velitelé jednotek vyjadřovali obavy z nedostatečného zájmu mladší generace o činnost v JPO. Je však třeba konstatovat, že HZS ČR na úrovni krajů nedisponuje statistikami, které by systematicky sledovaly věkovou strukturu členů jednotek. Z tohoto důvodu nelze na základě dostupných dat jednoznačně potvrdit ani vyvrátit tvrzení, že mladší generace nemá o činnost v jednotkách požární ochrany dostatečný zájem. Tento aspekt by proto mohl být předmětem dalšího výzkumu zaměřeného na personální strukturu jednotek a motivaci jejich členů.

Na základě provedeného výzkumu byla v závěru práce formulována doporučení směřující jak k velitelům jednotek, tak k jejich zřizovatelům. Mezi nejvýznamnější patří zejména podpora pravidelné komunikace mezi obcí a vedením jednotky, aktivní práce s členskou základnou, podpora náboru nových členů a vytváření vhodných podmínek pro jejich dlouhodobé působení v jednotce. Důležitá je také podpora odborné přípravy členů jednotky a zajištění odpovídajícího materiálního a technického vybavení.

Lze konstatovat, že jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí představují nezastupitelnou součást systému požární ochrany a významně přispívají k ochraně života, zdraví a majetku obyvatel. Jejich dlouhodobá stabilita je však podmíněna nejen legislativním rámcem a organizační strukturou, ale především aktivní podporou ze strany obcí, kvalitním vedením jednotek a stabilní členskou základnou. Výsledky této práce mohou přispět k lepšímu pochopení těchto souvislostí a zároveň nabídnout praktická doporučení využitelná při řízení a rozvoji JSDH obcí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BRYMAN, Alan; BELL, Edward; RECK, Jennifer; FIELDS, Jessica. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press, 2012. 432 s., ISBN 0190853662.
2. HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008. 116 s., ISBN 978-80-7385-035-7.
3. HANUŠKA, Zdeněk. *Plošné rozmístění sil a prostředků jednotek požární ochrany v ČR*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2002. 120 s., ISBN 80-86634-02-7.
4. HORZINKOVÁ, Eva; NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 3., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 248 s., ISBN 978-80-7380-459-6.
5. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše; KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a FOLWARCZNY, Libor. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. 177 s., ISBN 978-80-7385-134-7.
6. LUKÁŠ, Luděk. *Informační podpora integrovaného záchranného systému*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2011. 182 s., ISBN 978-80-7385-105-7.
7. MATES, Pavel; ŠKODA, Jindřich; VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 384 s., ISBN 978-80-7357-572-4.
8. MCGRATH, Joseph E.; ALTMAN, Irwin. *Small Group Research: A Synthesis and Critique of the Field*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1966. 640 s., ISBN 0030483905.
9. OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Karolinum, 2019. 148 s., ISBN 978-80-246-4204-8.
10. PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3., rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 160 s., ISBN 978-80-247-9744-1.
11. SADÍLEK, Zdeněk; PÁLKOVÁ, Barbora; KALAMÁR, Štěpán. *Krizové řízení a integrovaný záchranný systém*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2019. 71 s., ISBN 978-80-7408-192-7.

12. ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. Integrovaný záchranný systém. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. 157 s., ISBN 978-80-7385-007-4.
13. ŠLESINGER, Jan. Zákon o požární ochraně: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2026. 288 s., ISBN 978-80-286-0215-4.
14. ŠTĚTINA, Jiří. Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách. Praha: Grada Publishing, 2014. 584 s., ISBN 978-80-247-4578-7.
15. ŠUBRT, Václav. Zákon o požární ochraně s komentářem. Praha: Rego, 2002. 110 s., ISBN 80-86648-03-6.
16. VAVERA, František. Zákon o Hasičském záchranném sboru ČR. Praha: Ministerstvo vnitra, 2017. 103 s., ISBN 978-80-87544-65-5.
17. VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš; VONDRÁŠEK, David. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum, 2022. 197 s., ISBN 978-80-246-5067-8.

Elektronické zdroje

1. 2. ročníku odborné konference AVJSDH na téma: Pohled starosty obce a velitele JSDH – Problematika, přednesl Alois Kolář, starosta obce Protivanov a velitel JSDH Protivanov. Dostupné: <https://www.youtube.com/watch?v=4wmfiXGmGhc>
2. Bilanční tisková konference HZS ČR za rok 2025. Dostupné: <https://www.youtube.com/watch?v=OiAw0fP0iDM>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. In: Sbíрка zákonů České republiky. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
2. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
3. ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
4. ČESKO. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. In: Sbíрка zákonů České republiky. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247>
5. Nařízení vlády č. 172/2001 Sb. k provedení zákona o požární ochraně. 2001. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-172>.

Ostatní zdroje

1. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR PARDUBICKÉHO KRAJE. Roční zpráva o stavu požární ochrany v Pardubickém kraji za rok 2025.
2. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR PARDUBICKÉHO KRAJE. Statistická ročenka HZS Pardubického kraje 2010.

Seznam zkratek

AED – automatizovaný externí defibrilátor
HZS – Hasičský záchranný sbor
IZS – integrovaný záchranný systém
JPO – jednotka požární ochrany
JSDH – jednotka sboru dobrovolných hasičů
PČR – Policie České republiky
PO – požární ochrana
SDH – sbor dobrovolných hasičů
VŠERS – Vysoká škola evropských a regionálních studií
ZZS – zdravotnická záchranná služba
ČR – Česká republika

Seznam tabulek

Tabulka 1: Minimální početní stavy JSDH obcí ³⁷	27
Tabulka 2: Vývoj JPO v Pardubickém kraji, respektive v celé ČR od roku 2010 až 2026	35

Seznam grafů

Graf 1: Jaká je Vaše role v jednotce.....	39
Graf 2: kategorie Vaší jednotky	40
Graf 3: Jak dlouho vykonáváte funkci velitele jednotky?.....	41
Graf 4: Vedení obce projevuje dlouhodobý zájem o činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů.....	42
Graf 5: Vedení obce se aktivně zajímá o potřeby jednotky (technika, výstroj, personál)	43
Graf 6: Komunikace mezi velitelem jednotky a vedením obce je pravidelná a věcná ...	44
Graf 7: Vedení obce vnímá JSDH jako důležitý prvek bezpečnosti obce	45
Graf 8: Financování jednotky ze strany zřizovatele odpovídá jejím potřebám	46
Graf 9: Obec podporuje odbornou přípravu a vzdělávání členů jednotky (podpora nad rámec zákonem stanovené odborné přípravy – stáže, workshopy apod.)	47

Graf 10: Obec má zpracovanou dlouhodobou koncepci rozvoje jednotky (např. plán obnovy požární techniky apod.)“	48
Graf 11: Jednotka je vedením obce vnímána jako partner, nikoli pouze jako povinnost vyplývající ze zákona.....	49
Graf 12: Spolupráce mezi velitelem jednotky a zřizovatelem je založena na důvěře.....	50
Graf 13: Velitel jednotky má od zřizovatele jasně vymezené kompetence a odpovědnosti	51
Graf 14: Jednotka dlouhodobě trpí nedostatkem aktivních členů.....	52
Graf 15: Jednotka sboru dobrovolných hasičů má v obci dobré společenské postavení (máte pocit, že si Vás společnost váží?)	53
Graf 16: Podpora obce má zásadní vliv na motivaci členů k výkonu činnosti hasiče	54
Graf 17: Velitel jednotky je v rámci obce někdy vystaven očekáváním, která přesahují jeho odbornou roli a souvisejí s obecními či politickými rozhodnutími (je Vaše funkce v rámci obce zpolitizovaná?)	55
Graf 18: Kdo v praxi zajišťuje organizaci a kontrolu zdravotních prohlídek členů JSDH ve Vaší obci?“	56
Graf 19: Kdo ve Vaší obci zajišťuje administraci a vyplácení finančních náhrad členům JSDH za výjezdy k zásahům?	57
Graf 20: Přípravu a administraci žádostí o dotační programy zajišťuje převážně velitel jednotky, zatímco obec se na procesu podílí zejména formálním schválením a podpisem žádostí	58
Graf 21: Nákup materiálního vybavení jednotky je v praxi zajišťován velitelem jednotky a obec se podílí pouze úhradou faktur.....	59
Graf 22: Kategorie Vaší jednotky	60
Graf 23: Jak dlouho jste členem jednotky?	61
Graf 24: Vaše funkce v jednotce je	62
Graf 25: Mám přehled o tom, zda vedení obce sleduje a podporuje činnost jednotky ...	63
Graf 26: Kolika výjezdů ročně se aktivně účastníte?.....	64
Graf 27: Potřeby jednotky jsou podle mého názoru ze strany obce dostatečně zohledňovány	65
Graf 28: Vnímám, že obec považuje jednotku za důležitou součást zajištění bezpečnosti	66
Graf 29: Přístup obce k jednotce hodnotím jako aktivní, nikoli formální	67
Graf 30: Podmínky vytvořené obcí ovlivňují moji osobní motivaci k výkonu služby v jednotce	68

Graf 31: Pokud by byla podpora jednotky ze strany obce slabší, zvažoval(a) bych své další působení v jednotce	69
Graf 32: Velitel jednotky musí v praxi řešit i záležitosti, které přesahují běžné vedení jednotky.....	70
Graf 33: Zajištění dostatečného počtu aktivních členů je pro jednotku dlouhodobě problémem.....	71
Graf 34: Podmínky, ve kterých vykonávám činnost v jednotce, mi umožňují plnohodnotný výkon služby	72
Graf 35: Finanční náhradu (odměnu) členů jednotky za výjezdy vnímám jako spravedlivou	73
Graf 36: Pocit sounáležitosti s kolektivem jednotky je pro mě důležitým motivačním faktorem	74
Graf 37: Vzájemná důvěra mezi členy jednotky se v průběhu času zvyšuje díky společným zásahům a výcviku.....	75
Graf 38: V jednotce se objevují příznaky únavy z opakujících se činností bez dalších rozvojových podnětů.....	76
Graf 39: Možnost odborného vzdělávání a specializačních kurzů zvyšuje moji motivaci k činnosti v jednotce.....	77
Graf 40: Nedostatečná podpora ze strany obce může negativně ovlivnit vnitřní fungování jednotky.....	78